

De Heilige Voorzienigheid Gods in 't Beleid der Huwelijken

Waarin uit Gods Heilig Woord klaar en overtuigend aangetoond en met verscheiden voorbeelden bevestigd wordt, dat, en tot hoedanige einden de huwelijken, zo van jongelingen en jonge dochters, als van weduwnaars en weduwen, in de Hemel besloten zijn en ten tijde, bij de Heere bepaald, op de aarde voltrokken worden; dienende tevens tot een welmenende en getrouwe onderrichting voor alle ongetrouwde en getrouwde personen, van wat staat of hoedanigheden dezelve ook zijn mogen; wordende de eersten, vooral diengenen, welke lust hebben om in den Heere te trouwen, de weg gewezen, om tot een gelukkig en gezegend Huwelijk te geraken: en de anderen, om in die staat voorspoedig en de Heere welaangenaam te leven.

Door

LODEWIJK VAN RENESSE

In leven Predikant en S.S. Theologisch Professor,
te Breda

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

INHOUD

Toelichting

- I. Van Adam en Eva
- II. Van Izak en Rebekka
- III. Van Simson en een heidin
- IV. Van Boaz en Ruth
- V. De heilige Voorzienigheid Gods in het beleid

TOELICHTING

Lodewijk Gerard van Renesse werd geboren 1599.

Hij werd in 1620 predikant te Maarsen, in 1631 legerpredikant en in 1638 predikant te Breda. In 1648 werd hij hoogleraar in de Godgeleerdheid en rector van de Illustre school aldaar. Deze hogeschool werd gesticht door Frederik Hendrik.

Van Renesse heeft vooral bekendheid gekregen door zijn werk aan de Statenvertaling, wat voltooid werd in 1637. De Synode wees hem eerst aan als secundes, een plaatsvervanger van een revisor van het Nieuwe Testament. Daarna werd hij primus revisor. Zoiets als eerste controleur van een gedeelte vertaalde bijbelboeken. Deze vertalingen werden voordat ze gedrukt werden gecontroleerd en gewijzigd.

Renesse was een vakkundig man met een eigen mening. Onder collega's gaf dit wel eens reden tot discussie.

Renesse overleed in 1671.

L. van Renesse publiceerde o.a.

Een historie over de overzetting van het Nieuwe Testament en de Apocriefe boeken.

Verhandeling van het Regeer-ouderlingschap 2 delen. Utrecht, 1659-64.

De Voorsienigheijt Gods in 't beleijt der Houwelicken; Amsterdam 1639.

De Banier te Utrecht verzorgde een 8^e druk, z.j. (ca 1930-1940)

VOORREDE

Ik verhandel in deze vijf hoofdstukken een vraag, die mij menigmaal is voorgekomen, en welker gebruik ons, onder de samenleving der mensen, dagelijks voorkomt, te weten *de huwelijke staat*, of namelijk *de huwelijken in de hemel besloten zijn en van de Goddelijke Voorzienigheid afhangen*.

Hoewel nu de natuurlijke rede de heidenen en andere ongelovigen overreedt en Gods Woord de Christenen, ja, een ieder in het bijzonder zijn consciëntie overtuigt, dat de Heere de mensen tezamen voegt en dat het verbond des huwelijks van een geheel andere natuur is, als welke andere menselijke verbonden en banden, zo zien wij nochtans, dat zich veel mensen hierover bekommeren, uit hoofde van de zeer wonderlijke, zeldzame en verscheiden wegen, die veelszins met de huwelijken vergezeld gaan en de dagelijkse menigvuldige droefheden, wederwaardigheden en tegenspoeden, die de gehuwden daarin overkomen.

- Enigen, die niet wel onderscheiden kunnen de besturing Gods en Zijn heilige oogmerken, van de doeleinden en werken van wereldse mensen, vrezen, dat ze God vertoornen zouden, wanneer zij de ongoddelijke en ongelukkige huwelijken wilden vasthechten aan de Goddelijke Voorzienigheid.
- Anderen wanen, dat ze geen troost bekomen kunnen, indien zij in dit stuk, dat van zulk een groot aanbelang is, den God van hemel en aarde wilden uitsluiten, daar nochtans alle ogenblikken klaarblijkelijke en onweerlegbare bewijzen voorkomen, die ons overtuigen moeten, dat het huwelijk in den hemel besloten is, en buiten welke grond geen vertroosting kunnen bedacht noch gegeven worden, aangezien alle ware vertroosting mede leunen en steunen moeten op de natuur en kracht van de Goddelijke voorzienigheid over alles, wat in de wereld is, en vandaar ook over de huwelijken. Hand. 17:26-28; Jac.4:13, enz.
- Maar daar zijn er ook, helaas, zelfs in dit ons lieve Vaderland, die met de Goddelijke voorzienigheid de spot drijven; die niet alleen door hun werken zeggen: *Er is geen God*, Psalm 14:15, maar die opzettelijk tegen de Heere hun monden opensperren en hun pennen misbruiken, en de Heere HEERE tot op Zijn Goddelijke troon en in de diepte van Zijn eeuwige verborgenheden vervolgen. Die openlijk de voorzienigheid Gods over de toekomstige zaken loochenen en wel inzonderheid in zulke dingen, die door de wil der mensen moeten uitgewerkt worden.

Om nu onze tegenstrevers te overtuigen van hun dwalingen, en onze Kerk te versterken in deze leer, die naar de Godzaligheid is, heb ik de kracht Gods en de werken van Zijn vrije Goddelijke Voorzienigheid, wat nader in de Heilige Schrift onderzocht, over de meest vrijwillige werken der mensen, waarin nochtans de menselijke wil zich noodzakelijk, hoewel vrijwillig, moet en wil buigen onder de almachtige rechterhand des Allerhoogsten.

- (1) Ik zwijg nu van de werken der genade, die God door Zijn Heilige Geest oefent in de Heilige Algemene Christelijke Kerk, aangezien onze werken niet goed kunnen zijn, tenzij door Gods voorgaande, medegaande en volhardende krachtige en zeker werkende genade, daarom worden ze genoemd de werken en de gaven Gods, Joh. 14:10; 6:28; Efeze 2:8; Filipp. 2:12; Jac. 1:17. Deze werken kunnen ook niet

genoemd worden onze werken, Filipp. 2:12; Jac. 2:18; tenzij ons verstand, wil en daden, in onze vrije werking, tot die vrijwilligheid, door de Heilige Geest bekwaam gemaakt zijn, Ps. 51:12, 13. Onze wil gaat niet voor, en neemt niet weg de vrije genadige werking Gods in ons, Filipp. 2:13, noch ook aan de andere zijde, Zijn vrije Voorzienigheid neemt niet weg onze, door Zijn Goddelijke genade vrijgemaakte vrijwilligheid, Joh. 8:36. Deze waarheid. Gode zij dank, heeft nu nog de overhand in ons land en kerk. Ach, gave God, dat wij bedachten en betrachtten dat wij Gods maaksel zijn, geschapen in Jezus Christus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen. Ef. 2 vers 10. Daarom heeft Christus ons verlost, opdat wij een volk zouden zijn ijverig in goede werken. Tit. 2:14.

- (2) Ik spreek nu ook niet van de boze werken der duivelen en der wereld, die geheel in het boze ligt 1 Joh. 5:19, welke vrijwillige boosheid, en alzo boze vrijwilligheid in der eeuwigheid bepaald wordt onder deze vrije besturing en voorzienigheid onzes Gods. Job 1 en 2; Mattheüs 8:28, enz.
- (3) Ik zal ook niet breder handelen van de regering Gods over het perk van ons leven, waarin de Heere bij de meeste mensen werkt tegen hun wil, waarmede Hij bewijst (Jac. 4:13 enz.) dat hun leven niet in hun, maar in Zijn wil staat en dat Hij de sleutelen heeft des doods en der hel, Openb. 1:18. Nademaal in ons afsterven, alle ogenblikken, vele wegen des doods voorkomen, die geen menselijke wijsheid voorzien, veel minder tegenstaan kan en die de armen zondaar overkomen, of het hem lief of leed is. Luc. 12:20; 13:3, enz.
- (4) Maar ik zal spreken van een algemeen dagelijks werk, welks gehele wezen bestaat in de vrijheid en de vrije toestemming van de mensen, namelijk van de gehuwde staat; want het huwelijk is geen huwelijk, tenzij er tussen beide komt het vrijwillig *ja-woord* van beide partijen, en van diegenen, wie het noodzakelijk aangaat. Anders wordt het genoemd een verkrachting, een vrouwendieverij, een vrouwenschenderij, een schoffering, of hoe men ook zulke gedwongen koppelarijen zou mogen noemen.

Daarom zal ik in dit traktaatje klaar en overtuigend aantonen, *dat de huwelijken van jongelingen en jonge dochters, van weduwnaars en weduwen, in de hemel besloten zijn.* Wanneer nu in deze de Voorzienigheid plaats heeft, en onze wil onder de Goddelijke wil staat, hoeveel te meer behoorde men die te erkennen in zodanige werken, die zeer dikwijls, zonder en tegen onze wil, aan en in ons worden uitgewerkt. Vele geleerden en Godzaligen hebben mij menigmaal aangespoord deze vraag wat breedvoerig te behandelen, om, ware het mogelijk, te dienen tot onderrichting van hen die onervaren zijn, tot overtuiging van inwilligen en tot troost van zwakken. Dit is de reden, dat ik somtijds, bij gelegenheid, over deze stof mijn overdenking op het papier gesteld heb, onder verwachting, dat deze mijn pogingen de Godzaligen gehuwden en ongehuwden personen, niet onaangenaam noch ondienstig zullen zijn.

- Aangezien ik hier wederom bezig ben, om vooreerst vast te stellen ook zelfs in het beleid der huwelijken, de almachtige en overal tegenwoordige, krachtig werkende Voorzienigheid Gods. Deze moet bij ons vast staan, of al onze troost, beide in leven en in sterven, ligt onder de voet.
- Ten andere, zo is het wel de moeite waard, der Gemeente Gods aan te tonen, dat ons formulier van de gehuwde staat niet zonder reden allen die *in den Heere* trouwen, voorhoudt, dat dit beleid der huwelijken van de Heere is, aangezien onze

eerste reformateurs hier in gevolgd hebben de woorden en de zin van de Heilige Geest, beide in het Oude en Nieuwe Testament.

- Ten derde, zo vertrouwen wij, dat alle vrome Christenen des te ijveriger zijn zullen voor de heerlijkheid des Heeren, die zich zo uitnemend vertoont in de besturing der huwelijken. Daarom moeten wij ook, wanneer de vijanden der waarheid pochen op hun Diana en afgod van hun vrije wil, ons in tegendeel beroepen op de majesteit van de vrije Voorzienigheid Gods in alle werken der natuur en der genade, hetzij dat zij bij geval, hetzij noodzakelijk, hetzij vrijwillig van de schepselen in de hemel, in de hel, en op de aarde worden uitgewerkt. Opdat in de naam Gods des Vaders, en Zijns Zoons Jezus, Die ook met Zijn Vader nog werkt, Joh. 6:17, zich buigen alle knieën dergenen die in de hemel en die op de aarde, en die onder de aarde zijn. Filipp. 2:10. En opdat alle tong belijden zal, dat Jezus Christus de Heere is, tot heerlijkheid Gods des Vaders, en uitroepen: De Heere is God, de Heere is Godlijke majesteit daarin veelszins andere oogmerken heeft, als de mensenkinderen wel bevroeden, en hoedanig die naar Gods Woord gemeenlijk zijn. Hier zullen zij zien, hoever de huwelijken der goddelozen en ongelovigen staan onder deze Godlijke Voorzienigheid, en dat dezelve alzo worden bestuurd, dat de Heere noch van het kwaad verzocht wordt, noch daartoe iemand verzoekt. Jac. 1:13. Opdat wij het rechte gebruik van de onstraflijke oordelen en wegen des Heeren, de ere Gods toeschrijven, en alle misbruiken de duivel en onze eigen zonden. Want deze grondregelen moeten vaststaan en in ons gemoed zijn ingedrukt, zoals ik doorgaans, uit Gods Woord, in dit werkje aantoon.

Zie dan, Christelijke lezer, hoe nuttig en noodzakelijk dat deze leer is onder alle soorten van mensen. Die nog ongetrouwd zijn, leren hier, wat het voor een kostelijke zaak is, in de Heere te trouwen, en wat een heerlijke band het huwelijk is, die ons tot in de dood, ja dikwijls na de dood, aan elkander zo onafscheidelijk verbindt en dat alleen door de kracht van deze Goddelijke Voorzienigheid.

Ik bid u derhalve, om de ere Gods en uw eigen zaligheid, lees, herlees en behartig toch dikwijls het 24 Kapittel van het eerste boek van Mozes, genoemd Genesis. Gebruik dit kapittel in plaats van alle minne- en Venusboekjes, waarvan het land vol is, en die zo menig jongen en jongedochter tot allerlei wulpsheid en ongebondenheid aansporen, zonder enige waardigheid, kuisheid en oprechte Godzalige vriendelijkheid. Let toch in tijds *op de kuis wandel, in de vreze des Heeren*. 1 Petrus 3 vers 2.

Welaan jongens en voornamelijk jongedochters, laat Gods Woord uw spiegel zijn; uw Leermeester de Heilige Geest, de Geest der waarheid en uw boek de exempelen van de wijze maagden en de dochteren van Sara, van Rebekka, van Hanna, van Abigaël, van Esther, van Maria, van Elisabeth, enz. Laat uw versiering niet gelegen zijn in hetgeen uiterlijk is, *bestaande in het vlechten des haars, in het omhangen van goud, of van klederen aan te trekken, maar in de verborgen mens des harten; want zo versierden zich de heilige vrouwen*.

Dan wordt gezegd dat wij op de Heere hopen; dan betonen wij een onverderfelijk versiersel, *hetwelk is het kenteken van een zachtmoedigen en van een stille geest, die kostelijk is voor God*. Zult gij u voor de Heere van hemel en aarde minder versieren dan u doen zou voor een aards en nietig mens? Bent u geen *tempel des Heiligen Geestes*? Zal dan uw tempel ontsierd zijn voor de levende God? Voor die Heere der heerlijkheid, Wiens glans zelfs de engelen verblindt! Zal uw sieraad daarin bestaan, dat u alleen zoekt de mensen, met het zeer haast vergankelijk gebruik van uw lichamen te behagen? Dat zij verre. Want, wat is toch ons sieraad zonder het geloof,

zonder Godzaligheid, en zonder het bruiloftskleed van het Lam Gods? Wat is het anders als een versierde schandelijkerheid, die voor de Heere niet bestaan kan. Openb. 16:15.

En u, getrouwde mensen, leert hier hoe gij u behoort te gedragen, in alle uw huisgezinnen. Onderscheidt úw werken, wegen en gebreken, van de wegen en oordelen Gods. Geeft de Heere hetgeen Hem toekomt in het beleid der huwelijken, in de besturing der aanzoeken, in de uitwerkingen der zegeningen en in alles wat de Heere tot uw en uwer familie welzijn werkt; maar hetgeen dat kwaad en zondig is moet nooit deze heilige God verweten worden, want Hij is de Heiligheid Zelf.

Ik heb daarom niet alleen voor ieder hoofdstuk de korte inhoud ervan geplaatst, bij de uitgedrukte Schriftteksten, om te bevestigen, dat de huwelijken in de hemel besloten zijn, maar ik toon doorgaans het gebruik van deze Schriftteksten aan tot grondige, heilige en troostrijke onderrichting van een ieder.

De Heere, Die weet de welmenendheid van mijn pogingen en mijn oogmerk in deze, Hij wil mijn arbeid in dit opzicht (eerst in het Latijn en nu ook in het Nederlands door mij naar de zin overgezet), zegenen, tot zaligheid van vele zielen en tot grootmaking van Zijn heilige Naam. Amen.

L. VAN RENESSE.

Gij, die van ongelooft bezeten,
 Veel zaken gans verkeerd beschouwd,
 Uw waan op valse gronden bouwt,
 En God geheel schijnt te vergeten,
 Daar gij Zijn onbepaalde macht,
 In hare werking durft verachten,
 Alsof gij hier iets kon betrachten,
 Dat afhing van uw eigen kracht.

Leer, leer uw onvermogen kennen,
 En schrijf uw wil, noch kracht iets toe;
 Maar denk, met onderwerping, hoe
 Gods macht het al voorbij kan rennen.
 Ziet gij eens, 't geen gij wenst, geschiên,
 Denk dan niet: 'k heb mijn wil verkregen,
 Uw wil is aan Gods wil gelegen,
 Gods wil moet uwe wil gebiên.

Niets kan Zijn hoog besluit weêrstreven.
 Wie kan Zijn voorbeschik weerstaan?
 Men wordt, hoe meer men 't tracht te ontgaan,
 Daar nog te meer toe aangedreven.
 't Beleid der Godlijk Oppermacht,
 Nooit door een sterv'ling af te meten,
 Doet hier Renesse's pen u weten,
 U, die naar zulk een kennis tracht.

Maar gij, schijnheil'ge kloosterlingen,
 Die niet naar Christus' wetten leeft,
 Dan die u Rome's Kerkvoogd geeft,
 Om uw driften te bedwingen;
 Gij schuwt het huw'lijk als een vloek,
 Kwansuis om kuis en rein te leven;
 Maar, dat gij d' ontucht aan blijft kleven,
 Getuigt zo menig schrander boek.

Gregoor 1) verbiedt u 't kuise huwen.
 Gij scheidt behagen in die wet,
 Dewijl ze u van een last ontzet,
 Die wellust is gewoon te schuwen.
 Men vraag' Lucrees en Borgia 2)
 Wie hen in vuig' onkuisheid teelde?
 Een, die het Hoofd der Kerk verbeeldde,
 Een monster, zonder wedergá.

Gij deugdzaam' oud'ren, ziet g' uw kind'ren
 Tot huwb'ren ouderdom gebracht,
 Zoekt, zoekt, tot roem van uw geslacht,
 (Eer u een kwade keur mocht hind'ren)
 Een waardig voorwerp voor uw kroost,
 Dat, in de wereld onbedreven,
 Alleen weet naar Gods wet te leven;
 Zo geeft u zulk een huw'lijk troost.

En gij, o teed're lentebloemen!
 O, haast bewegelijke jeugd,
 Zoekt gij, door zuiver mingeneugt'
 Een wederhelpt, daar g' op moogt roemen.
 Doe zulks nooit buiten 's ouders raad;
 Uw drift mocht u misschien bedriegen:
 Een minziek hart in slaap te wiegen,
 Acht loosheid een geringe daad.

Wacht u, in 't huw'lijk te begeven
 Met een, die niet als gij gezind,
 Een and're leer omhelst, bemint,
 En nooit met u in rust zal leven.
 Belijders der genadeleer,
 Treedt nooit in d' echt met Roomsgezinden,
 Gij zult er vreugd noch heil in vinden;
 Uw Godsdienst zij uw trouw tot eer.

Gij, die elkanders lot helpt dragen,
 Denkt dat uw' echtverbintenis,
 't Verbond uws Gods, én heilig is.
 Slijt dan in ware vreugd uw dagen;

Maar, laat d' onkuisheid nimmermeer
 Het sneeuwwit kleed der trouw bevleken,
 Wilt gij Gods zegen tot u trekken,
 Zo luistert naar Renesse's leer.

Gij kunt hier zien, o echtgenoten!
 Tezaam vereënd als man en vrouw,
 Hoe dat uw huw'lijksfeest, uw trouw,
 Omhoog, bij God, reeds was besloten.
 En gij, die in uw jeugdig hart,
 Een kuise mingloed voelt ontbranden,
 Indien g' uw vrijheid wilt verpanden,
 Zo denk om verd're ramp noch smart;

Want, kan een voorwerp u bekoren,
 Om daarmee in de echten-staat
 Te leven, zo erken Gods raad,
 Waarin uw huw'lijk is beschoren.
 Lees, lees dit werkje dan met vrucht,
 En leer hieruit uw plicht betrachten,
 Zo hebt gij 's Hemels gunst te wachten,
 En prijs RENESSE'S ijverzucht.

P. J. ENTROP.

- 1) Gregorius VII heeft allereerst de zogenoemde Roomse geestelijkheid het huwelijk verboden en haar wettige huisvrouwen ontnomen.
- 2) Lucretia en Borgia, zoon en dochter van de goddeloze Paus Alexander VI.

VAN ADAM EN EVA.

In dit hoofdstuk wordt overtuigend bewezen, dat de beginselen en bewegingen tot de gehuwde staat steunen op de eerste uitspraak en het getuigenis van God: *'t Is niet goed dat de mens alleen zij.* Dat de Heere Zelf voor ons maakt onze hulpe, die als tegenover ons zij. Dat Hij op ons doet vallen een diepe liefdeslaap, waardoor wij, als met de hand, tot het huwelijk geleid worden. Dat de Heere voor een iegelijk bouwt zijn vrouw. Dat Hij ons brengt bij onze bruid, en de bruid bij haar bruidegom. Dat Hij in ons verwekt de liefelijke trouwgenegenheid, die ons gewillig doen verlaten vader en moeder, om onze vrouw des te meer aan te kleven, waardoor wij als tot één vlees gemaakt worden. Dat de Heere van de beginne af aan de huwelijken bepaald heeft en ons een vrouw geeft tot een onafscheidelijk gezelschap.

EERSTE OVERDENKING

waarin wordt aangetoond dat alle Huwelijken steunen op 't beleid der Goddelijke Voorzienigheid.

Genesis 2:18-25.

Ook had de Heere God gesproken: Het is niet goed dat de mens alléén zij. Ik zal hem een hulpe maken, [die] als tegen hem over zij. Want als de Heere God uit de aarde al het gedierte des velds en al het gevogelte des hemels gemaakt had; zo bracht Hij ze tot Adam; om te zien hoe hij ze noemen zou; en zoals Adam alle levende ziel noemen zou, dat zou hun naam zijn. Zo had Adam genoemd de namen van al het vee, en van het gevogelte des hemels, en van al het gedierte des velds; maar voor de mens vond hij geen hulpe, [die] als tegen hem over ware. Toen deed de Heere God een diepen slaap op Adam vallen, en hij sliep; en Hij nam een van zijn ribben, en sloot derzelve plaats toe [met] vlees. En de Heere God bouwde de ribbe, die Hij van Adam genomen had, tot een vrouw, en Hij bracht ze tot Adam. Toen zeide Adam: Deze is ditmaal been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees; men zal haar Manninne heten, omdat ze uit de man genomen is. Daarom zal de man zijnen vader en zijne moeder verlaten, en zijne vrouw aankleven; en zij zullen tot één vlees zijn.

En zij waren beiden naakt, Adam en zijne vrouw, en zij schaamden zich niet.

Mattheüs 19:3 tot 12 en Markus 10:2 tot 12.

En de Farizeeën kwamen tot Hem, verzoekende Hem, en zeggende tot Hem: Is het een mens geoorloofd zijne vrouw te verlaten om allerlei oorzaak? Doch Hij antwoordende zeide tot hen: Wat heeft u Mozes geboden? En zij zeiden: Mozes heeft toegelaten een scheidbrief te schrijven en [haar] te verlaten. Doch Hij antwoordende zeide tot hen: Hebt gij niet gelezen, Die van de beginne de [mens] gemaakt heeft, dat Hij ze gemaakt heeft man en vrouw, en gezegd heeft: Daarom zal een mens vader en moeder verlaten, en zal zijne vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn; alzo dat zij niet meer twee zijn, maar één vlees. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidde de mens niet. Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft dan Mozes geboden, een scheidbrief te geven en haar te verlaten? En Jezus antwoordende zeide tot hen: Vanwege de hardigheid uwer harten heeft hij ulieden dat gebod geschreven, [en] u toegelaten uw vrouwen te verlaten. Maar van het begin der schepping is het alzo niet geweest, [want] God heeft ze man en vrouw gemaakt. Maar Ik zeg u, dat zo wie zijne vrouw

verlaat anders dan om hoererij en een andere trouwt, [die] doet overspel; en die de verlatene trouwt, doet [ook] overspel.

En in het huis vraagden Hem Zijne discipelen wederom van hetzelfde. En Hij zeide tot hen: zo wie zijne vrouw verlaat en een andere trouwt, die doet overspel tegen haar. En indien een vrouw haren man zal verlaten en met een anderen trouwen, die doet overspel. Zijn discipelen zeiden tot Hem: Indien de zaak des mensen met de vrouw alzo staat, zo is het niet oorbaar te trouwen. Doch Hij zeide tot hen: allen vatten dit woord niet, maar dien het gegeven is. Want er zijn gesnedenen, die uit moeders lijf alzo geboren zijn en er zijn gesnedenen die door de mensen gesneden zijn, en er zijn gesnedenen, die zich zelve gesneden hebben om het Koninkrijk der Hemelen. Die dit vatten kan, vatte het.

In deze teksten komt voor een allerklaarste beschrijving van de Goddelijke oorsprong van de gehuwde staat. En hetgeen voornamelijk daarin moet worden aangemerkt is, dat in dezelve een eeuwige wet voor alle huwelijken gemaakt en ons tevens op het allerlevendigst voor ogen gesteld wordt, de krachtige en gestadige voorzorg, de dadelijke wijze en onfeilbare werking van de Goddelijke Voorzienigheid, in het gans wonderbaar beleid van de echtelijke staat, van het begin tot het einde toe, en zulks wel zo lang als de wereld staat, totdat wij zullen komen tot de wederopstanding der doden, Filipp. 3 vers 11. *Want in de opstanding nemen zij niet ten huwelijk. noch worden ten huwelijk uitgegeven; maar zij zijn als de engelen Gods in de hemel.* Mattheüs 22:30.

Het huwelijk van onze eerste voorouders is het grondhuwelijk, en een regel van alle huwelijken; daaraan moeten zij getoetst, daarnaar gericht, daartoe gebracht worden; en alle misbruiken, die in dit stuk voorvallen, moeten allemaal en altijd naar dit exempel en voorbeeld verbeterd worden, gelijk dan ook de Zoon van God dit duidelijk aantoonde. Mattheüs 19:8 en Markus 10 vers 6.

Wat leert ons nu hier de man Gods, Mozes? Hij stelt ons met vele bewijsredenen op het krachtigst voor ogen, de heilige Voorzienigheid Gods in het beleid der huwelijken.

Het eerste bewijs is genomen van Gods oordeel en goedvinden over de geschapen mens en over het gehele menselijke geslacht, gelijk dat genoegzaam blijkt uit het 24^e vers: *Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen.* Dit wordt nu niet alleen tot Adam, maar ook van Adam en van God, door Adam, tot alle mannen en vrouwen gezegd, gelijk wij nader uit het 19^e kapittel van Mattheüs zullen aantonen. De naam *Manninne*, die aan Eva gegeven wordt, leert ons, dat dit oordeel Gods al de dochteren van Eva aangaat, die vroeg of laat, eens of meermalen tot de echtelijken staat geroepen worden. Dat nu onder de benaming van mens, de man en manninne, ook begrepen worden al zijn nakomelingen, wordt in de Gereformeerde Kerk eenparig geleerd. Wat zegt nu de Heere? *Het is niet goed, dat de mens alleen zij.* Waaruit wij kunnen zien, dat nooit enig mens de gedachte van een echtgezelschap gehad zou hebben, ten ware de Heere zulks de mens had ingeplant en ingeschapen. Dus zien wij, dat de allereerste beginselen der trouw-liefde van de raad Gods afkomen, zonder welk besluit Adam nooit gezocht of gevonden zou hebben, zijn voor hem van God geschapen en toegebrachte bruid. Zodat wij ook te dezen aanzien zeggen mogen: *Wie heeft de zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem weder vergolden worden? Want uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Hem [zij] de heerlijkheid in der eeuwigheid, Amen.* Rom. 11:34-36.

Gaan de gedachten, de zin en de raad des Heeren voor de onze, ja, zijn zij daarvan de enige oorzaak, wie ziet dan niet, dat ook het begin en het einde der huwelijken uit Hem, door Hem en tot Hem zijn? Hoe komt het dat de Godzaligen door ingeven des Heiligen Geestes en de ongelovigen door ingeven der natuur, dit besluit Gods erkennen, volgen en gehoorzamen onder alle volkeren, die ooit of ooit getrouwd zijn geweest? Omdat God niet alleen de trouwlust, maar ook dit algemeen vooroordeel in onze consciënties ingeschreven heeft, waardoor de mens, te bestemder tijd, door Gods machtige besturing, besluit en oordeelt: *het is niet goed dat ik alleen ben*. Hij schijnt als uit de Hemel deze Goddelijke stem te horen: *Het is niet goed dat gij, o mens, alleen zijt!*

Dat deze werking Gods omtrent de trouwlust en de beslissing van de mensen, dat hen tot het huwelijk beweegt, als een stem Gods uit de hemel moet worden aangemerkt, zullen wij in 't huwelijk van Izak en Rebekka (Gen. 24) breedvoerig aantonen; waar wij zien zullen, dat de afgodische Laban en Bethuël niet alleen bekennen, dat die zaak van de Heere was voortgekomen; maar ook daar bij voegen: *Zij zij uws heren zoons vrouw, gelijk de Heere gesproken heeft*, vers 50, 51. Dit overdenkt de mens, dit gelooft hij, dit spreekt hij en hij zoekt naar gelegenheid, om elders zijn hulp te vinden. Dit menselijk oordeel [= besluit] is heilig, geoorloofd, en is een noodzakelijk vooroordeel, spruitende uit het oordeel Gods dat hier staat en eens in het Paradijs is uitgesproken en daarop doelende, daaronder staande en daarin berustende is. Dit oordeel leidt, ja trekt de een voor, de ander na, om uit te zien naar hun "ribben" en mannen.

En hoewel dezelve, die ons nu na de val, tot raadslieden en een aangenaam gezelschap moesten verstrekken, dienen ze echter veeltijds meer tot verhinderende en beletselen, dan tot troost en ondersteuning; en hoewel onder duizenden veranderlijke twijfelingen, vrijwillig gepeins en alle woelende liefdegedachten, ook dikwijls geen geringe tekenen van een ongelukkig huwelijk bespeurd worden; niettegenstaande dit alles, leert ons de ervaring, dat nochtans dit vonnis ten laatste wordt uitgesproken: *Het is niet goed dat ik alleen ben; ik ben voornemens te trouwen*, en zo voorts. Zodat dit besluit de grond is van alle vrijagië, ondertrouw en het daarop volgend huwelijk.

Dit besluit heeft God gegeven vóór de val des mensen; 't welk te meer bevestigt Zijn voorzienigheid en zorgvuldigheid, in 't uithuwelijken van Zijn eerste kinderen, zelfs toen de *begeerlijkheid de wil*, en deze het *verstand*, en die drie hun Vader, Schepper en Raadsman zonder zonde volgden. Zodat de Heere éérs besluit, tot voordeel van Zijn kinderen, eer zij geschapen zijn, laat staan enige gedachten, trek of lust tot de echtelijken staat kunnen hebben. Dat gaat vóór, niet in 't algemeen, maar in 't bijzonder: *het is niet goed dat Adam, dat Izak, dat Simson, dat Petrus, dat deze of die alleen is*. En zo is het ook wederom ten aanzien van het vrouwelijk geslacht. Dit heeft zowel plaats over de een, als over de ander, over vrouwen als over mannen. En indien vóór de val deze Goddelijke voorzienigheid voorafging, zouden wij die nu na de val uitsluiten, of onder onzen vrije wil stellen en zeggen: De mens besluit eerst, en dan volgt daarop de wil Gods? Dat zij verre. Want 't is God, die in Zijn wil en macht heeft de ziel, Dan. 4:23, laat staan de gedachten van de zielen. 't Is God die dit gezegd heeft, eer de mens geschapen, laat staan ondertrouwd was. Ja zonder dit besluit zou nooit de vrouw geschapen zijn geweest, als daarna blijkt. Is de mens oorzaak van zijn schepping, zo is hij ook oorzaak van zijn huwelijk, want deze hangen hier aan elkander; en indien het tezamen voegen (Mattheüs 19:6) Gods voorzienigheid toegeschreven wordt, hoe kan men dit oordeel, 't welk is een deel van Zijn wijze en

werkende voorzienigheid en oorzaak van Zijn werking in de echtelijke staat, van deze voorzienigheid uitsluiten, dewijl die samenvoeging hieruit spruit? En eens voor al, zo blijft nog dit Zijn besluit over de gehele aardbodem: *dat het niet goed is, dat de man is zonder de vrouw, om het menselijk geslacht tot de dag des oordeels voort te zetten*, om over de andere schepselen te heersen, en om altijd een kerk op de aarde te onderhouden, gelijk geschreven staat: (Gen. 1:28) *En God zegende ze; en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde en hebt heerschappij over de vissen der zee en over de vogelen des hemels en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt*. Deze zegening Gods is van een groter gevolg, dan die aan de onredelijke schepselen gedaan wordt, vers 22. Want de Heere maakt onderscheid tussen de lust van voortteling in de mensen en de andere schepselen. In de mens is ingeschapen en bekrachtigd een redelijke en een bepaalde begeerlijkheid, die overeen komt met de natuur der mensen, naar Gods beeld en gelijkenis geschapen; die is niet dom, niet beestachtig, niet alleen door driften der natuur, maar in 't bijzonder door het oordeel en goedvinden van de redelijke ziel, 't welk, als 't de Heere belieft Zijn besluit uit te werken, vrijwillig door alle hinderpalen naar de trouwband doordringt en alle afradingen en voorziene of ogenschijnlijke zwaarigheden terug zet, door dit ingeschapen beginsel: Het is niet goed dat ik alleen ben. En ofschoon men dagelijks hoort en ziet dat er ontallijke en onuitsprekelijke lasten aan de huwelijksband met dezen of dien vast zijn, evenwel de voorzichtigsten, de vroomsten, de machtigsten, de rijksten en wie ze ook zijn mogen, zij wijken vroeg of laat voor dit heilig oordeel des Heeren: *Het is niet goed dat de mens alleen zij*.

Van deze ingeschapen redelijke echtlust zijn niet uitgezonderd, die onder een schijn van onthouding hun consciëntie met onreine beloften geweld aandoen en tegen dit besluit Gods aanworstelen en zeggen: *"het is goed dat de mens alleen, dat is. een monnik, begijn, kwezel, non, klopje, of anderszins ongebonden zij"*. Want wij zien dat zulke mensen, die vals roemen, dat zij zichzelf gesneden hebben om het Koninkrijk der Hemelen, (Mattheüs 19:12) te meer branden in alle bedekte en openbare wulpsheid en slaapkamers, omdat ze dit besluit van hun God niet willen aannemen, Die niet alleen vóór de val zulks heeft goedgevonden; maar ook ná de val heeft gezegd: *Om der hoererijen wil zal een iegelijk man zijn eigen vrouw hebben en een iegelijk vrouw zal haren eigen man hebben*, 1 Kor. 7:2. Hun boeken en werken leren ons, dat ze te krachtiger gedreven worden, van binnen en van buiten, tot allerlei ongeoorloofde onreinheden, ja tot velerlei stomme zonden, omdat ze hun beschuldigende en overtuigende gedachten smoren, onder de vrome schijn van beloften om niet te zullen trouwen. En hoeveel gruwelen in het pausdom schuilen, hebben ons geleerd hun kloosters en moordkuilen, hun vondelinghuizen, hun toelating van openbare bordelen, hun boeken tot voorstand en verschoning ook van de schandelijkste Sodomitische zonden. En wat aanmerkelijk is, zelfs hun biechtboeken en manier van biecht te horen in deze materie, zijn vol van monsterachtige vragen en antwoorden. *Want hetgeen heimelijk door hen geschiedt, is schandelijk om te zeggen*. Ef. 6:12.

Zo gaat het met de mensen die Gods Woord verwerpen en die goedvinden de Heere tegen te streven; *zij dienen menigerlei begeerlijkheden en wellusten*, Titus 3:3. *Zij zijn gruwelijk en ongehoorzaam en tot alle goed ondeugdelijk*, Titus 1:16. *Zij vallen af van het geloof, zij begeven zich tot verleidende geesten en leringen der duivelen, door geveinsdheid der leugensprekers, hebbende hun eigen consciëntie als met een brandijzer toegeschroeid; verbiedende te huwelijken*, 1 Tim. 4:1, 2, 3.

Dit heeft de Apostel wel geweten, daarom matigt hij alzo zijn gevoelens, 1 Kor. 7, daar hij enigszins de ongetrouwde staat de kinderen Gods aanprijst, maar niet opdringt, dat

hij nergens de wil Gods tegenspreekt en overal de mensen tot het inwendig oordeel van hun ziel toewijst, om al die gevaarlijke doolstrikken en vurige pijlen des satans te ontgaan. In het 7^e en 8^e vers stelt hij zijn eigen voorbeeld aan de ongetrouwden zó voor, dat hij nochtans bekent, dat zulks een ieder niet gegeven is. *Een iegelijk heeft zijn eigen gave van God, de een wel aldus, maar de ander alzo.* En in 't 9^e vers: *En indien zij zich niet kunnen onthouden, dat ze trouwen; want het is beter te trouwen dan te branden;* dat is, als tot onkuise gedachten, woorden, gelaat en werken ontstoken te worden en bij zichzelf te denken: (want de Heere doorgrondt de harten en nieren en eens iegelijks wegen zijn voor de ogen des Heeren en Hij weegt al zijn gangen, Spr. 5:21) ""t Is wel niet goed dat ik alleen ben, dat ik een monnik, een begijn of een kloopje word, in een klooster ga en in deze of die orde geordend ben; dat ik zo wild en woest en zo ongebonden leef; had ik een hulp die bij mij was, mocht ik met deze of die trouwen en uitblussen mijn ijdele en brandende lusten; maar ik ben gekloosterd en gekluisterd; ik heb de kerk getrouwd, ik ben op zulke conditie dit of dat officie, beneficie, kloosterleven, commanderije, orde, enz., aangenomen; ik ben in mijn belofte verstrikt; het profijt heeft mij aangelokt, de devotie heeft mij bedrogen, de vreze houdt mij terug, de overvloedigheid van alle wereldse gelegenheden en ontuchtigheden lachen mij toe; ik ben nu bevrijd van de zorg van vrouw en kinderen en kan evenwel mijn lusten genieten en mijn plezier scheppen door verscheiden middelen en wegen, en zo voorts".

Zo komt dan de satan en wanneer hij ze dus een strik om de hals geworpen heeft, sleept hij ze door alle aanvechtingen, tot allerlei zonden, bedacht en onbedacht, bekend of onbekend, in 't heimelijk en in 't openbaar en stort alzo duizenden, als een deel vuile schijn-devoten en ongebonden mestvarkens, in de afgrond van eeuwige verdoemenis.

Anders raadt ons de Apostel, (die ook in 't bijzonder, aangaande de maagden en de maagdelijke staat, zijn gevoelen gezegd heeft) en niets minder dan hun het trouwen ontraadt, laat staan verbiedt; *maar alleen om de aanstaande nood der gemeente Christi*, die toenmaals in gedurige vervolging, zwaarigheid en ballingschap was, *hield hij dat het goed was de mens alzo te zijn, namelijk ongetrouwd;* te weten, indien zij de gave van onthouding hadden. Want anderszins moet die nooit wijken voor de natuurlijken en geoorloofde trouwlust en het gevaar des lichaams voor het gevaar der ziel. Want hij zegt, *dat hij een strik over hen zou werpen*, vers 35. Het is geen voordeel als de ziel door de aanvechtingen en inwendige brandlusten schade lijdt; 't is geen vrijheid als de ziel verstrikt wordt met de slavernijstrikken van allerhande wulpsse bewegingen en hunkerende verhitting tegen Gods Woord en dikwijls tegen de natuur. De Apostel onderwerpt zijn gevoelen en raad aan het gevoelen van een ieders consciëntie en dit aan Gods Woord. *Oordeelt een maagd oordeelt een ongetrouwde, oordelen de ouders, dat het goed is te trouwen en dat het alzo moet geschieden, die doe wat hij wil, hij zondigt niet, dat ze trouwen*, vers 36. En in het 37e vers leert hij zeer heerlijk wat een kracht dit oordeel Gods heeft, *want hij wil niet dat iemand zijn raad volgt, als die in zijn hart vast staat, hebbende en ziende de gave der onthouding in zichzelf of in anderen en daarom geen noodzaak hebbende; die macht over zijn eigen wil heeft, door de genade des Heeren; die in zijn hart besloten heeft zijn kinderen ongetrouwd te bewaren, om hen te leiden tot hetgeen wél voegt en bekwaam is om de Heere wél aan te hangen, zonder herwaarts en derwaarts getrokken te worden*, indien hij bemerkt en gewaar wordt, dat hij daarin niet ongevoeglijk met zijn kinderen handelt. Waar deze conditiën zijn en zolang die zodanig zijn, daar laat Paulus toe dat men zijn kinderen ongetrouwd bewaart.

Maar nergens misprijst hij de echtelijke staat als iets onreins; in alle gelegenheid wordt hij nergens minder, of onder de ongetrouwde staat gesteld; nergens wordt hij minder genoemd een kuisheid, dan de maagdelijke staat. Ja het huwelijk wordt uitdrukkelijk door hem genoemd, *eerlijk en het bed onbevlekt*, Titus 2:5 en Hebr. 13:4. En als hij zoveel conditiën vordert in diegenen die ongetrouwd willen blijven, vers 7, 9, 26, 35, 36, 37, ja begeert dat de ongetrouwden daarop moeten letten, dat ze zich niet laten bedriegen of verstrikken door een haastig voornemen, opdat ze niet branden en in plaats van een hemelse gerustheid door het eerlijk en onbevlekt bed, bekomen een helse ongerustheid, door een bedrieglijke schijnbelofte van onthouding. Maar als zij de gave hebben, dat ze die aanleggen met zich te bekommeren met de dingen des Heeren, opdat zij heilig zijn, beide aan lichaam en ziel, vers 32, 34, 35.

Roept ons dit alles niet toe, dat wij niet lichtvaardig tegen God moeten antwoorden en deze gave van trouwen verlossen? Hoe zelden deze gaven van Godzaligheid gevonden worden bij de genoemde Roomse geestelijkheid en bij de meeste ongetrouwden, leert ons de ervaring en een iegelijks eigen geweten en de dagelijkse hoererijen en klachten van overspelen en wat niet al meer? Die roepen tot de hemel, *dat het beter is te trouwen dan te branden*; en bekrachtigen de woorden onzes Heeren: *"Het is niet goed dat de mens alleen zij."*

Die dit tegenspreken, zijn van dat geslacht, waarvan Salomo zegt: (Spr. 30:12) *Een geslacht dat rein in zijn ogen is en van zijn drek niet gewassen is*; want zij willen wijzer zijn dan de Heere en menen zichzelf beter te kennen, dan Hij, Die onze harten en al de diepten des satans, in alle mensen doorgrondt. Hoewel er velen onbedacht henen rabbelen: *"ongebonden best!"* Die liggen onder zodanig voorwensel, helaas, *onder de strikken des duivels gevangen tot zijn wil*, 2 Tim. 2:26. En in plaats van ongebonden te zijn, dikwijls arme slaven worden van hoeren en snoeren. *De mond der vreemde vrouwen is een diepe gracht, op welke de Heere vergramd is, zal daarin vallen*, Spr. 22:14.

TWEDE OVERDENKING.

Overgang tot de andere bewijsredenen van deze heilige Goddelijke Voorzienigheid in het beleid der huwelijken.

Ik zal hem een hulpe maken die als tegen hem over zij.

In deze woorden zien wij dat de Heere Zelf, ja dat de Heere eerst Zijn Eigen raad bekrachtigt met een zeer heerlijke daad en wonderlijke uitvoering van het eerste huwelijk. Want hier wordt van de Heere God niet alleen gezegd een mens of een vrouw te maken; maar de Heere zegt: *Ik zal hem een hulpe maken*; voor de man een vrouw; voor Adam een Eva. Wie zal nu durven ontkennen dat de Heere nog heden niet alzo zegt en werkt?

Hij zegt dan: *Ik zal een hulpe maken*. Men denke niet dat dit alleen de eerste bruid aangaat. O nee! Hetzelfde heeft nog heden plaats en zal ook altijd, zolang de wereld bestaat plaats hebben. Zij worden nog van de Heere geschapen, niet tot beletselen, maar tot hulpen van hun bruidegoms, in de voorttelling der mensen, in de huishouding, in de voortplanting van alle Godzaligheid en in het verdragen van onderlinge zwakheden, 1 Kor. 7:3, 4, 6, 16, Efëze 6:26, enz., Kol. 3:19, 1 Petrus 3:7.

Is het nu genoeg, dat God de vrouw tot een hulpe geschapen heeft? Laat de Heere nu de mens geworden in het uitkiezen van deze hulpe? Is nu voorts de Goddelijke voorzienigheid stil; rust ze of wijkt ze voor de menselijke vrije wil in dit hooggewichtige stuk van het huwelijk? Geenszins, de Heere zegt: *Ik zal hem een hulpe maken. Hem*, voegt er de Heilige Geest bij, om ons te leren, dat God naar Zijn raad en welbehagen in 't bijzonder werkt; dat Hij voor Adam, Eva tot een hulpe maakt, voor Izak, een Rebekka; voor Boas, een Ruth; voor Zacharias, een Elizabeth; voor Jozef, Maria de moeder des Heeren, en zo voorts. Zijn wil gaat vóór onze schepping en onze schepping vóór onze wil en deze vóór het *gebruik* ervan, om deze of die hulpe vrijwillig te kiezen. Ondertussen, nochtans kiest de mens geen andere hulpe, dan die voor hem geschapen is. Daar moet de ziel stil staan, daar bekent ze Gods beleid, Gods besturing en uitvoering; daar ziet ze dat haar keus overeenkomt met deze voorafgaande verkiezing en ook daaruit voortkomt; daar bekent zij met verwondering dat twee vrije willen tezamen komen tot één doeleinde, de een is des Heeren en die gaat vrijwillig voor; de andere is die van de mens en die volgt vrijwillig na, zonder dat óf iets in Gods voorzienigheid gekrenkt, óf in der mensen wil gedwongen wordt. En zó bekomt God Zijn middeleinde door de schepping en de mens zijn zeer lieflijke hinde en aangenaam steengeitje, Spr. 5:18, 19, namelijk, *de huisvrouw zijner jeugd*.

Adam weet niet hoe hij de aarde vervullen zal uit één bloede, Hand. 17:26. Zie, nu terstond zal hij het weten, nu terstond zal hij het horen, zien en uitroepen, dat de Heere *hem* een hulpe gemaakt heeft. Hem (zeg ik) alleen, niet een algemene hulpe door hoererij, door boelschappen, door veelheid der vrouwen en anderszins; maar voor *hem alleen*, Mal. 2:15. Dat dit ook ons aangaat, zien wij, Mattheüs 19:4, zoals wij in 't vervolg zullen aantonen. U dan, jongeling, weduwnaar, kinderen van Adam, heeft God besloten ieder een hulpe voor hem te maken en voltrekt het ook in de tijd, wat Hij van eeuwigheid besloten heeft. Want al Zijn werken zijn Hem van eeuwigheid bekend. Dit ligt in deze tekst duidelijk opgesloten. Eva moest trouwen met deze Adam. Adam met Eva, niet met een ander, die de Heere in meerder getal had kunnen scheppen. Zo doet de Schepper ook met ons. Hij scheidt ons, man en vrouw, dat is twee, opdat wij tot één vlees mogen zijn door het huwelijk, als 't de Heere en zo dikwijls als 't Hem belieft. (Mattheüs 19:4, 6; Rom. 7:2, 3, enz.) Opdat een iegelijk in zijn trouwdag niet vergeet deze Hemelse Trouwheer, vooral tot de bruiloft te nodigen, - zijnde de Heere zijn God - gelijk te Kana in Galiléa geschied is. (Joh. 2:2) Erkennend alzo Zijn liefde, dat door Zijn bestuur hem zowel een hulpe toegebracht is, als onze eerste vader Adam in het Paradijs. Een hulpe, zeg ik, voor hem alleen, niet om daarmee te hoereren, of haar anderszins te misbruiken; maar om haar tot in de dood toe, in alles, wat ons overkomen kan, te houden en te erkennen, door Gods genade; voor zijn hulpe, getrouwe en onafscheidelijke metgezellin en manninne, gelijk wij terstond nader zullen horen.

Hieruit ziet men nu, hoe zoet en bondig deze tekst ons voor ogen stelt de Goddelijke voorzienigheid. Zegt nu niet, dat gaat alleen Adam en Eva aan; wij hebben reeds het tegendeel beginnen te bewijzen; en waarom toch zouden wij in onze huwelijken dit ook niet mogen roemen? Moeten wij niet in al onze werken, volgens Jacobus' leer, zeggen: *Indien de Heere wil en wij leven, zo zullen wij dit of dat doen*, Jac. 4:15. Dat heeft ook vooral plaats met deze of die, die zich in de echtelijke staat denken te begeven met degene, die de Heere voor hen bereid heeft; want, of wij moeten het huwelijk niet stellen onder onze werken, of het moet zowel staan onder Gods onfeilbare besturing, als alle andere werken der natuur, of der genade. Zal dit werk

Gods om de mens een trouwe hulpe te maken, zal dat ook niet gerekend worden, nevens andere werken, onder Zijn krachtig werkende voorzienigheid? Waarvan de Zoon Gods zegt: (Joh. 5:17) *Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook.*

Krijgt God de Heere alleen Zijn wil in dit eerste huwelijk van Zijn eerstgeborenen kinderen en niet in Zijn andere kinderen? Gaat hier Zijn wil vooraf in de heilige Adam en zou Hij nu de wil van verdorven mensen moeten volgen? Dat zij verre. Daarom heeft de Heere in het Oude en Nieuwe Testament deze historie zo klaar beschreven en verhaald opdat wij de rechte grondslag daarin zouden zoeken en vinden van het ganse beleid Gods, van de orde der eerste en alle andere oorzaken en instrumenten, van de werking dezer oorzaken en de middelen tot de uitkomst van het huwelijk.

Dezelfde reden heeft ook plaats in alle huwelijken die hier in de stam van alle mensen aangewezen wordt; in alle kinderen van Eva, hetgeen men ziet in deze moeder aller levenden. Daarom zijn ook in Eva alle vrouwen na de val belast, *dat hun begeerte tot haar man zou zijn*, (Gen. 3:16), om zijn beleid te volgen: *"Tot uw man zal uw begeerte zijn en hij zal over u heerschappij hebben."* Tot uw man, die namelijk u van de Heere beschikt en tot uw heer geschapen is. Gaat dit besluit Gods vóór de schepping van de mens, zo moet noodzakelijk volgen, dat de wil aller mensen ook in dit stuk hangt aan dezen voorgaande vrije wil des Heeren.

Maar hoe heerlijk en aangenaam wordt deze voorzienigheid Gods voorgesteld in de volgende woorden, (die) *als tegen hem over zij?* In 't Hebreeuws staat een drieledig woord, waardoor ons de Heilige Geest leert dat *deze hulpe Adams* zou zijn als een spiegel, waarin *hij zichzelf* en in zichzelf *haar* en in *beide* Gods beeld zou aanschouwen. Opdat hij, waar hij ook zou gaan, staan of zijn, in zijn gezicht, in zijn ziele, in zijn gedachten, in zijn omgang en in zijn beroeping zoude bij zich hebben een weerschijn van zichzelf; zijn eigen vlees en benen zien in een heilige weergade en lieflijke eega, die hem in gedaante, in redelijkheid en in alle menselijkheid gelijk is, als ook mededeelachtig van zijn recht en heerlijkheid en al de noodzakelijke minneplichten in zijn ganse leven, een onafscheidelijke jukgenoot en metgezellin zijns levens en wat al andere woorden en titelen ergens in Gods Woord gevonden worden, welke de nauwe en vaste plichtsbanden van de gehuwde staat ons voor ogen stellen. Zodat deze woorden van de Heilige Geest - *een hulpe, (die) als tegen hem over zij* - zeer voortreffelijk aanwijzen de lieflijke wijsheid des Heeren en tevens het gehele minnewerk Hem toeschrijven, Die zó de liefde de mensen instort, om tot de echtelijke staat te geraken.

Wie zou ooit uit zichzelf deze bekwame hulpe, die ons zo dierbaar als ons zelf is, waarin wij zoveel afdrukselen en aanloksels van ons vlees en ons gebeente beschouwen kunnen, bedacht, laat staan verkozen hebben? Hoe komt het dat wij meer deze dan die houden voor onze hulpe en 't doelpunt van onze liefde? Omdat wij niet in allen, maar in één uit zoveel duizenden bevinden een hulpe die als tegen ons over is. Wie zou zo de verborgene wegen tot deze of die Eva, zonder deze Leidsman, gevonden hebben, tenzij de Heere met Zijn Geest ons bestuurde en Zijn hand ons leidde? Wij zien immers dagelijks, in de zo grote ongelijkheid en verscheidenheid van huwelijken, dat deze ongelijkheid vergoed wordt met het ingebeeld vergenoegen, dat een ieder bij zulk een hulpe, die als tegen hem over is, meent en roemt bekomen te hebben. De één behaagt een rijke, de andere een arme; de één een schone, de andere een minder schone; de één een koningin, de andere een dienstmaagd; de één een maagd, de andere een weduwe; en zo voorts. Zulken, die wij dikwijls tevoren

nauwelijks zouden willen groeten, waarin wij menigmaal meenden te zien zoveel onvolmaaktheden, die wij dikwijls onmogelijk achtten bij ons te zullen passen. Onder al deze wemelende gedachten, komt de Heere ter bekwamer tijd, doet ons onze hulpe voorkomen en werkt door deze, of die middelen zó in ons, dat wij onze bruid bekomen. En die wij dan vrijwillig uitkiezen, beschouwen als de hulpe die God ons van eeuwigheid beschikt heeft. En dat ze als *tegen ons over* zou zijn, dat is, onze getrouwe en lieve huisvrouw. Want door deze woorden wordt niet alleen verstaan een gemakkelijk, maar ook een getrouw, een lieflijk, een onafscheidelijk gezelschap en de nauwe vereniging van lichaam en ziel, tussen de mannen en hun vrouwen. Waarop de Apostel doelt, wanneer hij met heilige woorden zijn schapen alzo vermaant: *De man zal aan de vrouw de schuldige goedwilligheid betalen; en desgelijks ook de vrouw aan de man. De vrouw heeft de macht niet over haar eigen lichaam, maar de man; en desgelijks ook de man heeft de macht niet over zijn eigen lichaam, maar de vrouw,* 1 Kor. 7:3, 4.

Zodat in dit drieledig woord niet alleen een gelijkenis, maar ook een *eenswillendheid* begrepen is, lerende dat God werkelijk de mensen een zodanige hulpe geeft, die hem gelijk is in natuur, die hij houdt voor zijn partner, waarin hij alleen ziet wat hij, tot zijn vergenoegen, wens mag. Een uitgedrukt beeld van zichzelf; waarin als in een echo de natuur speelt met een wederlust, wederliefde, wedertrouw, wedergezelschap en ten laatste met een weergalm uitroepend: dat zij álles heeft, wat men in de echtelijke staat van zijn vlees en benen zou mogen, naar deze instelling, begeren.

Dit ene woordje vertoont aan het vrouwelijk geslacht de heilige en geoorloofde trouwlust en al 't geen daarop volgt. Want, 't is niet alleen een hulpe die voor hem is, een hulpe die hem gemakkelijk is, dat is nog niet alles gezegd. De woorden van deze tekst vervatten ook een bijzondere éénheid, een onderlinge samenleving in de echtelijke staat. Deze manier van spreken leert ons, dat God hier werkt een kunstig werkstuk; een hulpe met onze natuur, ja uit onze natuur voortkomend en ons uitwendig en inwendig, aan lichaam en ziel gelijkend is. Hetwelk als met Goddelijke weerstralen waarlijk afbeeldt hetgeen wij alreeds zijn, te weten *onze* mannelijke natuur en 't geen wij niet zijn, namelijk *het vrouwelijk geslacht*, én 't geen wij *met haar* willen zijn, als met ons vlees en benen, ons toegeschikt, voor ons geschapen en ons toegebracht, namelijk *de gehuwde staat*.

Zo leert ons de Heere, dat Hij voor deze of die, ja voor een iegelijk zijn hulpe geschapen heeft. Niet met alleman, niet in 't wild, maar onder zovele ongetrouwden leidt hij ons in het "vrouwenvertrek" tot Zijn bruidsdochteren, die Hij ons toegeschikt heeft. En wanneer deze voor de dag komt, niet uit de aarde, gelijk het duivelsspook van Samuël, maar als uit de hemel en van de hand van onze hemelse Vader, gelijk Esther voor de koning Ahasvéros, Esther 2:16, 17, dan begint de liefde, dan komt de hoop van een eerlijk, kuis en onbevlekt huwelijk. Dan krijgt het versje plaats van de poëet, doch in een reine liefde:

Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque capita.

Mars ziet haar, hij begeert haar, hij bekomt haar.

Of gelijk Gods Woord van Ahasvéros zegt: *dan bemint de koning Esther* (zoals een ieder de zijne) *boven alle vrouwen en zij krijgt genade en gunst voor zijn aangezicht boven alle maagden.* Daarop ziet ook de wijze vermaning van de allerwijste koning, Spr. 5:15-19: "Drink water uit uw bak en vloeiden uit het midden van uw bornput; laat uw fonteinen zich buiten verspreiden en de waterbeken op de straten. Laat ze de uwe alleen zijn en van geen vreemden met u. Uw springader zij gezegend; en verblijd u vanwege de huisvrouw uwer jeugd; een zeer liefelijke hinde en aangenaam

steengeitje. Laat u hare borsten te allen tijde dronken maken; dool steeds in hare liefde." O aangename les voor de jonge jeugd, met figuurlijke woorden de echtelijke doolhof van kuise liefde zó beschrijvend, dat een ieder zich alleen met zijn toegeschikte partner, in alle eerbaarheid gestadig vermaken mag en moet!

Wij zien daaruit een groot onderscheid tussen de domme lusten van onvernunftige schepselen en de redelijke liefde van de mensen, die zich vergenoegen met *één hulpe, die als tegenover hen is*. En hoewel, helaas, de meeste mensen die zo niet betrachten, maar menigmaal elkander tot een last, tot een beletsel en tot een vloek zijn in hun huwelijksstaat, zo moet men nochtans uit hun ongeregelde boosheid niet afmeten dit voornemen en werk Gods. Ja betert u, zondaar, en schikt u naar deze wijsheid des Heeren. Want hoe meer gij u voegt naar dit voorschrift, hoe uw huwelijk gelukkiger en alles wat u daarin overkomt, dragelijker zijn zal.

DERDE OVERDENKING

handelende van de eeuwige instelling van het huwelijk.

Toen deed de Heere God een diepe slaap vallen op Adam en hij sliep; en Hij nam een van zijn ribben en sloot derzelve plaats toe met vlees.

Toen, namelijk naar Zijn oordeel en naar Zijn wijs besluit. Zijn oordeel gaat voor, Zijn besluit gaat voor en Zijn werk gaat voor. Wat is er dan, o mens, in ons, dat de Heere van ons eerst zou kunnen ontvangen? Wat doet hier Adam tot zijn vrijage, tot zijn bruiloft, tot zijn huwelijk? Niet met al. *Voor de mens vond hij geen hulpe, die als tegen over hem ware*. Maar waar zoekt hij ze? Zijn God en zijn Vader bestelt ze hem, uit hem en buiten zijn weten en boven zijn begrip. Wat wil de Heere hiermee anders te kennen geven wanneer Hij een diepe slaap deed vallen op Adam, als dat Hij de eerste Werkmeester is van de wettelijke huwelijken? En wat is toch de trouwlust, 't gehele voorspel van de vrijage, anders, dan voor die tijd, een diepe slaap dien de Heere doet vallen op allen die Hij besloten heeft uit te huwelijken, zodat zelfs de voorzichtigsten, die alles menen te kunnen en te zullen voorzien, wat in de echtelijke staat hen zou mogen overkomen, zich nochtans moeten gevangen geven onder deze voorzienigheid, zo haast als de Heere hen dronken maakt in de eerbare liefde en in deze vermakelijke doolhof en op hen doet vallen een diepen slaap. In deze tijd zendt Hij hen thuis hun rib, die ze zoeken en waarmede zij tevreden zijn. Niet omdat ze alles volmaakt heeft, maar omdat ze uit haar onvolmaakt vlees hun onvolmaakte *volmaaktheid* hebben van de hand des Heeren! Daarom en daarin zijn ze gerust, evenals Adam, met Izak en met alle kinderen Gods. Zo is dan ook de echte minnelust en minneslaap een werk des Heeren, die Hij op ons doet vallen eer wij nog het *ja-woord* hebben, waarmee Hij de weg baant tot het huwelijk en tot deze vriendelijke doolliefde, gelijk Salomo zegt, Spr. 5:16, enz; bij hen, die naar de band des huwelijks verlangt, zal hij uit de hemel in 't hart gewrocht worden.

Wij zien uit deze slaap van Adam; dat de Heere niets onmogelijk is, dat Hij altijd raad weet om bij elkaar te brengen, die Hij besloten heeft samen te voegen, wie ze en waar ze zijn en hoe vreemd, hoe ongelooflijk, hoe onmogelijk het ook mag schijnen in de ogen der wereldlingen, Mattheüs 19:26. Ja daarom zegt de Apostel: (1 Kor. 11:9) *dat de vrouw om de man is geschapen*, om hem in en door de echtelijke staat onderworpen te zijn en hem, als haar heer, in de Heere te dienen.

't Geen hier nu op volgt, wijst nog veel duidelijker aan deze hemelse voorzienigheid des Heeren, in 't beleid van alle huwelijken, want wij zien hier God werken een nieuw schepsel, de eerste bruid op de aarde. De Heere wordt hier ingevoerd als een kunstig Werkmeester. Hier komt voor de dag, voor Adam een geheel mens, een volmaakte vrouw, een heilige bruid, een lieflijk en noodzakelijk huisjuweel, de moeder van alle levenden.

Laat ons toch in de vreze Gods overwegen:

- eerst 't gebouw des Heeren,
- daarna Adams bekentenis en blijdschap
- en ten laatste de eeuwige instelling des huwelijks.

Ik zeg, *in de vreze des Heeren*, want deze staat is te heilig, te gewichtig en te wonderbaar, dan dat ze met onreine ogen, woorden, gedachten en gebaar zou aangezien uitgesproken, nagedacht en afgebeeld worden. De Vader, de Zoon en de Heilige Geest zijn hier bezig om dit beeld Gods, dit beeld Adams, dit voorbeeld aller vrouwen, deze bruid des Heeren te bouwen en tot Adam, - eerst haar vader en nu ook haar bruidegom - te brengen.

En, zegt Mozes, de Heere God bouwde de rib, die Hij van Adam genomen had, tot een vrouw; en Hij bracht ze tot Adam.

De Apostel zegt: Adam is eerst gemaakt en daarna Eva, 1 Tim. 2:13 en 1 Kor. 11:7, 8, 9, leert hij, *dat de vrouw de heerlijkheid is des mans; want de man is niet uit de vrouw, maar de vrouw uit de man; want ook is de man niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man.* Mattheüs 19:4 zegt de Zone Gods: *En hebt gij niet gelezen, Die van de beginne (den mens) gemaakt heeft, dat Hij ze gemaakt heeft man en vrouw? Gen. 1:27 staat: En God schiep de mens naar Zijn beeld, naar het beeld Gods schiep Hij hem, man en vrouw schiep Hij ze. En God zegende hen en God zeide tot hen: wees vruchtbaar, enz. En in het 2^e cap. vers 1, 2: Ten dage als God de mens schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis Gods. Man en vrouw schiep Hij hen en zegende hen en noemde hun naam mens, ten dage als zij geschapen werden.*

Wanneer wij deze Schriftteksten met elkander vergelijken, leren wij, dat de vrouw is gemaakt, gebouwd en geschapen uit de man en zowel naar het beeld Gods, als haar man. Maar waarin de man verkrijgt een grote heerlijkheid, dat is, macht, autoriteit en uitnemendheid; waardoor ook klaarder blijkt, dat de man het beeld en de heerlijkheid Gods is. Dat is, dat daarin duidelijker de grote eer en Goddelijke autoriteit bespeurd wordt, die de Heere heeft over *alle schepselen*, die alle onder Adam en Eva, doch *zij* onder Adam en hij alleen onder God, stonden, 1 Kor. 11:7.

Niet minder almachtig is de Heere geweest in het werk van de vrouw, als van de man; daarom wordt ook zij gezegd, aldus gemaakt, dus gebouwd, dus geschapen te zijn, naar het beeld en gelijkenis Gods. Waarmede de kracht Gods en de edelheid van 't vrouwelijk geslacht aangewezen wordt. Beiden zijn ze heilig, beiden gezegend, beiden zeer goed geschapen; maar dat onderscheid is er: de vrouw is uit de man, om de man geschapen. Dit doeleinde moet niet verzuimd worden, want daarin zien wij het beleid des huwelijks. Er staat niet alleen dat God een vrouw gebouwd heeft, maar dit volgt er, dat Hij ze geschapen heeft om de man. Tot dit einde dient dit gehele "gebouw" van het vrouwelijke geslacht, dit is Gods orde, die Hij beraamd heeft. Hetwelk wij hier zien, die wij moeten navolgen, dat de Heere dit nieuwe schepsel de man toevoegt als zijn lieve bruid. En wel in gelijke schoonheid, volmaaktheid en goedheid; maar niet in gelijke heerlijkheid, dat is autoriteit, daarin alleen was zij minder dan haar bruidegom.

Oók voor de val; en wel uitdrukkelijk op Gods begeerte, in het uithuwelijken van deze Zijn dochter, onzer aller moeder.

Daaruit blijkt dan te meer dat de echtelijke staat van de Heere geleid wordt, overmits al de dochteren van Eva met hare moeder geschapen worden om hare mannen en om te gehoorzamen de orde van onderdanigheid, die uit kracht van dit besluit en werk Gods aan het trouwen verknocht is.

Is dat geen kenteken van Gods besturing, dat een vrije dochter, - of weduwe, die door de dood vrij gemaakt is van de wet des mans, (Rom. 7:2) - de dienstbaarheid zoekt en daarin beken en roemt te bestaan haar vrijheid? Dat een bruid daarover de Heere dankt, dat ze is de heerlijkheid haars mans? Dat de vrouw beken, dat ze ook alsdan is het beeld haars Gods, als zij op haren trouwdag, in de naam van God en naar Zijn orde, gaarne en gewillig haar aangeboren vrijheid overgeeft, om aan te vangen een vrije, zoete en gestadige dienstbaarheid?

Dan is men eerst gerust; dan zegt men dat men bekomen heeft zijns harten wens, hoewel de Venuskinderen geheel anders over deze zaak oordelen. Dit heilig besluit komt van de Heere, zonder Wiens besturing degenen die willen trouwen het gemak van haar vrijheid niet zouden willen verruilen om deze ere van dienstbaarheid. En 't is zo ver vandaan, dat zulks de echtelijke staat zou verkleinen, dat integendeel, de Heere door de mond van Petrus, hen noemt *dochteren Sara's*, die deze heerlijkheid in haar man erkennen, 1 Petrus 3:6.

Wordt nu verder, beide, het bouwen van de rib tot een vrouw en 't brengen van deze vrouw tot Adam, niet aan de Heere alleen toegeschreven? Het Hebreeuws woord, (dat letterlijk betekent: *Hij deed ze gaan, of komen*) wijst dat niet aan een vrijwillig toestemmen van deze bruid? En deze vrijwilligheid, beneemt die aan de andere zijde deze Bouwheer en Schepper Zijn zeker voorgaand besluit, Zijn heilig oogmerk, en voortgezet einde? Of Zijn heilig besluit, neemt dat weg de vrijheid van deze bruidegom en zijn heilige en lieve bruid? Geenszins. Is er ooit een huwelijk zo plechtig in de wereld uitgewerkt, daar deze hemelse Vader dus ogenschijnlijk zijn kinderen getrouwd heeft? Is er ooit vrijwilliger huwelijk op de aarde gehouden geweest dan hier, daar buiten allen twijfel de mens het volle en volmaakte gebruik van zijn vrije wil, naar zijn genoegen en wel zonder enige zonde, gehad heeft? Is er ooit een huwelijk zo schielijk, zo wonderbaar, tegelijk begonnen en voleindigd, daar tevens het begin, het midden en het einde van deze bijzondere echtelijke liefde tezamen vloeien tot het punt van een Godzalig en gelukzalig huwelijk? Nu, zouden wij dan twifelen aan deze Goddelijke besturing of juist de Heere zo met ons hedendaags in alles niet handelt? Dat zij verre; want in alle huwelijken is evenwel dezelfde Goddelijke Bouwmeester, Mattheüs 19:4, 5, 6, Die voor een iegelijk zijn eigen vrouw maakt, bouwt, scheidt en hem toebrengt met gelijke vrijheid, met gelijke voorzienigheid en begeerte van onderdanigheid.

Ik maak altijd onderscheid tussen het werk des Heeren en het recht gebruik en oogmerk in de trouwstand, en alle misbruiken, die door onze verdorven natuur na de val, daarbij gekomen zijn. Dit is 't geen de Gereformeerde Kerk in 't formulier des huwelijks aan de Gemeente voorstelt, met deze woorden: "Daarom zult gij niet twifelen of de huwelijke staat behaagt God de Heere, overmits Hij Adam zijn huisvrouw heeft geschapen, Zelf toegebracht en hem tot een huisvrouw gegeven. Daarmee betuigende, dat Hij nog hedendaags een iegelijk zijn huisvrouw, als met Zijn hand, toebrengt". Deze tekst toont dit zo overvloedig aan dat het te beklagen is, dat er nog mensen gevonden worden die, gelijk in alle vrijwillige en gebeurlijke zaken, ook

voornamelijk in dit stuk, de vrije keuze van mensen durven stellen voor of boven deze heilige, alwijze, albesturende voorzienigheid des Heeren.

De hooggeleerde Junius, over deze plaats schrijvende, leert ons, dat in deze historie verscheidene hoofdstukken worden aangewezen, waaruit blijkt, dat Adam en Eva tot één vlees geworden zijn; wanneer hij ook met de volgende woorden dit recht bekent te steunen op Gods Voorzienigheid: "Want gelijk men gewoonlijk zegt, (voegt hij er bij) de huwelijken worden in de hemel gemaakt en op de aarde volbracht en zijn van de Schepping af, door de eerste wet der natuur, bevestigd".

Heeft nu de Heere van al het gedierte een mannetje en een wijfje geschapen en die bij elkander gebracht om haar soort te behouden en zouden wij twijfelen dat God minder zorg gedragen heeft over het edelste schepsel, om wiens wil alle andere creaturen geschapen zijn en in wiens schepping de heilige Drie-eenheid met een bijzondere majesteit is bezig geweest, gelijk blijkt uit Gen. 1:26: *En God zeide: laat ons mensen snaken en dat zij heerschappij hebben over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over het vee en over de gehele aarde en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt?* Zie daaruit, welk een grotere heerlijkheid de mensen boven alle creaturen bezitten, als afkomende van de Goddelijke troon en uit de eeuwige Raad van de Vader, de Zoon en Heilige Geest. Niet alleen ten aanzien van de heerschappij over de andere creaturen, maar ook ten aanzien van dit gehele bruiloftswerk en de toestand onzer eerste voorouderen en hun nakomelingen.

Wanneer nu hier gezegd wordt, dat de Heere, zonder middelhand en dienst van Zijn engelen, *de vrouw tot Adam gebracht heeft*, geeft dat een grote luister aan deze gehuwde staat en een ruime stof van dankbaarheid voor allen die in de Heere trouwen. Want, wanneer een prins of een ander groot monarch, tussen slechte en geringe personen een huwelijk verzocht, tussen beiden ging, het huwelijk sloot, de bruidschat vereerde, de bruiloft bekostigde en met zijn tegenwoordigheid de bruiloftstafel versierde, enz., zou in zulk een geval zich de bruidegom of bruid niet eerbiedig verwonderen over de diepe vernedering en goedertierenheid van zulk een groot heer? Maar wat vergelijk is er tussen de Heere des hemels en al degenen, die lemen huizen bewonen, welker grondslag het stof is? Job 4:19. Wat mens kan ook zulke inwendige liefdevlammen in de harten der mensen veroorzaken? Wat mens kan anderen samenvoegen dan die reeds tevoren van God in Zijn eeuwige Raad samengevoegd waren? Gelijk zulks de grootste monarchen in de historie, van zichzelf en van hun kinderen betuigen. Wie kan de tijden en stonden waarnemen, die de Heere, in alle huwelijken, in Zijn hand gesteld heeft? Hand. 1:7. Wie kan, behalve de Heere, zulk een vaste en duurzame huwelijksknoop maken? En ten besluite: wie kan zo de bruid bij haar bruidegom brengen, gelijk de Heere dat hier alles gedaan heeft? Want met de Naam van Heere God wordt hier driemaal deze hemelse Bestuurder van alle huwelijken genoemd. Waardoor ons krachtadig wordt aanprezen Zijn tegenwoordige, inwendigste, krachtigste en zekerste werking, waarin Hij zowel betoont, dat Hij is Jehovah de Heere, als in het scheppen van de wereld en van deze eerste mensen.

Doch laat ons nu voortgaan tot de blijde belijdenis van Adam, die hij voor God en Zijn heilige hemelse heirscharen aflegt.

Toen zeide Adam: Deze is ditmaal been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees: men zal ze Manninne heten, omdat ze uit de man genomen is. Vanwaar komt nu dit blij en heilig gejuich, deze blijde vergenoeging, deze aantrekkende begeerlijkheid, deze grondige kennis van haar schepping en haar hulp als *tegen hem over?* *Ditmaal*, zegt onze eerste vader, dat is: "Nu heb ik ook mijn hulp, nu zal de zegening Gods ook

in ons worden bekrachtigd; nu zal ik de vader worden van al mijn nakomelingen." O wonderbare kennis, die met dadelijke liefde vergezeld is! O wonderbare liefde, die zo haast uit een volmaakte kennis voortkomt! O wonderbare gerustheid, die ons door dit eerste huwelijk geopenbaard wordt!

Adam heeft nooit gezien, noch gezocht, noch gevrijd deze zijn nieuw gemaakte hulp en nochtans bekent hij, *dat ze is been van zijn gebeente en vlees van zijn vlees*. Moeten wij daaruit niet bekennen, dat het gehele beleid van de liefde en de liefelijke genegenheden enig en alleen van deze Heere voortkomen? Ja, voorwaar. En niet alleen. Dit, maar wij zien, dat de Heere, door de mond van deze eerste bruidegom, ons ook leert, dat Hij de huwelijken zó belegt, dat Hij tevens werkt door deze band een onafscheidelijke éénheid der naturen in ons, door de liefde, welke niemand scheiden mag en die alle getrouwden in de Heere, uit kracht van dit werk Gods, onafscheidelijk willen behouden. Daarom wordt Eva ook, eer zij nog van haar Adam bekend werd, genoemd *Manninne*. De Franse poëet Barbas laat zich hierover aldus horen

De eerst' en eenzaam mens uit diepe slaap ontwaakt,
Ziet zijn wederhelft, van God, uit hem gemaakt,
En voor hem daargesteld; een vrouw, gans onverwacht,
Tot hulpe, tot vermaak, tot vreugd' hem toegebracht.
O vlees, roept hij, mijns vlees! O been van mijne been?
Mijn lust, mijn lief, mijn rust zijt gij voortaan alleen;
Fontein van huisgeluk, erkennende 't begin,
Van dit ons echtgebouw, zo noem ik u *Mannin*.
Eén lichaam wordt tot twee; van twee wordt weder één;
In eer, in goed, in bloed wordt alles nu gemeen.
O trouw! O kuise band! Hierdoor word ik geleid
Tot 's hemels bruiloftsfeest, in Christus mij bereid.

Want door dit woord *Manninne*, leert ons de Heere, dat al de liefdestralen van een jongeman, van een dochter of van een weduwnaar en weduwe, zo haast zij in de Heere ondertrouwd zijn, moeten samenkomen met haar glans, warmte en schoonheid tot het perk des huwelijks. Dan wordt de ongetrouwde een man, de vrouw een manninne. Dan moet er zijn een nauwe gemeenschap tussen lichamen en zielen tussen één en één. Dan komen al de voordelen van de trouw te voorschijn, die deze huwelijksstaat meebrengt. Op deze onderlinge eenheid en eendrachtigheid ziet die grote verborgenheid van Christus en Zijn Gemeente, Efëze 6:3. Welke verborgenheid niet genoegzaam kan verstaan worden, tenware wij hier letten op de eenheid en gelijk als eenswezigheid en onafbrekelijke volharding der twee naturen, der trouwplichten en voordelen in het eerlijk en onbevlekt huwelijk, door Gods almachtige en altijd zekere werking, naar de raad en het welbehagen van Zijn willen.

Wat mens zou de grond van dezen staat zo hebben kunnen begrijpen, tenware de Heilige Geest, ons niet alleen de zaak, maar ook de woorden had voorgesteld, waarmede deze staat beschreven wordt, gelijk Adam ons hier leert, namelijk, dat onze vrouwen, ons vlees, ons gebeente en onze *manninnen* zijn? Ja, het Hebreeuwse woord betekent veel meer dan men wel in een andere taal gelukkig en genoegzaam kan uitdrukken. Want dit is mede een proefstuk en zeker kenteken geweest van Adams heilige en genoegzame kennis, dat hij niet alleen gedierten hun namen gepast gegeven, maar ook de mensen en de menselijke trouwplichten met zodanige woorden heeft voorgesteld, die in zich bevatten het ganse wezen van de zaak, die niemand had

kunnen bedenken, wanneer hij niet door de Heilige Geest daarin onderricht was geworden. Want deze manier van spreken, *manninne, vlees van ons vlees, been van ons gebeente, een hulpe, die als tegen over hem zij*, zijn namen van onderlinge eenheid, waardigheid, liefde, en van een onafscheidelijk echtgezelschap tot in de dood toe. Ons opvoerende tot het verstand van de hemelse Bruiloft van het Lam Gods, met Zijn zeer lieve en duurgekochte Bruid, Openb. 19:7, 8, 9. Alles, wat hier staat, wordt gesteld in het getal van één, niet van velen. Al wat hij zegt, zegt hij voor hem en zijn nakomelingen, tegen alle verwarringen en vuiligheden, die daarna gekomen zijn door de zonde.

VIERDE OVERDENKING

behelzende overtuigende bewijsgronden, dat de Goddelijke Voorzienigheid ook nu nog werkzaam is, en te allen tijde zijn zal, in 't beleid der huwelijken.

Daarom zal de man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aankleven; en zij zullen tot één vlees zijn.

Wie spreekt hier? Adam, door ingeving des Heiligen Geestes, en God tot en door Adam en Mozes, Mattheüs 19:5 en Eféze 5:31. *En hebt gij niet gelezen, Die van de beginne de mens gemaakt heeft, dat hij ze gemaakt heeft, man en vrouw, en gezegd heeft: daarom zal een mens vader en moeder verlaten, en zal zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn? Alzo dat zij niet meer twee zijn, maar één vlees.* Zo spreekt hier de Schepper van de wereld, van de mensen en het huwelijk, naar het getuigenis van Christus, Die, - toen deze eeuwige instelling uitgesproken werd - daarbij tegenwoordig was, volgens Joh. 1:1, 2. En wat gebiedt Hij? Dat de liefde voor de ouders zal wijken voor de trouwliefde. Zal dan het vijfde gebod wijken voor het zevende? Ja, enigszins, naar het goedvinden van onze enigen Wetgever. Aangezien nu in het huwelijk een grotere liefde, een geduriger samenwoning, een zorgvuldiger vereniging van lichaam en ziel, en een onafscheidelijker gezelschap en mededeling van alles, wat die staat meebrengt, van de mensenkinderen vereist wordt, alsmede omdat alle bloedverwantschap en zwagerschap uit deze bloedverwantschap spruit. Zijn nu onze kinderen ook niet ons eigen vlees en ons eigen gebeente? Ja, en daarom moet men ze ook liefhebben met een natuurlijke liefde. Indien nu het onbevlekt bed, en deze nauwe hulp in de echtelijke staat niet voorging, er zouden geen ouders, er zouden geen kinderen zijn. Daar zou ook niet bekend wezen hoe groot de vader- en moederliefde is. Ja zodanige liefde kan niet naar behoren geoefend worden, tenzij ze eerst in en door de trouw haar wortel en voedsel krijgt. Bijgevolg is ook dit een klaar bewijs, dat God de huwelijken schikt, vermits deze grote verandering van liefde, en dat wel zonder enige zonde! Ja, het is zonde, indien dit onderscheid van liefde niet onderhouden wordt. De kinderen verlaten hun ouders, de ouders hun kinderen, de ene natuurlijke liefde wijkt voor de andere. De vaderlijke toegenegenheid vermindert voor de echtelijke liefde van kinderen. En, hoezeer wij ook aan elkander door natuur, door beroeping, door weldaden of anderszins verplicht mogen zijn, hier is nochtans de eerste, de oudste en de fundamentele verplichting en vereniging in het huwelijk. De ouders gehoorzamen deze wet. De kinderen gaan over in hun eigen huishouding, en de vrouwen nemen aan de namen van hun heren en mannen; en beiden danken zij de Heere, dat ze zonder God te vertoornen, nu in zichzelf mogen beproeven de zoetheid van die liefde, welke hier in Adam en Eva gezien wordt. Ja, de ouders verlangen zelfs, dat ze ter bekwamer tijd hun kinderen wel uitgehuwelijkt zien mogen. De liefde der ouders neemt af, opdat de liefde der getrouwden mag toenemen. De liefde tot de

ouders duurt [in zeker opzicht] tot het huwelijk; de liefde tot zijn echtgenote duurt tot in de dood, Rom. 7:1, 2. Dit wordt ons met deze woorden geleerd: *de man zal zijn vrouw aankleven*. Christus zegt: *een mens zal zijn vrouw aanhangen*. Beiden gebruiken ze woorden, die geschikt en noodzakelijk en nochtans eerbaar zijn, om de vaste bestendigheid van de trouwplicht aan te tonen, in de zeer nauwe vereniging van vlees met vlees en been met benen.

De huwelijksband is alleen tussen de eigen man en de eigen vrouw, niet tussen één man en vele vrouwen of één vrouw en vele mannen. Daar bezwijkt de liefde; daar scheurt de eenheid; daar wordt de glans van deze Goddelijke samenvoeging verdonkerd; daar wordt ontknoopt de hemelse band van het huwelijk. Bij de onkuise mensen is ook wel een liefde, maar het is een oneerlijke en een onwettige plichtband, gelijk als bij de hoereerders, overspelers en andere dergelijke zondaars. *Want, die de hoer aanhangt, is één lichaam met haar; want die twee, zegt hij, zullen tot een vlees wezen*, 1 Kor. 6:16. Maar de consciëntie wordt bevekt; de duivel stookt zulke oneerlijke verbintenissen; het lichaam wordt een tempel des Satans, de leden van Christus, worden leden van een hoer. De mens zondigt tegen zijn eigen lichaam; bij dezelve zijn nóch de rechte trouwnamen, nóch de betamelijke oogmerken, noch de zegeningen Gods te vinden. Ja men zoekt daar wel een vleeselijke, ras verdwijnende en daarna knagende wellust, maar niet die blijde, gestadige, hartgrondige en aanklevende eenheid van naturen, van affecties [toegenegenheden] en van alle daarop volgende heilige trouwplichten. Beide zijn ze daarin wel één, dat in alle kuise en onkuise verbintenissen wel is één vlees. Maar de één steunt op wettige beginselen, de ander op onwettige. De één komt van het beleid des Heeren, de ander uit de onbesuisde driften van de zondaar. De één heeft de last, de beloften en de zegeningen des Heeren; maar de ander het verbod, de dreigementen en de vloek des Heeren. De één heeft meer dan de vreugd van onderlinge goedwilligheid, de ander is alleen bezig in het genot van haar lusten. De één wordt alzo geoefend in het lichaam en de ziel, dat ze evenwel blijven tempelen des Heiligen Geestes; maar de ander in een lichaam en ziel, waarin de satan woont met zeven boze geesten, erger dan hij, Mattheüs 12:46. En ten laatste, de één neemt toe en duurt tot in de dood, Rom. 7:1, 2 enz. en de andere verdwijnt zeer haast.

Wanneer nu onze Zaligmaker ook in het Nieuwe Testament dit besluit en gebod Gods bewijst uit het werk van de Schepper, daarom, (namelijk omdat de Heere gemaakt heeft man en vrouw) dáárom leert Hij, *zal een mens vader en moeder verlaten*, enz. Dus blijkt ten klaarste, dat Jezus Christus zowel het één als het ander, te weten de samenvoeging van mensen en het gebod van de ouders te verlaten, - dat is minder lief te hebben, - Zijn hemelse Vader toeschrijft. Dit besluit zou anders niet volgen en van niet de minste waarde zijn; maar nu is het zeer krachtig en bondig. De Heere heeft van de beginne gemaakt de vrouw voor de man, man en vrouw, hen aan elkander trouwende. En daarom wil Hij, dat deze echtelijke liefde zal gaan boven de liefde tot de ouders, en dat wel, omdat hier vlees is van ons vlees en been van onze benen.

Dit gehele werk van de gehuwde staat wordt ten laatste ook van de Zoon van God zó uitgelegd, dat Hij tot dit begin alle huwelijken wil gebracht, en daarnaar geoordeeld hebben, alle verwarring, vermengingen, verlatingen en ontallijke schandelikheden, die sedert in de wereld gekomen zijn. Daarom roept hij ons allen toe, Mattheüs 19:16: *Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidt de mens niet*. Daarom doet Hij ook tegen alle onordelikheden, oogluiking en ongeregelde hardigheden van onze harten, deze uitspraak: *maar van de beginne is het alzo niet geweest*, vers 8.

Ziet daaruit een onweerlegbaar bewijs, dat deze historie wordt voorgesteld tot een eeuwig reglement van alle huwelijken, waarin overvloedig de fontein van Gods voorzienigheid haar stroom uitgiet. De Heere Jezus zegt met duidelijke woorden, dat God de mensen samenvoegt, en onder het juk van het huwelijk brengt, en dat niet alleen een maal in de beginne, en vóór de val maar ook ná de val, en zolang de wereld staan zal. Want indien deze werkende hand des Heeren in het huwen eens stilstond, dan zou terstond dit trouwverbond enkel en alleen een menselijk contract zijn en dan moest volgen, dat hetgeen de mens samenvoegt, ook weer door de mens kon gescheiden worden. Hierdoor worden allen mensen de handen gesloten, zelfs de goden der aarde, allen magistraten en potentaten. Hoe veel te meer andere mensen! Want het is niet een bloot mensenverbond, maar een Goddelijk verbond, (Spr. 2:17) en de heiligheid des Heeren, (Mal. 2:14) zoals wij in het vervolg breder zullen beredeneren. Anderszins zou men ook in de kerk en staat mogen invoeren, de veelheid van vrouwen, de scheidbrieven, en wat dies meer is. De zonde van hoererij, overspel en andere gruwelen, zouden haar naam verliezen, en niet zo strafbaar zijn voor God en mensen. Ook zou het onderscheid tussen de boelschappen en echtverbintenissen ophouden, en de majesteit van dit geheel Goddelijk trouwverbond zou in haar glans ten enenmale verduisteren en verdoven.

Het woord *samenvoegen*, is dat niet een werkwoord in God de Heere? En zijn Gode niet al Zijn werken van eeuwigheid bekend? Moeten die niet gesteld worden onder de werken der Voorzienigheid Gods? Mogen wij nu wel een andere manier van Gods werking stellen in onze huwelijken, als in dit eerste, waar dezelfde God, dezelfde werking, dezelfde effecten, en dezelfde vastigheden van de Zoon van God aan de hemelse Vader, in alle huwelijken worden toegeschreven? Ja, daar Hij begeert, dat men tot dit beginsel zijn ogen wenden zal, om te verbeteren alle misbruiken tegen het zevende gebod van de Wet, zeggende: *van de beginne is het also niet geweest*. Bij gevolg moet zulks nu ook also geloofd, geleerd en gevolgd worden. Tot dit beginsel roept ons het Woord, hetwelk in de beginne was, en zonder begin is.

Nu hebben wij met zovele bewijsreden getoond Gods Voorzienigheid, gaande voor onze wil, werkende in onze wil en voltrekkende door onze wil, onze vrijwillige en blijmoedige huwelijken, in de Heere. Deze Voorzienigheid ontdekt zich daarin zo klaar, als men in Gods Woord duidelijk leert, dat de Zoon van God met Zijn tegenwoordigheid en zegening Persoonlijk geweest is in de bruiloft te Kana in Galiléa, Joh. 2:1 enz. *Daar moeten wij Hem ook zoeken, of wij Hem immers tasten en vinden mochten*, Hand. 17:27, want Hij is ook in en door dit werk niet verre van een iegelijk van ons, vers 28.

Die nu deze Voorzienigheid zou willen tegenstreven, moet, óf dit grondhuwelijk en daarin dit beleid Gods ontkennen, tegen zovele onweerlegbare bewijzen (Gen. 2 en Mattheüs 19) ons voorgesteld; óf toestaan, dat God nog en voortaan de mensen samenvoegt, en dat het huwelijk zodanig een verbond is, hetwelk ingegaan wordt, niet alleen in Gods tegenwoordigheid, maar door Zijn bijzonder, zeker, gestadig voortgaand en altijd krachtig werkend beleid van Zijn eeuwige Goddelijke Voorzienigheid, zoals al deze teksten klaar aanwijzen.

Wij moeten dit ook alles houden voor een groot goed, en dit werk mede stellen onder deze woorden: *En God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed*, Gen. 1:31. Hoe vast dit in onze harten moet worden gedrukt, leert ons dezelfde Adam na zijn val, hoewel hij, ten onrechte, onder zodanig een voorwendsel zijn zonde zoekt te

verkleinen, en op de vrouw en alzo op de Heere zijn schuld te leggen. Want alzo spreekt hij Cap. 3:12: *De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van dien boom gegeven, en ik heb gegeten.*

Zie dan, godvruchtige lezer, hoe oprecht Adam dit beginsel vasthoudt en bekent. Hij wijst de vrouw als met de vinger aan en beschrijft ze als een geschenk Gods: *De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt.* Niet alleen mij, maar *bij* mij, dat is, om mij tot een onafscheidelijk gezelschap en tot een vrouw te zijn; zodat hij met dit woord (bij mij) tegelijk de Auteur, het geschenk en het doel van deze schenking aantoonde, namelijk, dat de Heere deze vrouw hem tot zijn trouwe hulpe gegeven had, dat ze de gift van Zijn hand was en dat dit huwelijk reeds in de hemel gesloten is geweest.

VIJFDE OVERDENKING

waarin het voorverhandelde toepasselijk overgebracht, en op ieders gemoed met krachtige drangredenen aangedrongen wordt.

Uit deze verklaring zullen wij nu enige leringen trekken, en dan tot andere Schriftteksten overgaan.

Het is nu niet genoeg, dat men dit gelooft; veel minder moeten wij met Adam onder deze toestemming, onze zonden op onze vrouwen of mannen, en alzo enigszins op de Heere zoeken te werpen, die wij zo menigmaal begaan voor, in, en na het huwelijk; maar wij moeten daardoor temeer de ere Gods zoeken, onze Godzaligheid bevorderen en onze eigen zaligheid in vreze en beven werken, Filipp. 2:12.

1.

Vooreerst, zo wordt ons hier geopend de afgrond van Gods vaderlijke zorgvuldigheid, wanneer wij zien, dat de Heere van eeuwigheid ons bezorgt met zodanige hulpen, die met ons en als tegenover ons zijn, en niet alleen weet wat voor ons goed is, maar ook geeft wat ons goed is, en hetgeen de hoogste *Goedheid zeer goed te zijn* in Zijn Woord (Gen.1) verklaard heeft. Alle voorzichtige vrome ouders leren hier, dat ze ook in dit stuk hun hemelse Vader moeten navolgen en uitzien voor hun kinderen. Gelijk deze tekst een van de krachtigste bewijsgronden is, waarmede wordt aangewezen, dat de toestemming der ouders vooral noodzakelijk is in de gehuwde staat, en de kinderen verplicht zijn, daarin de raad en het beleid van hun ouders te volgen, wie het toekomt, ter bekwamer tijd, hun zonen en dochteren ten huwelijk uit te geven, 1 Kor. 7:36, 37 en 38. Gelijk de Heere God voor Adam eerst Zelf gezorgd heeft, en nog voor een ieder van ons zorgt, en datzelfde recht de ouders ook heeft meegedeeld; zodat het ook behoort onder hun ere- en plichttitels, hun kinderen uit te geven ten huwelijk, of niet.

De Roomse kerk, die deze onze leer vervloekt, (als zij zegt in het Concilie van Trente, Sessie 14: "De welken zeggen, dat de huwelijken der zonen, zonder toestemming van geen waarde zijn, of dat de ouders die kunnen van onwaarde of krachteloos maken, die zijn vervloekt") die wordt hier overtuigt van God Zelf uit de hoge hemel, de Vader van alle vaders, van Adam en Eva, het eerst getrouwde paar op aarde, die door de Heere hun God en Vader verenigd, en daarin temeer vergenoegd zijn geweest, omdat de hoogste wijsheid hierin zo heerlijk en wonderbaarlijk en op velerhande manieren haar Goddelijke macht, liefde en voorzorg betoond heeft. Gelijk dit uit verscheiden andere redenen onweerlegbaar bewezen wordt, Exod. 22:16; 34:16; Num. 20:4; Deut. 7:3; 29:6; 1 Kor. 7:38 en uit een menigte exempelen, zoals nader blijken zal. O, dus komt de ouders dit recht toe en het is een gevloekte leer, die in dit stuk het vijfde gebod weerspreekt.

Gij ouders, gebruikt deze uw macht in de vreze Gods, en stelt u te allen tijde, in dit gewichtig werk, deze Goddelijke werking van onze hemelse Vader voor ogen, en zoekt daarin die dingen die gij uw kinderen wel wensen, maar niet geven kunt. Dit moeten wij hier vooral onthouden, dat ten allen tijde in de besturing van huwelijken een onbegrijpelijk beleid bespeurd wordt en dat er altijd ook iets Goddelijks in te zien is, 't welk de Heere Zich voorbehoudt en in geen schepselmacht gesteld heeft. Temeer om Hem ook in dit deel daarover aan te roepen en dankbaar te zijn, zoals wij in het vervolg zullen aantonen. Want de Heere is voor ons op de been; Hij kent onze zwakke gelegenheden. Hij geeft zijn gaven dus of zo. Hij verwekt tijdelijk 'onze ribben'. Hij laat over ons een diepe slaap vallen, dat is, Hij maakt ons, als 't Hem belieft, gelijk als dronken, op verscheiden wijze, in een eerlijke liefde, tot de echtelijke staat. Hij doet onze Eva in de wereld komen. Hij voedt ze, Hij onderhoudt ze voor ons, Hij brengt ze ons in 't oog, in de zin, in het hart en hand en alzo te huis. En 't geen wel moet worden opgemerkt, Hij is 't Die in ons een vergenoegen werkt zo haast de onze gekomen is, ofschoon nooit tevoren van ons gezien, ja zelfs menigmaal van ons tevoren klein geacht; daar wij nooit gedachten op hadden gehad. Ja, wanneer wij menen het trouwen te kunnen of niet te zullen veroorloven, evenwel, zo haast de Heere de bruidkamer opent en *onze manninne* dáár stelt, zo veranderen onze zinnen, wij krijgen haar lief, wij zien in haar onszelf, en wij zijn blij en roemen in 't openbaar, en in het heimelijk, gelijk Adam hier van zijn Eva: *Deze is ditmaal been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees.*

2.

Ik geef nu in bedenking alle kinderen Abrahams, alle dochteren van Sara, of zulke heidense gewoonten, gelijk in ons land in zwang gaan, Gode aangenaam zijn kunnen, wanneer men doorgaans de beginselen van deze zaak zoekt en stelt in die ijdele afgodische namen en grillen van Venus, Cupido, en ander duivels gespuis, even alsof het ons daarvan kwam dat wij werden uitgehuwelijkt. Deze gewoonte is hedendaags zodanig doorgedrongen in de mond, pen en 't hart, ook anderszins van deftige schrijvers in ons Nederland; ja van zodanigen, - die buiten dat goede diensten door hun schriften aan de jonge domme jeugd doen, en gedaan hebben, - dat het te beklagen is. Met zulke Venusgedichten worden bij velen, om strijd en met opzet, alle ijdelheden, alle onkuise voorstellingen, ontuchtige manieren van spreken, valsheden, meinedigheden, guiterijen en allerhande afgodische gedachten ingevoerd, en de jonge jeugd schrikkelijk afgetrokken in haar vrijagiën, met een kostelijke tijdverspilling van de heilige oefening der Godzaligheid, der gebeden, der Godzalige middelen, der deftigheden in gezelschappen, ja ook van de raad van wijze vrome mensen en van alles wat eigenlijk de belofte heeft van de zegen Gods. De geestelijke liederen en bruiloftsgezangen, en het recht zoet, vermakelijk en krachtig snarenspeel, ter ere Gods ingesteld, worden veranderd in lichte en dartele galmen en danserijen.

Dat zulks lichtvaardige mensen doen in hun ongebondene lichtvaardigheden, is niet te verwonderen; want zulke werken komen van zulke goden, dat is van de duivel, onder de naam van zulke duivelse goden en godinnen. Maar wat ons aangaat, wij moeten hun namen op onze lippen niet nemen, Psalm 16:4, noch onze bruiloftsfeesten bezoedelen met die afgodische lasteringen en zodanige ijdele woorden, van alle welke wij de Heere zware rekenschap zullen moeten geven, Mattheüs 12:36. *De naam van andere goden, zegt de Heere der heirscharen, zult gij niet gedenken; uit uw mond zal hij niet gehoord worden;* Exod. 23:13, Num. 32:28, Jozua 23:7, Hos. 2:17, Zach. 13:2. De majesteit Gods wordt daarmee onteerd, wanneer men dit grote werk, dán een jong naakt Cupidoetje, dán een Venus, of andere vermaarde heidense zotten en bals

toeschrijft, even alsof God hun gelijk ware; even of men van geen huwelijken, maar van hoererijen en dergelijke schanden zou spreken. En deze Venusjes, en voddekens van liederen, zijn in de mond van vele domme jongelingen zo verstorven, dat ze daarin alleen genoegzaam schijnen te stellen het gehele geluk van hun huwelijk en de spot drijven met heilige onderwijzingen. O dwazen; *noch hoererij, noch onreinheid, noch zot geklap of gekkernij, enz. laat ook onder u niet genoemd worden*, zegt de Apostel, Eféze 5:3, gelijkerwijs het de heiligen betaamt. Wij moeten geen ander juk aantrekken met de ongelovigen, 2 Kor. 6. *Wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden? Want gij zijt de tempel des levendigen Gods*, vers 14, 15, 16. En wilt gij uw tempelen de Heere onttrekken, om te gehoorzamen een legioen van deze heidense gedochten? Dat zij verre.

3.

Als de Heere bij de profeet Hoséa (cap. 2:15, enz.) zijn kerk belooft overvloedig te zegenen, zo zegt hij onder andere: En het zal te dien dage geschieden, spreekt de Heere, dat gij Mij noemen zult, mijn Man en Mij niet meer noemen zult mijn Baäl. En Ik zal de namen der Baäls van haren mond weg doen, en zij zullen niet meer bij hun namen gedacht worden. Let hier op, allen gij die de Heere vreest. De Heere wil zelfs die namen niet hebben, welke in zichzelf eerlijk zijn, die de mannen in de gehuwde staat worden toegeschreven naar Gods Woord, dat ze *Baäls*, dat is *heren* over hun vrouwen en overheren in hun huizen zijn, gelijk dat woord alzo vertaald wordt, Gen. 18:12, Richt. 19:26, Esther 1:22, 1 Petrus 3:6 en elders meer.

Die naam verwerpt God de Heere, hoewel zijnde onze Man en Bruidegom; gelijk daarna volgt: *Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid. Ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en gerichten en in goedertierenheid en in barmhartigheden. En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof en gij zult de Heere kennen*, vers 18, 19. Waarom verfoeit dan de Heere die naam? Omdat ze van de afgodendienaars hun goden gegeven werd, op een heidense wijze, daarom verwerpt Hij die titel. Hoeveel te meer verfoeit God zulke namen, die in Zijn Woord geen grond hebben, die de mensen ten enenmale van de Heere afleiden, die het beleid Gods over het huwelijk zulke onreine poppen en bordeelgodinnen opdragen. *Heb geen gemeenschap met zodanige werken der duisternis, maar bestraft ze liever* en geeft uw eeuwige Heere, Bruidegom en Man de ere van uw liefde, van uw bruiloft, van uw zegeningen en plichten, die aan deze staat vast zijn. Alzo is het van de beginne geweest, waarnaar wij ons allen, te allen tijde moeten gedragen, Mattheüs 19:6, 6, 7.

4.

Wat een spoor is dit om elkander in de echtelijken staat zeer hartelijk lief te hebben? Hoe kunnen wij ons eigen vlees en ons eigen gebeente laten, afsnijden, verscheuren of ten beste geven? Paulus leert ons in Eféze 5:28, 29: *De mannen zijn schuldig hun eigen vrouwen lief te hebben, gelijk hun eigen lichamen. Die zijn eigen vrouw lief heeft, die heeft zichzelf lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt het en onderhoudt het, gelijkerwijs ook de Heere de gemeente*. Deze reden is te krachtiger, wanneer wij ons zelf vast verzekeren, dat des Heeren beleid over ons huwelijk geweest is. Die zijn echtgenote lief heeft of haat, haat ook, of heeft lief de Schepper, de Gever en de Samenvoeger van alle huwelijken. Want zo wordt ons Gods voorzienigheid over dit werk beschreven.

5

Dewijl de Heere ons ook tezamen gevoegd heeft, zo worden wij daarmee geleerd elkander nooit te verlaten, maar aan te kleven tot in de dood. *Want dat God tezamen gevoegd heeft, scheidt geen mens*, Mattheüs 19:6, Rom. 7:1, 2, 3. Terwijl de Heere God zelfs voor de val het huwelijk ingesteld heeft, zo blijkt dat die staat altijd in zichzelf eerlijk en geoorloofd is; en alle ingekomen misbruiken moeten alleen onze verdorvenheid toegeschreven worden. En ofschoon om het kwaad der zonde of straf, veel huwelijken ongelukkig en veracht gemaakt worden, zo moet nochtans de Goddelijke voorzienigheid niet ontkend of onder de veranderlijkheid van 's mensen vrije wil gesteld worden. Geenszins, aangezien de Heere altijd weet uit de duisternis het licht te trekken en omdat alle Zijn wegen onstraffelijk zijn, Deut. 32:4: *Hij is de Rotssteen, Wiens werk volkomen is; want alle zijn wegen zijn gericht; God is waarheid en recht is Hij*. Dat Hij doet ziet dat is zeer goed; maar uit ons is ons verderf. Wij moeten wel terdege onderzoeken het binnenste onzes harten en onze verkeerde en ongeregelde begeerlijkheden, de menigvuldige fouten, die alle ogenblikken voor, in en na de trouwstaat de mensen voorkomen, alleen en altijd toeschrijven aan onze verdorvenheid, maar niet aan de Heere.

6.

Wat troost geeft zulks aan vrome zielen in alle huiskruisen? Wat kan de Heere niet al voor ons doen, Die raad weet om de bruid, zelfs uit de rib van haar bruidegom, te scheppen en te bouwen? Wat troost hebben wij in alle zwarigheden, wanneer wij onze ogen op deze oorsprong slaan en geloven, dat het de Heere alleen doet tot onze beproeving, kastijding en uit liefde voor ons, gelijk in de historie van Abel, enz., te zien is en in 't vervolg nader zal aangewezen worden.

Wij moeten ons nochtans nimmermeer voorstellen een volkomen volmaaktheid, zelfs in het huwelijk van de heiligsten op aarde, te zullen vinden. Want satans voornaamste werk is, óf de huwelijken te beletten met ontelbaar slimme praktijken, óf onder de getrouwden te zaaien het zaad van onenigheden.

Dadelijk zien wij in de eerste bruiloft een vrouw, die meer luistert naar de slang en haar eigen begeerlijke wil, dan naar God haar Schepper; een man, die meer luistert naar de vrouw dan naar de heilige wil Gods. Onze zonden nemen niet weg het werk Gods en Gods werk wordt niet besmet door onze vrijwillige boosheid. Ja wanneer wij zien dat in zulk hemelse bruiloft, waar alles zonder zonde is begonnen, waar de Heere Zelf tegenwoordig en de enige Werkmeester geweest is; nochtans, zo haast deze bruiloft bezoedeld werd met zware aanvechtingen en zonden, dat aanstonds man en vrouw oneens worden en zich verbergen voor Gods majesteit; zo moeten wij te meer bekommerd zijn, om in de vreze des Heeren elkander te trouwen, opdat het huwelijk ons niet wordt tot een steen des aanstoets en wij elkander niet bijten en verteren.

Bovendien moeten wij nooit zo onvoorzichtig oordelen, dat men dadelijk de satan zou meester maken van 't huwelijk en daarop alleen de schuld leggen als 't ons niet naar de zin gaat. Adam houdt ook dit beginsel vast, [dat God hem zijn vrouw gegeven heeft] zelfs ná de val en in 't midden van zijn zonde. Zo moeten wij ook geloven, dat de Heere ons geeft onze Nabals of onverstandige vrouwen, hoewel wij daardoor tot vele zonden kunnen verleid worden. Zou Adam dat beginsel vasthouden en zullen wij zulks ontkennen? Geenszins. Zal ook een onervaren mens zeggen: is het niet beter God uit het werk des huwelijks uit te sluiten, dan dat men Hem, gelijk Adam, in de zonde der goddelozen zou inwikkelen? Geen van beide mag geschieden. Wie God uit dit werk uitsluit, doet de gehele Schrift ongelijk aan en maakt de Zone Gods

leugenachtig, ('t welk Godslasterlijk is om te denken, laat staan te zeggen). Want Hij leert in het 19e cap. van Mattheüs dat God ons tezamen voegt. Wie de Heere schuldig stelt aan onze zonden, weerspreekt de treffelijke spreuk van Jacobus: *Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: ik word van God verzocht, want God kan niet verzocht worden met het kwade en Hijzelf verzoekt niemand*, cap. 1:13, namelijk, tot zonde, als uit de volgende verzen blijkt. God wordt ook daarom nooit door onze vuiligheden besmet, maar Hij is en blijft niet te verzoeken tot het kwade. Dat is, Hij kan nóch Zelf tot kwaad verwekt worden, nóch anderen daartoe verwekken. Deze Zon der Gerechtigheid weet altijd het licht te trekken uit de duisternis. En wat in de echtelijke staat goed is, dat heeft zijn eerste en gestadige glans van dit Licht. Het kwaad in de huwelijken komt en spruit uit onze zonden, van onze aangeboren verdorvenheid, van laatdunkendheid, onheiligheid, eigenzinnige hovaardigheid en van andere onzer dagelijkse gebreken. Adam doet wel, dat hij God erkend te zijn voor en na de val, de Oorsprong en Werkmeester van zijn huwelijk; maar kwalijk, dat hij Hem ook wil maken tot een oorsprong van zijn zonde. Het eerste staat de Heere toe; het andere verdoemt Hij door Zijn rechtvaardig, scherp en algemeen oordeel over hen beiden en ons tezamen uitgesproken, Rom. 5:12.

7.

Wij moeten ook onderscheid maken tussen onze, en des Heeren werken. Ons deel mag zo ongelukkig zijn als het wil, nochtans de staat des huwelijks is op zichzelf goed en van de Heere. De zonde moeten wij aan onszelf, óf aan de vrouw, of ons beiden toeschrijven. Men moet zichzelf voor de Heere onderzoeken, hoe wij ons tevoren, óf in onze voorbereidingen tot de trouwstaat gedragen hebben. Wij moeten ook daarbij altijd erkennen de wonderbare wegen en oordelen des Heeren, dat Hij de een door deze staat wil roepen en oefenen in Godzaligheid, anderen in lijdzaamheid en wederom anderen in bekering, gelijk wij daarna horen zullen.

Adam, die op de eerste aanspraak en bliksem Gods hier tegen hem antwoordde en de schuld op de vrouw en alzo op de Heere legde, hoe haast geeft hij zich daarna gevangen! Hoe haast vindt hij zichzelf overtuigd, nadat hem de Heere gestraft heeft! Daarmee ons lerende, dat de mensen tevergeefs in God zoeken, 't geen uit hun eigen begeerlijkheid voortkomt, Jac. 1:14, 15.

Ondertussen zijn nochtans alle goddelozen, die deze heilige staat zo schandelijk misbruiken, oorzaak, dat de naam Gods om hunnentwil gelasterd wordt, overmits zij ten enenmale de plichten van het huwelijk vergeten en zich zó gedragen, alsof de huwelijken niet in de hemel, maar in de hel gesloten; niet van de Heere, maar van de duivel; niet in tegenwoordigheid van de heilige engelen, met het gebed en de zegening der kerke Gods, maar van de boze geesten en de onheilige synagoge des satans gemaakt waren. Ja of men de naam des duivels daarover had aangeroepen. Alsof het wezen des huwelijks daarin alleen bestaat, dat men tegen elkander overstaat als vijanden van zijn onderlinge welstand en zaligheid; om te haten zijn eigen vlees en benen en om kinderen voort te brengen in alle onheiligheid. Ja, om die te maken kinderen der hel, tweemaal erger dan zij zijn, Mattheüs 23:15. In vele huisgezinnen leeft men (God betere 't) zo, dat het ongelooflijk schijnt, dat de trouw in zulk een ontrouw kan veranderen. Verstaat dit, verstaat dit toch gij God-vergetenen in het land, opdat deze Heere HEERE, Wiens eer daardoor zo schrikkelijker verduisterd wordt, *u niet verscheure en er niemand zij die u redde*, Psalm 51:22.

II. VAN IZAK EN REBEKKA.

Dit hoofdstuk behelst de gehele trouwgeschiedenis van Izak en Rebekka; waarin op een nadrukkelijke wijze wordt aangetoond dat de Heere, de God des Hemels, Zijn engelen en dienaren met ons uitzendt, die ons niet alleen op de rechte weg geleiden, maar die ook voorspoedig maken in het bezorgen van een echtgenoot voor ons of onze kinderen. Ja die ons, ten tijde wanneer Hem zulks gelieft en ons 't zaligst is en dikwijls op het onverwachtst doet ontmoeten de persoon, die Hij van eeuwigheid voor ons beschikt heeft. Waartoe Hij dan ook het hart buigt, de tong bestuurt en de woorden in onze mond legt en ons niet zelden vooraf, door een voor ons nog onbekende ontroering, die de Heere in ons gemoed werkt, als door een voorbode, kennis geeft van ons kort op handen zijnde huwelijk. Zodat, dewijl van de Heere alle dingen voortkomen, de huwelijken daarom zó geschieden moeten, als Hij tevoren verordineerd heeft. Waarom de Heere dan ook het beleid der Godzalige huwelijken, mede wil gesteld hebben onder zijn beloofde zegeningen hier op aarde. Waarom Hij dan ook wil dat men Hem zal aanroepen, zo om een gezegend begin en voortgang, alsook danken voor het gelukkig voltrokken huwelijk, enz.

INLEIDING.

Wij gaan nu over tot de overdenking van het 24^e kapittel van Genesis, waarin zeer levendig, waardig, boeiend en heilig de oprechte vrijage en voorbereiding tot een Godzalige en gelukzalige bruiloft, op het allerklaarst wordt voorgesteld, zodat niet alleen alle jongelieden, die zich mettertijd in de staat des huwelijks trachten te begeven, maar ook alle getrouwde en ongetrouwde personen het zeer dikwijls met aandacht, in de vreze Gods behoorden te lezen en daarin hun tijd, in plaats van in de onnutte Venus-boekjes met ernst te besteden. Temeer, omdat doorgaans daarin onze vrijwillige vrijage en gezegende huwelijken zeer treffelijk worden vastgehecht aan deze heilige voorzienigheid Gods, die ik nu de kinderen Gods uit Zijn heilig Woord en met de woorden van de Heilige Geest, naar mijn gering vermogen zal trachten te leren en bekend te maken.

"Gij Heere, Gij God des hemels en der aarde, laat mij nu ook in de verklaring van dit kapittel ontmoeten Uw onverdiende en heilige weldadigheid, opdat ik dit mijn voorgenomen werk gelukkig, ter ere van Uw allerheiligste Naam en tot stichting van uw lieve gemeente en dierbare bruid, uitwerken mag. Amen."

Eerst zullen wij hier het gehele kapittel woordelijk inlassen en dan onderzoeken de wijze van spreken, waarmee door de Heilige Geest de alwerkende en overal tegenwoordige voorzienigheid Gods in het beleid der huwelijken aangewezen wordt.

Genesis, hoofdstuk 24

Abraham nu was oud [en] welbadaagd, en de Heere had Abraham in alles gezegend. Zo sprak Abraham tot zijn knecht, de oudsten zijns huizes, regerende, over alles dat hij had: Leg toch uw hand onder mijn heup, opdat ik u doe zweren bij de Heere, de God des hemels en de God der aarde, dat gij voor mijn zoon geen vrouw nemen zult van de dochteren der Kanaänieten in het midden van welken ik woon, maar dat gij naar mijn land en naar mijn maagschap trekken en mijn zoon Izak een vrouw nemen zult. En de knecht zeide tot hem: Misschien zal die vrouw mij niet willen volgen in dit land: zal ik dan uw zoon moeten wederbrengen in het land waar gij uitgetogen zijt? En Abraham zeide tot hem: Wacht u, dat gij mijn zoon niet weder daar heenbrengt.

De Heere, de God des hemels, Die mij uit mijns vaders huis en uit het land mijner maagschap genomen heeft, en Die tot mij gesproken heeft, en Die mij gezworen heeft, zeggende: Uw zaad zal Ik dit land geven: Die zelf zal Zijn engel voor uw aangezicht zenden, dat gij voor mijn zoon vandaar een vrouw neemt. Maar indien de vrouw u niet volgen wil, zo zult gij rein zijn van dezen mijnen eed; alleenlijk breng mijn zoon daar niet wederheen. Toen leidde de knecht zijn hand onder Abrahams zijns heren heup, en hij zwoer hem over deze zaak. En de knecht nam tien kemelen van zijns heren kemelen en toog henen; en al het goed zijns heren was in zijn hand; en hij maakte zich op en toog henen naar Mesopotámië naar de stad van Nahor. En hij deed de kemelen neerknielen buiten de stad bij een waterput, op de avondtijd, ten tijde als de putsters uitkwamen; en hij zeide: Heere, God van mijn heer Abraham, doe [ze] mij toch heden ontmoeten, en doe weldadigheid bij Abraham, mijn heer. Zie, ik sta bij de waterfontein, en de dochteren der mannen dezer stad zijn uitgaande om water te putten; zo geschiede het, dat die jonge dochter tot welke ik zal zeggen: Neig toch uw kruik dat ik drinke, en die zal zeggen: Drink, en ik zal ook uw kemelen drenken, degene [zij], die Gij uw knecht Izak toegewezen hebt en dat ik daaraan bekenne dat Gij weldadigheid bij mijn heer gedaan hebt.

En het geschiedde eer hij geëindigd had te spreken, zie, zo kwam Rebekka uit, welke aan Bethuël geboren was, de zoon van Milka, huisvrouw van Nahor, de broeder Abrahams; en zij had haren kruik op haren schouder. En die jonge dochter was zeer schoon van aangezicht, een maagd, en geen man had haar bekend; en zij ging af naar de fontein, en vulde haar kruik, en ging op. Toen liep die knecht haar tegemoet, en hij zeide: Laat mij toch een weinig water uit uw kruik drinken. En zij zeide: Drink, mijn heer; en zij haastte zich en liet haar kruik neder op haar hand, en gaf hem te drinken. Als zij nu voleindigd had hem drinken te geven, zeide zij: Ik zal ook voor uw kemelen putten, totdat zij voleindigd hebben te drinken. En zij haastte zich en goot haar kruik uit in de drinkbak, en liep weder naar de put om te putten, en zij putte voor alle zijn kemelen. En de man ontzette zich over haar, stilzwijgende, om te merken of de Heere zijn weg voorspoedig gemaakt had of niet. En het geschiedde als de kemelen voleindigd hadden te drinken, dat die man een gouden voorhoofdsiersel nam, welks gewicht was een halve sikkkel, en twee armringsen aan haar handen, welker gewicht was tien [sikkelen] gouds. Want hij had gezegd: Wiens dochter zijt gij? geef het mij toch te kennen; is er ook ten huize uws vaders plaats voor ons om te overnachten? En zij had tot hem gezegd: Ik ben de dochter Bethuëls, des zoons van Milka, dien zij Nahor gebaard heeft. Voorts had zij tot hem gezegd: Ook is er stro en veel voeder bij ons, ook plaats om te vernachten. Toen neigde die man zijn hoofd en aanbad de Heere, en hij zeide: Geloofd zij de Heere de God van mijn heer Abraham, Die zijn weldadigheid en waarheid niet nagelaten heeft van mijn heer; aangaande mij, de Heere heeft mij op dezen weggeleid naar het huis van mijns heren broederen.

En die jonge dochter liep en gaf ten huize harer moeder te kennen gelijk deze zaken waren. En Rebekka had een broeder, wiens naam was Laban; en Laban liep tot de man naar buiten tot de fontein. En het geschiedde als hij dat voorhoofdsiersel gezien had en de armringsen aan de handen zijner zuster, en als hij gehoord had de woorden zijner zuster Rebekka, zeggende: Alzó heeft die man tot mij gesproken; zo kwam hij tot dien man, en zie, hij stond bij de kemelen bij de fontein; en hij zeide: Kom in, gij gezegende des Heeren; waarom zoudt gij buiten staan? Want ik heb het huis bereid, en de plaats voor de kemelen. Toen kwam die man naar het huis toe, en men ontgordde de kemelen, en men gaf de kemelen stro en voeder, en water om zijn voeten te wassen en de voeten der mannen die bij hem waren.

Daarna werd hem te eten voorgezet; maar hij zeide: Ik zal niet eten totdat ik mijne woorden gesproken heb. En hij zeide: Spreek. Toen zeide hij: Ik ben Abrahams knecht; en de Heere heeft mijn heer zeer gezegend, zodat hij groot geworden is; en Hij heeft hem gegeven schapen en runderen, en zilver en goud, en knechten en maagden, en kemelen en ezels. En Sara, mijns heren huisvrouw, heeft mijn heer een zoon gebaard, nadat zij oud geworden was; en hij heeft hem gegeven alles wat hij heeft. En mijn heer heeft mij doen zweren, zeggende: Gij zult mijn zoon geen vrouw nemen van de dochteren der Kanaänieten, in welker land ik woon; maar gij zult trekken naar mijns vaders huis en naar mijn geslacht, en zult mijn zoon een vrouw nemen. Toen zeide ik tot mijn heer: Misschien zal mij die vrouw niet volgen. En hij zeide tot mij: De Heere voor Wiens aangezicht ik gewandeld heb, zal zijn engel met u zenden en Hij zal uw weg voorspoedig maken, dat gij mijn zoon een vrouw neemt uit mijn geslacht en uit mijns vaders huis. Dan zult gij van mijn eed rein zijn, wanneer gij tot mijn geslacht zult gegaan zijn; en indien zij ze u niet geven, zo zult gij rein zijn van mijn eed.

En ik kwam heden aan de fontein, en ik zeide: O Heere, God van mijn heer Abraham, zo gij nu mijn weg voorspoedig maken zult op welken ik ga; zie, ik sta bij de waterfontein; zo geschiede, dat de maagd, die uitkomen zal om te putten, en tot welke ik zeggen zal: Geef mij toch een weinig water te drinken uit uw kruik, en die tot mij zal zeggen: Drink gij óók en ik zal ook voor uw kemelen putten, dat deze die vrouw zij, die de Heere aan mijns heren zoon heeft toegewezen. Eer ik geëindigd had te spreken in mijn hart, zie zo kwam Rebekka uit, en had haren kruik op haren schouder, en zij kwam af tot de fontein en putte; en ik zeide tot haar: Geef mij toch te drinken. Zo haastte zij zich en liet haar kruik van zich neder, en zeide: Drink gij, en ik zal ook uw kemelen drenken; en ik dronk, en zij drenkte ook de kemelen. Toen vraagde ik haar en zeide: Wiens dochter zijt gij? En zij zeide: De dochter van Bethuël, de zoon Nahors, welke Milka hem gebaard heeft. Zo legde ik het voorhoofdsiersel op haar aangezicht, en de armringsen aan haar handen; en ik neigde mijn hoofd en aanbad de Heere, en ik loofde de Heere, de God van mijn heer Abraham, Die mij op de rechte weg geleid had, om de dochter van mijns heren broeder voor zijn zoon te nemen.

Nu dan, zo gijlieden weldadigheid en trouw aan mijn heer doen zult, geeft het mij te kennen, en zo niet, geeft het mij [óók] te kennen, opdat ik mij ter rechter- of ter linkerhand wende. Toen antwoordden Laban en Bethuël en zeiden: Van de Heere is deze zaak voortgekomen, wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken: zie Rebekka is voor uw aangezicht, neem haar en trek henen; zij zij uws heren zoons vrouw gelijk de Heere gesproken heeft, En het geschiedde als Abrahams knecht hun woorden hoorde, zo boog hijg zich ter aarde voor de Heere. En de knecht langde voort zilveren klei-nodiën en klederen, en hij gaf ze aan Rebekka; hij gaf ook, haren broeder en harer moeder kostbaarheden.

Toen aten en dronken zij, hij en de mannen die bij hem waren, en zij vernachtten; en zij stonden des morgens op, en hij zeide: Laat mij trekken tot mijn heer. Toen; zeide haar broeder en haar moeder: Laat de jonge dochter een dag of tien bij ons blijven; daarna zult gij gaan. Maar hij zeide tot hen: Houdt mij niet op, dewijl de Heere mijn weg voorspoedig gemaakt heeft; laat mij trekken, dat ik tot mijn heer ga. Toen zeiden zij: Laat ons de jonge dochter roepen, en haren mond vragen. En zij riepen Rebekka en zeiden tot haar: Zult gij met dezen man trekken? En zij antwoordde: Ik zal trekken. Toen lieten zij Rebekka hun zuster en haar voedster trekken, mitsgaders Abrahams knecht en zijn mannen; en zij zegenden Rebekka en zeiden tot haar: O onze zuster, word gij tot duizenden millioenen, en uw zaad bezitte de poort zijner haters. En Rebekka maakte zich op met haar jonge dochteren, en zij reden op kemelen, en volgden de man; en die knecht nam Rebekka en toog henen.

Izak nu kwam van daar men komt tot de put Lachai Roï; en hij woonde in het Zuiderland. En Izak was uitgegaan om te bidden in het veld, tegen het naken van de avond, en hij hief zijn ogen op en zag toe, en zie de kemelen kwamen. Rebekka hief óók haar ogen op en zij zag Izak, en zij viel van de kemel af; en zij zeide tot de knecht: Wie is die man, die ons in het veld tegemoet wandelt? En de knecht zeide: Dat is mijn heer. Toen nam zij de sluier en bedekte zich. En de knecht vertelde Izak alle de zaken, die hij gedaan had. En Izak bracht haar in de tent van zijn moeder Sara; en hij nam Rebekka en zij werd hem ter vrouwe, en hij had haar lief. Alzo werd Izak getroost na zijner moeders dood.

EERSTE OVERDENKING.

Vertonende de gelukkige uitwerking van een gelovig vertrouwen, omtrent Gods beleid en Voorzienigheid in het huwelijk.

Hier wordt ingevoerd de Vader aller gelovigen, Abraham onze vader, wiens geloof medegewrocht heeft met zijn werken, en wiens geloof volmaakt is geweest uit de werken, Jac. 2:22. Dat is, die zijn geloof bekrachtigd heeft door zijn goede werken en betoond heeft, dat het geen dood, geen ijdel, maar een oprecht geloof is geweest. Onder zijn geloofswerken is voorwaar geen van de minste, zijn heilige zorgvuldigheid, die hij in 't besteden van zijn zoon Izak bewezen heeft, ook in dit deel ons indachtig makende de woorden des Apostels, 2 Kor. 12:14: *Ik zoek niet het uwe, maar u. Want de kinderen moeten niet schatten vergaderen voor de ouders, maar de ouders voor de kinderen.*

Hij wordt hier ingevoerd bedaard en bedaagd, rijk in God en in goed; ervaren in geestelijke en lichamelijke zaken. Hij is bekommerd voor zijn zoon, zijn enige, dien hij lief had, Gen. 22:2. De liefde tot God en Zijn gebod deden hem tevoren vergeten en uittrekken de natuurlijke liefde tot dezen Izak dien hij gereed stond, met het mes in zijn hand, te doden en de Heere tot een brandoffer te offeren, Gen. 22. De liefde tot zijn zoon deed hem met een vaderlijke toegenegenheid in de vreze Gods uitzien en opzoeken een dochter uit zijn geslacht, om daarbij een heilig zaad te verwekken.

De voorzienigheid Gods was tevoren, in die zware strijd tussen geest en vlees, zijn enige hoop en vertrouwen, wanneer hem zijn zoon met deze nadrukkelijke woorden 't hart doorsneed: *Mijn vader, zie het vuur en hout; maar waar is het lam tot het brandoffer*, Gen. 22:7. Waarop hij antwoordde: *Mijn zoon, God zal Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien; waarom ook de berg Moria van Abraham genoemd werd: De Heere zal het voorzien*, vers 14. Dit Moria, of dit gezicht en voorzienigheid Gods, is ook in deze huwelijkszaak zijn enige toevlucht, gelijk doorgaans blijken zal. *Door het geloof heeft Abraham, als hij verzocht werd, overlegd dat God machtig was Izak ook uit de doden te verwekken, waaruit hij hem ook bij gelijkenis wedergekregen heeft*, Hebr. 11:17, 18, 19. Door het geloof heeft Abraham ook overlegd, dat God machtig was in Izak zijn zaad te zegenen met een Godzalige echtgenote en dat te vermenigvuldigen als de sterren aan de hemel. Izak volgde als een lam zijn vader naar de berg Moria en liet zich handen en voeten binden en op het altaar boven op het hout leggen, verwachtende het scherp snijdend en schitterend slachtmes, om daarmee gedood en vervolgens tot as, naar de manier der brandofferen, verbrand, te worden. Totdat de Engel des Heeren, of de Engel, de Heere van de hemel, roept: *Abraham, Abraham, strek uw hand niet aan de jongen en doe hem niets; want nu weet Ik dat gij Godvrezende zijt en uw zoon, uw enigen, van Mij niet hebt onthouden*, Gen. 22:12. In deze gewichtige beproeving was Izak min of meer vijf en twintig jaren oud en

evenwel, gelijk een lam stemmeloos is voor dien die het scheert, zo deed hij zijn mond niet open toen hij als een schaap ter slachting werd geleid; maar hij gehoorzaamt zijn vader tot in de schaduw des doods.

Alzo volgt Izak hier ook de wil en het goedvinden van zijn vader, zonder enig tegenspreken, in alle nederigheid en Godzaligheid, in het beleid des huwelijks. Hij gaat zélf niet naar zijns vaders land, om daar een vrouw voor zich te zoeken, maar hij laat de gehele besturing daarvan over aan zijn vader.

In deze gewichtige zaak des huwelijks was hij veertig jaren oud en desniettegenstaande zo volgt hij nochtans de raad en het beleid van de heilige patriarch Abraham, die zijn oude en Godzalige dienstknecht uitzendt naar Mesopotámië en door hem alles wat tot de trouwstaat nodig was, met een bijzondere heiligheid en waardigheid verrichten laat. Wij zien hier nu allemaal volwassen en bejaarde personen, die in dit werk bezig zijn. Wij zien hier personen die van God getuigenis hebben dat ze Gode behaagden; aan wie God zelfs de naam gegeven heeft van vrienden, liefhebbers, profeten, gezalfden en dienstknechten Gods, 2 Kron. 20:7, Jac. 2:23. Ja de Heere noemt Zichzelf doorgaans *de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob*, Mattheüs 22:32. En de hemel wordt uitdrukkelijk genoemd, *de schoot van Abraham*, Luc. 16:22, omdat hij in hemelse heerlijkheid, als de vader aller gelovigen, in Jezus Christus boven anderen verheerlijkt is. Daarom worden ook alle andere gelovigen (Mattheüs 8:11) gezegd *te zullen aanzitten in het Koninkrijk der hemelen, met Abraham, en Izak, en Jakob*.

Laat ons nu met aandácht overwegen, hoe troostrijk het is, voor en in de gehuwde staat om dien wel te beginnen en te voleinden, de ogen te slaan op deze wonderbare voorzienigheid des Heeren en ons op zijn trouwe voorzienigheid altijd gerust te verlaten, die ons niet alleen ter harte moet gaan, wanneer wij zullen trouwen maar ook dan wanneer wij reeds getrouwd zijn. Wij moeten onszelf en anderen gewinnen, niet alleen als 't ons daarin wel, maar ook zeer kwalijk gaat, tot dit hemelse Moria en zeggen, in alles wat ons daarin overkomen kan en mag: *op de berg des Heeren zal 't voorzien worden*, Gen. 22:14. De gebeden, de wensen, de dankzeggingen der kinderen Gods en al de Goddelijke weldaden verliezen haar zoetigheid en kracht, wanneer men dit fundament ondermijnt of 't onderst boven keert.

Hoewel deze vrome zielen, - die de beloften niet verkregen hebben, nóch van het eigendom des land Kanaäns, nóch van Jezus Christus in het vlees, maar dezelve van verre hebben gezien, geloofd en omhelsd hebben, Hebr. 11:13, - en nochtans in alle zaken, lichamelijke en geestelijke, tijdelijke en eeuwige, zo standvastig hebben gezien op de Goddelijke voorzienigheid; wat behoorden wij hedendaags niet te doen? *Want de zaligheid is ons nu nader, als toen wij eerst geloofden*, Rom. 13:11. Wij moeten nu met de kerke Gods, alle dagen, en wel inzonderheid in het stuk des huwelijks spreken: (Psalm 123:1, 2) *Ik hef mijne ogen op tot U, Die in de hemelen zit. Zie, gelijk de ogen der knechten zijn op de hand hunner heren; gelijk de ogen der dienstmaagden zijn op de hand harer vrouwen, alzo zijn onze ogen op de Heere onze God, totdat Hij ons genadig zij*.

Wat nu aangaat de bewijsreden van deze heilige voorzienigheid Gods, zo zien wij niet alleen in ons tekstkapittel vele treffelijke woorden en spreuken daartoe dienende, maar ook de werken, en manier van doen van Abraham de vader aller gelovigen, van zijn zeer getrouwe dienstknecht, van zijn zoon Izak, van Bethuël, van Laban en van

Rebekka, die allen deze voorzienigheid des Heeren loven en prijzen en eenstemmig, met een heilig gebaar en hartelijke blijdschap, ons toeroepen: dat de huwelijken in de hemel gesloten zijn en op de aarde verscheiden, maar evenwel zeker, uitgewerkt en volbracht worden.

Eerst dan, zo zegt Abraham in het 7e vers: *De Heere, de God des hemels, Diezelven zal zijn Engel voor uw aangezicht* (namelijk het aangezicht van zijn knecht, die hij om dit huwelijk naar Mesopotamië tot zijn maagschap schikte) *zenden, dat gij mijn zoon van daar een vrouw neemt*. In 't 40^e vers staat 't nog wat krachtiger: *De Heere, voor Wiens aangezicht ik gewandeld heb, zal zijn Engel met u zenden, en Hij zal uw weg voorspoedig maken, dat gij mijn zoon een vrouw neemt uit mijn geslacht, en uit mijns vaders huis*.

Hier ziet men die heilige trouwketen strekken tot in het heilige der heiligen en door een tezamen geschakeld kunstig gebouw, ons leidende met vele middelschakels als zoveel middelloorzaken tot de eerste schakel, dat is, de oorsprong, bezorger en bestuurder van het heilig onbevlekt bed. Izak ziet op Abraham; Abraham op zijn knecht; die beiden op de uitverkoren engelen; en allen zien ze met de engelen op de Heere de God des, hemels. Van Hem wordt gezegd Zijn Engel te zenden met Abrahams knecht; van de engel wordt gezegd zijn weg voorspoedig te maken, en te doen, dat de knecht voor Izak een vrouw uit Abrahams geslacht bekomen en genomen heeft.

Welaan nu, gij vrome zielen in ons vaderland; wanneer de Heere zijn engelen zendt om ons uit te huwelijken, vertoont dat niet op het aller nadrukkelijkst, niet een ledige of krachteloze toelating maar een werkende kracht, een krachtige besturing, en een zeer heerlijke zorgvuldigheid, die een zodanige Goddelijke majesteit en heilige staat betaamde? Wijst dat ook niet aan een gestadige bijzondere werking des Heeren, in alle bijzondere huwelijken op de aarde? Worden wij hierdoor niet overtuigd dat die staat zeer eerlijk en heerlijk moet zijn, om welke te begunstigen, of God Zelf als van Zijn koninklijken troon aftreedt, - gelijk wij in het eerste huwelijk gezien hebben? Of de Zone Gods in Zijn mensheid, met Zijn eerste wonderlijke zegening, in de bruiloft te Kana in Galiléa, is tegenwoordig geweest; of de Heilige Geest de gelovigen aandrijft, als wij in Simsons huwelijk zullen aanwijzen? Of de Heere gediensstige hemelse en uitverkoren geesten uitzendt, ook om dergenen wil die een Godzalig huwelijk en daarin de zaligheid beërven zullen? Hebr. 1:14. Is dit ook niet mede om onzentwil geschreven, opdat wij ook, in dit stuk, zouden wandelen in de voetstappen des geloofs van onze vader Abraham? Rom. 4:12.

Gij ouders, voogden en allen die schuldig zijt uw naasten te bezorgen met een heilige echtgenote, zó moet gij in uw harten, zó tot uw kinderen, en zó tot uw naasten spreken. Zó onderwijzen, die gij als uw trouwe en Godvrezende dienaars, gezanten en instrumenten gebruikt, in het verzoeken tot het huwelijk. Geloof en leert dat de Heere des hemels, ook over deze zaak, Zijn engelen uit de hemel uitzendt, voor mij, voor u, voor een ieder die *in de Heere trouwt*. Geloof en leert, dat Hij niet alleen Zijn engelen voor ons, maar ook voor onze vroomste en getrouwste dienaars, ja wat meer is, niet alleen voor ons en haar aangezicht, maar ook met ons en hén zendt, om zeker een heilig en dierbaar trouwpand te bekomen. O wonderbare omstandigheid! De hemelse dienaren dienen de aardse dienaren, en ontvangen van de Heere last om ons op hun handen te dragen en te geleiden tot de plaats, waar Hij onze hulpe voor ons geschapen, en beschikt heeft! En dat zij zelf bekennen, dat ze onze mededienstknechten zijn! Openb. 21:9. Daarom zegt Abraham: *Hij zal uw weg voorspoedig maken*. Dat is, alle

hinderpalen wegnemen en naar Zijn Goddelijke macht, naar Zijn hoogste wijsheid, en naar Zijn gewoonlijke genade, alle middelen daartoe dienende, in het werk stellen, en also mij en mijn zoon geven een heilige bruidschat, en onzes harten wens.

Geloof dan ook, en leert, kinderen Gods in deze landen, dat de Heere onze weg voorspoedig maakt. Dat is, dat Zijn voorzienigheid alles wat tot de beginselen en voltrekking des huwelijks vereist wordt, in onze harten, in onze woorden, in onze werken, de onderlinge liefde, de lieflijke genegenheden, het vaste voornemen, het onafscheidelijk bindende *ja-woord* zoet en nochtans zeker en vrijwillig werkt. Daarom hecht Abraham de zekere uitkomst van dit huwelijk aan deze voorspoed des Heeren. *Hij zal*, zegt hij, *uw weg voorspoedig maken, dat gij mijn zoon een vrouw neemt van daar*. Deze uitkomst wordt samen verknocht niet met ons werk; maar met het werkende beleid des Heeren, en van Zijn engelen. Hij zal het een en het ander, het eerste en het laatste doen. De weg, de plaats, de persoon, de tijd, de inwendige genegenheden, de uiterlijke bewegingen, en al wat men bedenken of wensen kan, steunen hier op de voorbepaalden raad Gods. En al deze ogen zien en wachten op de Heere. De engelen moeten de Heere volgen en gehoorzamen, en zou God de menselijke wil moeten navolgen? De engelen worden gebruikt zonder krenking van de Goddelijke, van hun, of van onze wil; zou de Heere dan ook niet onze harten zonder enige dwang kunnen neigen als was, ja als waterbeken, daar het Hem belijft en tot al wat Hij wil! Spr. 21:1. Zou er enig verstand, enige wijsheid, enige raad zijn tegen de Heere, vers 30.

Laat ons met de profeet Jeremia spreken: *Ik weet, o Heere! dat bij de mens zijn weg niet is; het is niet bij een man die wandelt, dat hij zijn gang richte*, Jer. 10:23. Spr. 16:1. *De mens heeft schikkingen des harten; maar het antwoord der tong is van de Heere*; en kap. 19:21: *In 't hart des mans zijn vele gedachten; maar de raad des Heeren die zal bestaan. En de gedachten Zijns harten van geslacht tot geslacht*, Psalm 33:11 en Spr. 20:24. *De treden des mans zijn van de Heere, hoe zou dan een mens zijn weg verstaan?* Vergelijkt hierbij Job 31:4, Psalm 37:23 en 139:2, 3.

Wij zien dit alles zeer heerlijk in dit huwelijk, dat de Heere hier de gangen richt van de een en van de ander, van mannen en vrouwen, dat het antwoord der tong van de Heere is. En dat alles tevergeefs geschikt is zonder Zijn raad; en ten laatste, dat hetgeen, dat in dit huwelijk als bij geval schijnt te geschieden, nochtans uit de voorzienige en alwetende besturing Gods klaar voortkomt. Blijkt dit niet duidelijk in de volgende woorden? Want zo spreekt de knecht in het 12e vers: *En hij zeide: Heere, God van mijn heer Abraham, laat ze mij toch heden ontmoeten, en doe weldadigheid bij Abraham mijn heer*. Het Hebreeuws hiervan wijst aan een zeker gebod en werk Gods, over en in de mens, die alzo van de Heere, en nochtans buiten zijn weten, of zeker vermoeden en enig achterdenken, tot het huwelijk geleid en geregeerd wordt. Te wonderlijker is dit verzoek, omdat het ten enenmale schijnt bij geval te geschieden ten aanzien van Rebekka; 't welk de knecht van Abraham wel begreep te spruiten uit een vast besluit des Heeren, en ook daarna Rebekka, Bethuël, Laban, Izak en Abraham bekend hebben, van de Heere geschied te zijn.

Hoewel nu in de grondtekst niet gezegd wordt: doe mij Rebekka ontmoeten, evenwel zo blijkt uit al de omstandigheden, dat hier van deze bruid gesproken wordt, 't zij dat men bij deze woorden, doe ontmoeten, voegt: *mijn begeerte*; 't zij *Uw goedheid*, 't zij *de dochter, die van U, o Heere, mijn heer Izak toegevoegd is*, 't is dezelfde zin. Want zijn gebed ziet op het huwelijk; dit was zijn wens; dit was de goedheid die hij verwachtte en begeerde op die tijd, in die plaats en in zijn gezantschap. Zodat het

woord *laat ontmoeten*, aanwijst de werkende besturing Gods naar zijn welbehagen, Spr. 18:22, die hier en nu, dat is op zekere plaatsen en tijden, de mensen uithuwelijkt en te dien einde elkander doet tegemoet komen. Hoe toevallig, zeldzaam en onbedacht deze ontmoeting ons ook mag voorkomen, ook zelfs, wanneer wij gezegd worden, onze vrouwen *te vinden*, Spr. 6:18, 22, zo wordt echter ten allen tijd de onbedachte en onverwachte ontmoeting gewerkt en geregeerd van de hand Gods, die de mensen zo onderling weet te trekken en te verbinden door de band des huwelijks en maakt dat wij elkander tot een zekere hoop des huwelijks ontmoeten.

Met dit woord wordt des te meer bevestigd deze Goddelijke voorzienigheid en geleerd dat de gebeurlijkste [=toevalligste] zaken van de ganse wereld Gods beleid onderworpen zijn. Het blinde fortuin heeft hier geen plaats; men moet nimmermeer met de Filistijnse Godslasteraars iets des Heeren hand onttrekken en zeggen ten aanzien van God en tegen God: Het is ons een toeval geweest, 1 Samuël 6:9. De Heere onze God, Die in de hemelen woont, ziet uit de hoogte Zijns heiligdoms nederwaarts, en Hij is Dezelfde, en Zijn jaren zullen niet geëindigd worden, Psalm 102:20, 28. *De Heere verblijdt Zich in Zijn werken*, Psalm 104:31.

Indien nu iemand mocht denken en vragen: "Aangenomen, de Heere maakt dat deze of die dochters of weduwen haar toekomende bruidegoms ontmoeten, volgt daaruit, dat de zekere uitkomst, ook van dit huwelijk, aan Gods voorzienigheid, onderworpen is?"

Zo antwoorden wij: Jawel terdege, zonder enige tegenspraak, overmits de knecht dat van de Heere verkrijgt, waarom hij gebeden heeft. Wat was nu zijn gebed? Niet enkel en alleen, dat de Heere hem een vrouwspersoon wilde doen ontmoeten; maar die dochter, die zelve (staat in de tekst) die Hij Izak zijn knecht toegeschikt had. En juist tot dat einde is zijn bede, dat de Heere ze hem wil doen ontmoeten om te zijn Izaks bruid, vers 14, want deze twee gebeden gaan samen: *doe ze mij toch heden ontmoeten en doe weldadigheid bij mijn heer Abraham*, vers 12. De knecht bekent ook naderhand ootmoedig en dankbaar, dat de Heere ten aanzien van dit werk (dat Hij hem namelijk had gebracht bij de rechte dochter, in het rechte huis, op de rechte weg, bij de rechte vrienden, ten huize van Abrahams broeder) niet had nagelaten zijn weldadigheid van Abraham, vers 26, 27, verklarende dus openlijk, dat de Heere, tot het zeker doel des huwelijks, deze ontmoeting bestuurd had.

Dit blijkt nog te meer uit zijn ongewone manier van verzoeken. Het is immers niet gevoegelijk noch geoorloofd, dat men in 't vrije de Heere enige dergelijke conditiën mag voorschrijven en zeggen: "Heere, doe mij hier of daar, heden of morgen, op zulke of zulke manieren, tegemoet komen deze of gene, die ik op zo een teken zal houden en erkennen mijn bruidegom of mijn bruid te zijn". Dat is de Heere verzoeken en wetten voorschrijven, waarin geen belofte van verhoring gelegen is, maar veeleer een dreigement van straf. Op zulke vrijers past hetgeen Jacobus leert: *Gij bidt en gij ontvangt niet, omdat gij kwalijk bidt*, kap. 4:3. Het betaamt niet dat men God voor zal schrijven, deze of die middelen of voorwaarden om tot het huwelijk te komen. *Want Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de Heere. Want (gelijk) de hemelen hoger zijn dan de aarde, alzo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten*, Jes. 55:8, 9. De knecht stelt nochtans hier de Heere als een conditie voor, om daaruit af te meten een vaste hoop van het aanstaande huwelijk, en daarin voldeed hem de Heere. Hoe zullen wij dit verstaan? Waarom is hij zo moedig en waarom voldoet hem de Heere daarin?

Omdat Hij door Zijn Heilige Geest dit gebed Zelf in hem gewerkt had, dat hij zo zou bidden, om te wonderlijker te maken zijn wonderbare besturing en weldadigheid bij Abraham, en alle gelovigen, zonder welke bijzondere aandrang van de Heilige Geest het deze knecht niet geoorloofd zou zijn geweest zo te bidden, vers 13: *Zie, ik sta bij de fontein, en de dochteren der mannen dezer stad zijn uitgaande om water te putten, zo geschiede, dat die jonge dochter, tot dewelke ik zal zeggen: Neig toch uw kruik, dat ik drinke, en zij zal zeggen: Drink, en ik zal ook uw kemelen drenken, die zelve (zij) die Gij uw knecht Izak toegewezen hebt, en dat ik daaraan bekenne, dat Gij weldadigheid bij mijn heer gedaan hebt.* De Heere zou hem ook daarop anders niet verhoord hebben, daar het nochtans zó geschiedt als hij verzoekt, en zo haast als hij dit in zijn hart gesproken had, vers 45. Waarvoor hij ook met aandacht de Heere looft, vers 27, en uitroept met een dankbaar en blij gemoed: *Geloofd zij de Heere, de God van mijn heer Abraham.*

De Heilige Geest, dit gebed werkende in 't hart van Abrahams knecht, leert ons, dat wij van de Heere een zodanige ontmoeting mogen bidden, waardoor Zijn Goddelijke majesteit, naar Zijn welbehagen, tot onze zaligheid, ons tegemoet doet komen de een of andere persoon om met haar te trouwen, zijnde juist diegene, welke ons van de Heere is toegeschikt en toegebracht. Hoewel het hier iets bijzonders is, dat de knecht de wijze van ontmoeting, door een bijzondere ingeving van de Heilige Geest, de Heere een teken heeft voorgesteld, gelijk ook iets dergelijks bespeurd wordt in Jonathan en Gideon; hetgeen anderszins ongeoorloofd was. Dit zal ons nog voortreffelijker blijken in de volgende overdenking.

TWEEDE OVERDENKING

waarin wij zullen aantonen, dat niet alleen de algemene maar voornamelijk de bijzondere Voorzienigheid Gods werkzaam is over het bestuur van het huwelijk.

En hij zeide: Heere, God van mijn heer Abraham, doe ze mij toch heden ontmoeten, en doe weldadigheid bij Abraham mijn heer. Zie, ik sta bij de waterfontein, en de dochteren der mannen dezer stad zijn uitgaande om water te putten, enz. vers 12, 13 en 14. In dit gebed tot God, (hetwelk vers 43 en 44 aan de ouders en broer van Rebekka herhaald wordt) zegt deze heilige knecht van Abraham, dat de Heere de dochter de bruidegom toewijst. Waarmede hij niet alleen erkent een voorwetenschap, een toelating, en algemene voorzienigheid, maar voornamelijk een bijzondere, en een zekere voorbeschikking van een dochter voor deze Izak. Hij bekent, dat al de kentekenen, waardoor deze liefde bekend zal worden gemaakt, hun kracht hebben uit deze Goddelijke voorbereiding en toeschikking. In de Heere zoekt hij de zekere uitkomst van het huwelijk; zijn wetenschap onderwerpt hij aan de Goddelijke wetenschap; en zijn gedachten, woorden, en de vriendelijke aanspraak van Rebekka, en voorts alles wat een vaste hoop kon geven tot een heilig onbevlekt bed, dat bekent hij te steunen op des Heeren toewijding en voorbereiding, 't welk de grondtekst duidelijk aanwijst.

Waaruit wij leren, dat zowel het een als het ander van Gods voorzienigheid afhangt; hoe kan men duidelijker spreken als hier gedaan wordt? De Heere bereidt ons tevoren onze bruiden en bruidegoms of Hij schikt ze ons toe of hij wijst ze ons toe, en Hij besluit dat Izak Rebekka, dat Adam Eva, en zóeen ieder de zijn hebben zal. Is het antwoord der tong van de Heere, en niet het antwoordende *ja-woord*, 't welk de trouwknop bondig en vast maakt? Is het antwoord der tong van de Heere in de

beginselen en de eerste kentekenen van de eerste trouwliefdede en niet in het einde van de vrijage? Is het antwoord der tong in Rebekka een kenteken voor deze knecht, dat de Heere haar met Izak tezamen gevoegd heeft, en zouden dergelijke beginselen ons ook 't zelfde niet doen geloven en opmerken in onze huwelijken? Die het hart in het één buigt, doet Hij dat ook niet in het ander? Zien de kentekenen der liefde niet op de voorbepaalde raad des Heeren? Zijn ze geen bewijzen van Zijn voorbereiding? Waar is hier iets 't welk de Goddelijke wil enigszins onderwerpt aan de menselijke vrije wil, of zijn gebeurlijke werken?

't Is verre van daar, dat de menselijke vrijheid verminderen zou de Goddelijke vrijheid in het beleid der huwelijken, of daarvan verminderd worden zou, dat ook zelfs deze knecht te eer en te meer de voorzienigheid, en zijn werking in het antwoord, de vriendelijke aanspraak, en de gehele vrijwillige en beleefde aanbieding van deze dochter, van ook te willen. zijn kemelen drenken, erkent en gelooft.

Daarom zegt hij ook, dat hij daaraan bekent, *dat de Heere weldadigheid gedaan heeft*; daaraan, dat is, aan deze zaak, aan dit kenteken, aan deze besturing van de gedachten, wil en de woorden van Rebekka, die hem ontmoette door Gods beleid; daaraan zegt de tekst, *bekent hij de weldadigheid des Heeren*; zo begint en eindigt hij in de Goddelijke goedertierenheid. Daar vindt hij de eerste oorzaak van het huwelijk, daarom bidt en daarom dankt hij de Heere. Waarmede hij ons leert, dat de huwelijkszegen niet steunt op onze verdiensten of voorzichtigheid, maar dat het is een werk van Gods onverdiende weldadigheid.

Die dit met woorden of daden tegenspreken, worden niet alleen hier weerlegd van deze Eliëzer van Damaskus de zoon van Abrahams huis, - alzo genoemd Gen. 16:3 - maar ook, (gelijk wij terstond zullen horen) van de ouders, en de broer van Rebekka, vers 60. Men moet met aandacht Gods Woord lezen, en elk woord wel overwegen, en voornamelijk over deze materie des huwelijks, omdat zelfs vele vrome zielen soms in twijfel raken, vanwege de menigvuldige verwarring die men dagelijks in de huwelijken ziet ontstaan. Het zou ook menigmaal velen onmogelijk zijn te kunnen volharden in lijdzaamheid, tegen de menigvuldige wederwaardigheden die zij ontmoeten, ten ware zij hun ogen sloegen, en met het gebed des geloofs staroogden op deze wonderbare voorzienigheid des Heeren.

Wij roepen dan al wederom met een heldere stem, dat men uit de werken, uit het begin, uit het vervolg, uit het einde, en uit de kentekenen zien kan, *dat én wie* God tezamen gevoegd heeft. Onze wetenschap is een na-wetenschap; onze liefde, een gewerkte liefde; alle eerlijke aanloksels tot deze staat komen voort van deze toeschikking, toebereiding en toewijzing des Heeren. Dit is de betekenis en de zin van het Hebreeuws woord in deze tekst. Izak gaat niet vóór met zijn echtelijke liefde, noch ook Rebekka; geen van beiden heeft de andere gezien noch gekend, ook niet deze knecht. Al zijn hoop en vertrouwen steunde alleen op Gods voorbereiding, op de neiging des Heeren, op de trekking des gemoeds, de besturing van de ontmoeting en 't antwoord van Rebekka; daarin zoekt hij het gehele beloop van het huwelijk. Rebekka weet nog nergens van. De knecht is nog in gedachten bekommerd en in gebeden bezig. Abraham verlangt; Izak gaat soms eens uit in het veld om te bidden, vers 63, en ondertussen stelt de Heere in 't werk Zijn voornemen over deze zaak.

Maar laat ons nog al verder gaan. De tekst zegt, vers 21: *En de man ontzette zich over haar, stilzweigende, om te merken of de Heere zijn weg voorspoedig gemaakt had of niet*. De man ontzet zich over dit werk des Heeren, 't welk niet hem, maar zijn meester Abraham aanging. En zouden wij, wanneer het onszelf aangaat, ons daar over niet

ontzetten? De man zwijgt stil, bedenkende bij zichzelf hoe wonderlijk de genadige voorzienigheid zich hier vertoonde, en zullen wij de mond tegen de Heere opendoen? Dat zij verre. Ja wij zien hier ook een groot onderscheid tussen de eerlijke trouwlust en huwelijksliefde en tussen de onkuise bewegingen van het gemoed tot onkuisheden. De eerste is doorgaans vergezelschap met een ontzetting en heilige verwondering en met een stilzwijgende aanbidding van de Goddelijke voorzienigheid in het beleid van het huwelijk; de anderen zij onbeschaamd en met schande en schaamte verdwijnende prikkelingen, tot een uiterlijk wulps gebruik van hittige wellusten. Zonder enige rechte kentekenen van ware liefde, vreze, gebeden, of ontsteltenis, en eerbiedige stille gedachten en aanmerking van de heilige werking Gods, die zonder vermindering van onze vrijheid, door onze vrijheid, onze vrije gedachten, gangen en woorden bestuurt en zegent naar zijn eeuwige goedertierenheid, tot een zekere uitkomst van het huwelijk met deze of gene.

Voorwaar, dit getuigt een ieders eigen geweten; wij kunnen ons nimmer genoeg met een stil zwijgend verbazing van het gemoed over de wegen van onze God verwonderen, waardoor Hij ons onze vrouwen toeschikt en geeft; zodanige getuigen van de Goddelijke voorzienigheid worden genoemd: (vers 3) *gezegenden des Heeren*, gelijk ook Gen. 26:29 en Ruth 3:10, omdat ze van de Heere, en in de Heere roemen. En behoudens de Goddelijke en menselijke vrije wil, heilig spreken van de vrije voorzienigheid Gods, in het uitvoeren van al zijn werken.

In 't 48^e vers wordt deze werking Gods nog met andere woorden beschreven, wanneer hij zegt, dat de Heere hem op de rechte weg geleid had, om de dochter van zijns heren broeder voor zijn zoon te nemen. Hier gaat hij nu verder, en heeft in 't oog de dochter die hij dus lang zocht; hij ziet daar de hulpe voor zijn heer; hij bekent dat de Heere niet op 't onzekere, maar wijs en gewis hem geleid had tot Izaks bruid, op zulke plaats, van zodanige ouders. En van een eerlijk beroep, tot een jonge dochter, zeer schoon van aangezicht, een maagd; en haar had geen man bekend, vers 16, en wat meer van haar hoedanigheden uit dit kapittel kan worden opgemaakt. Dat de Heere in dit alleen voorgehad heeft Rebekka aan Izak uit te huwelijken is duidelijk; want dit doeleinde wordt in de grondtekst en overzetting aangeroerd. *Hij heeft mij geleid op de rechte weg, om de dochter te nemen voor mijns heren zoon.* De Heere heeft mij geleid, ja geleid op de rechte weg, en dat niet tevergeefs, maar tot zulk einde, om te nemen Rebekka voor Abrahams zoon Izak. Hoe onafscheidelijk worden de uitkomsten van de huwelijken vastgehecht aan het beleid Gods. En hoe zekerlijk is alles onderworpen deze hemelse Leidsman. Wij worden hier nu wederom overtuigd, dat de Heere de huwelijken bestuurt; naardien Hij alleen de rechte wegen, om daartoe zekerlijk te komen, aanwijst. Wie van ons kan zichzelf of anderen dat beloven of geven, tenzij deze Leidsman ons voorgaat en de weg wijst? Want hoe dikwijls roemen wij hierin tevergeefs, en bedriegen ons zelf en anderen! Hoe dikwijls leidt ons de Heere door andere wegen dan wij ooit gedacht hadden! En als 't al wat gelukt, moeten wij, dan niet de Heere de ere geven, dat Hij ons geleid heeft op de rechte weg, om deze of die persoon te trouwen, gelijk hier gedaan wordt? Let ook wel op de woorden, de rechte weg, of de weg der waarheid; die komt van de Heere, en dat zijn alle eerlijke middelen die tot de gehuwde staat dienen kunnen; maar andere snoepwegen, waardoor men bij deze of gene zoekt te geraken, tot ongeoorloofde einden en oogmerken, zijn onrechte, zijn bedrieglijke wegen, *wegen der helle, en des doods*; Spr. 7:27, haar voeten dalen naar de dood, haar treden houden de helle vast, Spr. 5:5, *haar huis helt naar de dood, en haar paden naar de overledene*, Spr. 2:18, en zij zullen de paden des levens niet

aantreffen, vers. 19. Door zulke wegen leidt hen niet de Heere, maar de satan, Joh. 8, de wereld, en haar eigen begeerlijkheid, Jac. 1 en 1 Joh. 2. Haar oogmerk is niet het onbevleete bed, maar een verzadiging van hun ijdele, domme en hollende wulpsheid en hartstochtelijkheid.

Nu zullen wij voortgaan tot het 50^e vers, waar Laban en Bethuël, anderszins beiden afgodendienaren en wereldse mensen, gelijk van Laban blijkt, Gen. 32, evenwel hierin ook zeer krachtig prijzen de Goddelijke voorzienigheid; want zo haast als de knecht aan de vrienden en naaste bloedverwanten van Rebekka, met een fraaie orde, geopend heeft zijn last, geven zij zich gezamenlijk terstond gevangen onder de wonderbare regering Gods, ook in deze zaak. *Toen antwoordden Laban en Bethuël, en zeiden: van de Heere is deze zaak voortgekomen, wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken. Zie Rebekka is voor uw aangezicht, neem ze en trek henen, zij zij uws heren zoons vrouw, gelijk de Heere gesproken heeft.*

O uitnemende belijdenis van deze mensenkinderen, die openlijk bekennen het gehele beleid van de Heere te zijn voortgekomen! Van de Heere is deze zaak voortgekomen. Is dit nog niet klaar genoeg gesproken? Willen wij ons lager gedragen dan deze heidenen, en alleen en voornamelijk op de tweede oorzaak blijven staan, daar zij alleen op de eerste rusten? Op mensenvoorzichtigheid en hun woorden voornamelijk zien, daar zij hier alleen zien op de Heere, en op zijn werkende woorden, en sprekende werken? Is dan het overige licht der natuur en deze hun overige of bijzondere ingestorte kennis en vreze Gods krachtiger in hen dan de ganse Bijbel, dan het licht van Gods Woord in de verstanden en harten der Christenen? Weet Laban hier onderscheid te maken tussen het werk des Heeren, en de nietigheid van zijn terafim, Gen. 30:27, kap. 31:18, 30, - zowel in het stuk van huwelijk, als van lichamelijke zegeningen in zijn huis, daarna door Jacob genoten, - en zouden wij geen onderscheid willen maken tussen de voorzienigheid Gods in dit stuk, en de afgod van onze vrije wil? Zijn wij nu nog niet genoeg overtuigd, laat ons dan nog op het volgende letten. Wanneer Laban verklaart, dat de Heere als 't ware gesproken heeft: *gij Rebekka trouwt met Izak, gij Izak trouwt met Rebekka*. Want dat is de zin: "*Zij zij (zegt Laban) uws heren zoons vrouw, gelijk de Heere gesproken heeft.*" Waar is in dit gehele kapittel de uithuwelijkende stem van God? Nergens, en nochtans overal; nergens lezen wij hier dat er een uiterlijke stem Gods uit de hemel gehoord is. Maar in elk versje lezen wij, dat de Heere als uit de hemel spreekt in de ontmoeting, in de antwoorden, in het zenden van Zijn engelen, in het voorspoedig onthaal, in de liefelijke en trekkende genegenheden, in het toestemmen van man en maagd op het verzoek van de knecht en in het gewillig vertrek van Rebekka naar haar bruidegom. Deze werkingen Gods in de een en in de ander zijn geweest als zo vele hemelse stemmen, waarmede God hen toegeroepen heeft: "*Ik heb Rebekka voor Izak geschapen, bewaard, hier geleid, haar hart geopend; de antwoorden van haar tong zijn van Mij; Ik heb de vrienden tot het vrijwillig en blijmoedig toestemmen bewogen; zij en niemand anders zal de bruid van Izak zijn. Dit Mijn besluit is Mijn stem, alzo heeft de Heere gesproken*".

Waarom zouden wij ook in onze wettelijke bruiloften, bruiloftsliederen, blijdschappen en in de bediening van de verscheiden rechte wegen en middelen niet zeggen: deze zaak is van de Heere voortgekomen! Mij, u, of de mijne, de uwe; deze of gene is deze of die persoon gegeven, gelijk de Heere gesproken heeft. De inwendige liefdevonken en geoorloofde liefdevlammen; de wonderlijke trein van al hetgeen tot het huwelijk behoort, en in de mensen dan hoop, dan vrees verwekt, zijn tekenen en zegelen van een sprekende, een aanradende, een gebiedende, een besturende en voorbeschikkende stem Gods.

Hier wordt niet alleen één zaak of daad, niet alleen het begin of het midden en de middelen of het einde; maar álles aan het bestuur van de Heilige Geest met deze woorden toegekend: *deze zaak is van de Heere voortgekomen!* En al de instrumenten, middelen, beweegredenen, aanrading en oorzaken, die, óf met voordracht, óf noodzakelijk, óf naar ons oordeel bij geval werken, deze alle staan hier onder het opzicht van de Heere, en doen alzo gelijk de Heere gesproken heeft. Deze Goddelijke inspraak blijkt veel heerlijker in zodanigen, die in de vreze des Heeren trouwen, dan in andere onheilige mensen. En nochtans blijkt hier nergens enige dwang. Gewillig, blij en vaardig zijn de antwoorden van vader en kind, van bruidegom en bruid, hetwelk nochtans de Goddelijke voorzienigheid niet uitsluit, niet vermindert noch onteert; maar veel meer dezelve daar insluitende, daar op ziende en daarin berustende, en dat wel zo, dat daardoor onze menselijke vrijheid niet gekrenkt, maar integendeel blijdelijk onderhouden wordt. De tekst leert het doorgaans.

In de ganse Bijbel is geen kapittel dat wijdloperiger en sierlijker ons tegelijk voor ogen stelt Gods voorzienigheid in het beleid der huwelijken, en niettemin ook de ongedwongen vrijwilligheid ongeschonden en ongekreukt van allen, die in de Heere trouwen. God wordt hier gezegd, die dochter voor Izak te beschikken. God wordt gezegd de mensen tot de dochteren te geleiden. God wordt gezegd Zijn engelen te gebieden om hen op de rechte weg van het huwelijk te leiden. God wordt gezegd te maken, dat de mensen elkander ontmoeten, om met elkander te trouwen. Hier wordt ook gezegd, dat het alleen zo in het huwelijk gaat, als de Heere spreekt. Blijkt hier nu niet uit de Goddelijke voorwetenschap en voorverordining over de vrijwilligste zaak ter wereld, namelijk de huwelijken? En dat de menselijke vrijheid haar kracht, roeping en werking heeft van deze vrije voorbereiding en voorzienigheid des Heeren?

Het blijkt ook doorgaans, dat alles vrijwillig van de mensen begonnen en uitgewerkt wordt. Abraham zendt vrijwillig zijn knecht naar Mesopotámië. De knecht is gaarne gehoorzaam en doet alles in een heilige vreze Gods. Rebekka biedt gewillig haar dienst aan de knecht om hem en zijn kemelen te drenken; waaruit de knecht besloot, dat alles wel gelukken zou. Bethuël en Laban nodigen, ontvangen en onthalen deze knecht met een blijde en vrije toegenegenheid. Zij horen aan zijn verzoek. Zij letten op zijn reden; zij nemen acht op zijn eis en besluit en zij staan hem alles vrijwillig toe. Rebekka is ook vrijwillig bereid; zij voegt haar ja bij de toestemming van haar ouders en broer en ontvangt zó, op trouw, de zilveren en gouden bruidschat van Abrahams gezonden knecht. Vrijwillig wordt de voorbruiloft gehouden, vrijwillig reist zij naar haar bruidegom toe met haar voedster en de andere sleep van dienstmaagden. En ten laatste, Izak de bruidegom, is vrijwillig tevreden geweest met de raad van Abraham, met het gezantschap van deze knecht, en intussen bezig met een heilig verlangen, met gestadige gebeden. Vrijwillig gaat hij daarna zijn bruid tegemoet, hij ontvangt haar met vreugde en liefde tot zijn echtgenote.

DERDE OVERDENKING.

Bevattend enige noodzakelijke hulpmiddelen om tot een gelukkig huwelijk te geraken.

Nu zullen wij beschouwen de beloften des Heeren en de formulieren der gebeden en dankzeggingen, die doorgaans voorkomen, niet alleen als noodzakelijke hulpmiddelen tot een goed huwelijk, maar ook als zekere onbedrieglijke merktekenen, dat het alles hangt aan de Goddelijke voorzienigheid, en ten laatste als onweerlegbare

bewijsredenen, dat deze raad Gods niet uitsluit de Goddelijke en menselijke middelen, die ons tot het trouwperk brengen. De gehele Schrift verliest haar Goddelijke kracht, indien wij dit willen scheiden, hetgeen de Heere in al Zijn besluiten samen gevoegd heeft. Wij zien hier Engelen en mensen als instrumenten, die God allemaal ten dienste staan. De belofte Gods is de oorsprong van Abrahams hoop. De gebeden, die hier doorgaans gebruikt worden, wijzen aan, dat ook dit goed van de Heere moet gezocht worden. De dankzeggingen, die hier geschreven staan, overtuigen ons, dat ook deze weldaad de Heere alleen moet worden toegeschreven. Wat de beloften Gods aangaan, dezelve zijn zeer troostrijk voor de vader aller gelovigen, die luiden, vers 7: *De Heere, de God des hemels, Die mij uit mijns vaders huis en uit het land mijner maagschap genomen heeft, en Die tot mij gesproken heeft, zeggende: uw zaad zal Ik dit land geven; en voor Wiens aangezicht ik gewandeld heb, vers 40, Diezelve zal Zijn Engel voor uw aangezicht zenden, dat gij mijn zoon vandaar een vrouw neemt.* Deze vaste verzekering van de Goddelijke zorgvuldigheid, in dit stuk des huwelijks, steunt hier op het gevoelen van de zekerheid der beloften Gods, ja, die is in deze belofte begrepen: *Ik zal u zaad geven en Ik zal uw zaad dit land geven.* De plaats, de tijd, de middelen, de persoon, de huwelijken, zijn allemaal van God tevoren verordineerd geweest. Niet alleen hebben zij het land, maar ook hun vrouwen van de hand des Heeren ontvangen, en niet alleen hun vrouwen, maar ook hun kinderen en kindskinderen, van geslacht tot geslacht.

Hierin is deze patriarch gerust; daarom bezweert hij zijn knecht bij de God des hemels, en de God der aarde, *dat hij zich wachten zou zijn zoon een vrouw te nemen van de dochteren der Kanaänieten*, vers 2, 3, 9. Hij verzekert zijn knecht, dat God door Zijn engel dit werk zal ten uitvoer brengen. Welnu, zijn de beloften Gods niet allen in Christus Jezus *ja en amen?* 2 Kor. 1:20. Is in Abraham en zijn zaad niet besloten geweest de kerk Gods en al zijn zegeningen in Christus? Gal. 3:19. Bevestigt dat niet op een bijzondere wijze deze Goddelijke voorzienigheid, namelijk, dat de Heere in en door de huwelijken aanvangt, opbouwt en onderhoudt Zijn lieve gemeente? En dat wij door Zijn beleid van tijd tot tijd bekomen een aardse hulp en een onafscheidelijk gezelschap om in de Heere en de Heere te trouwen? Dat wij als een dubbel huwelijk tegelijk aangaan, het één met God, het ander met de mens? Het is zo verre van daar, dat de *Mariage de Dieu*, (gelijk de Rooms en spreken), dat is, het huwelijk met God ons zou verhinderen de aardse trouw, daar veel meer dezelve het enig ordinaire middel is en blijft, om de kerk Gods door het onbevleete bed voort te telen, zoals ook de Apostel de gemeente van Korinthe voorhoudt, - onder welke buiten allen twijfel veel getrouwde personen waren -: *Ik ben ijverig over u met een ijver Gods. Want ik heb ulieden toebereid om [u als] een reine maagd, een man voor te stellen, [namelijk] Christus*, 2 Kor. 2:2. Het is waar, God kan wel uit stenen, ja uit het niet, Abraham kinderen verwekken, Mattheüs 3:9. Desniettemin zo leert ons hier Abraham, dat het God behaagd heeft in zijn zaad dat is door voortteling in de echtelijke staat, al de volkeren der wereld te zegenen, en zo ook met het onbevleete bed in Izak en daarna in Jacob en zo voorts in Abrahams nakomelingen te heiligen. Wie zal niet moeten bekennen, dat al de beloften, aan Abraham gedaan, vervuld zijn geworden? Rom. 4:2, 16. Dat ze alle afkomen van de vrije en onverdiende barmhartigheid des Heeren? Dat ze alle aan elkander vast zijn, en tegelijk afdalen van de hemelse troon, zonder welke noch zijn nakomelingen het land Kanaän, noch de kinderen der belofte Jezus Christus, en in Jezus Christus het eeuwige leven, en de eeuwige rust in Abrahams schoot, ooit geërfd zouden hebben, Rom. 4:13. Wat heeft Abraham in al deze beloften den Heere eerst gegeven? Niet met al. Dat leert ons de Apostel, Rom. 4:2: *Abraham*, zegt hij, *heeft aan de beloftenissen Gods niet getwijfeld*

door ongeloof, maar is sterk geweest in het geloof, gevende Gode de eer. Zo moeten wij ook doen, namelijk *Gode de eer geven*, zowel in deze belofte van het huwelijk, als in andere beloofde lichamelijke of geestelijke zegeningen, welke eer Hem niet kan gegeven worden, wanneer wij deze voetstappen van Abraham en van zijn knecht niet navolgen.

Doch laat ons nu ook overwegen zijn gebed tot God, eer hij nog de dochter in het oog heeft; aldus luidende: *Heere, God van mijn heer Abraham, doe ze mij toch heden ontmoeten, en doe weldadigheid bij Abraham mijn Heere, zo Gij nu mijn weg voorspoedig maken zult, op welken ik ga: Zie, ik sta bij de waterfontein en de dochteren der mannen dezer stad zijn uitgaande om water te putten, zo geschiede, dat die jonge dochter, tot dewelke ik zal zeggen: Neig toch uw kruik, dat ik drinke; en zij zal zeggen: Drink, en ik zal ook uw kemelen drenken, die zelve [zij] die Gij uw knecht Izak toegewezen hebt, en dat ik daaraan bekenne, dat gij weldadigheid bij mijn heer gedaan hebt,* vers 12, 13, 14 en 42, 43, 44. Dit gebed heeft hij in zijn hart gesproken, vers 45, dat is, uitgietende zijn ziel voor het aangezicht des Heeren, gelijk Hanna van haar gebed zegt, 1 Sam. 1:15, 16. Die om alles wat tot deze staat vereist wordt, de Heere bidt, bekent die niet, dat het alles van de Heere komen moet? En wanneer hij bidt, dat God door een uiterlijk teken, te weten door het antwoord der tong van Rebekka wil doen blijken, dat Hij haar voor Izak toebereid heeft, leert hij ons daarmee niet, dat wij in het gebed om te erlangen gezegende huwelijken, moeten opklimmen tot de voorbereidenden God Die de huwelijken toeschikt? Wat zouden al zijn schatten en menselijke beweegredenen geweest zijn, al Izaks staat, Abrahams gelegenheid en zijn rijkdommen, enz. zonder deze voorgaande, medegaande en doordringende weldadigheid des Heeren? Zo betoont dan de knecht, door dit hartgrondig gebed, dat de huwelijken, en alles wat daartoe dient, van de Heere uit de hemel voortkomen. *Gij Heere, zijt waardig te ontvangen, de heerlijkheid en de eer en de kracht. Want gij hebt alle dingen geschapen, en door Uw wil zijn zij, en zijn zij geschapen,* Openb. 4:11; Rom. 2:36.

Buiten allen twijfel heeft Abraham en voornamelijk ook Izak zijn zoon, insgelijks gedaan, ziet vers 63, alwaar beschreven wordt zijn manier van doen. *En Izak was uitgegaan om te bidden in het veld tegen het naken van de avond.* Daar zien wij, dat hij in zijn eenzaamheid, door de gebeden, zijn gedachten met Godzalige bekommelingen geoefend heeft. Dat was niets vreemd, want hij moest op Gods genade leven, en van Zijn hand alleen deze kostelijke en duurzame bruidschat van het huwelijk verwachten, zonder dat hij wist wie dezelve was, voordat Rebekka gebracht werd in de tent van zijn moeder Sara. *Daar nam hij Rebekka, daar werd zij hem ter vrouw, en hij had ze lief, en alzo werd Izak getroost na zijns moeders dood,* vers 67. De dankzeggingen tot de Heere zijn ook krachtige bewijsredenen van deze heilige voorzienigheid. En de Heilige Geest verhaalt ons, hoe Godvruchtig en rijk van goede werken deze knecht is geweest. Eerst dankt hij de Heere voor de voorspoedige beginselen vers 26, 27, daarna voor de gelukkige en gezegende uitkomst van ervan, vers 52. En hoe dankte de knecht zijn God? Toen neigde de man zijn hoofd en aanbad de Heere. En hij zeide: *Geloofd zij de Heere, de God van mijns heer Abraham, Die Zijn weldadigheid en waarheid niet nagelaten heeft van mijn heer. Aangaande mij, de Heere heeft mij op deze weg geleid, ten huize mijner broederen. Hij dankt de Heere voor de weldaden aan zijn meester, alsook aan hem zelf bewezen. Hij dankt hem daarover met alle uiterlijke tekenen van ware nederigheid, dankbaarheid en Godsdienstige eerbiedigheid. Hij dankt God voor zijn heer Abraham, omdat Hij hem getrouw zijn*

belofte gehouden heeft, waaronder deze van het huwelijk mede behoort, gelijk wij tevoren gehoord hebben. Hij dankt Hem voor zichzelf, dat de Heere naar Zijn trouwe beloften hem geleid heeft op de rechte weg, in het rechte huis; en hij ontzet zich met stilzwijgen over deze werking des Heeren, vers 21.

Wanneer wij uit ons eigen beleid de eerste of voornaamste bestuurders waren van de echtelijke staat, hadden wij roep maar niet bij God. Maar hij roemt hier in de Heere, daar zoek hij het alles in Zijn trouwe weldadigheid. Die hem in dat huis geleid heeft, heeft Die hem ook niet tot de dochter geleid en tot deze heilige trouwplicht? Die de Heere hier dankt over het begin en vervolgens over de middelen en het einde, bekent dit niet, dat het begin dezer zaak en al het gevolg van de Heere, is? Die de Heere dankt, dat Hij het hart van Rebekka opent om te spreken naar zijn zin, om een vaste hoop van de goed uitkomst te scheppen, leert die niet, dat de Heere de harten van de mensen en hun woorden, ook in dit stuk, in Zijn hand heeft? Hier geldt het zeggen van de Psalmist: *Gij Heere doorgrondt en Gij kent ons. Gij weet ons zitten en ons opstaan. Gij verstaat van verre onze gedachten. Gij omringt ons gaan en ons liggen, en Gij zijt al onze wegen gewend. Als er [nog] geen woord op onze tong is, zie, Heere, Gij weet het alles. Gij bezet ons van achteren en van voren, en Gij zet uw hart op ons. De kennis is ons te wonderbaar. Zij is hoog, wij kunnen er niet bij*, Psalm 139:1, 2, enz.

Hij dankt de Heere, omdat Hij de beginselen van de trouwliefdede gewerkt heeft in het hart en de tong van Rebekka, en hem tot haar huis geleid heeft. Waar blijft hier toch het werk van zijn vrije wil? Of 's mensen voorgaande bepaalde raad? Waarom vergaapt hij zich niet aan de middelen, aan zijn gaan, aan zijn welsprekendheid, aan zijn eigen snelheid? enz. Daarom, omdat alle middelen hun wezen, bewegingen en bekwame werkingen van de Heere hebben, *Die ons alle dingen geeft*, Hand. 17. *Ik weet*, zegt David, Psalm 135:5, 6, *dat de Heere groot is, en dat onze Heere boven alle goden is. Al wat de Heere behaagt doet Hij in de hemelen, en op de aarde, in de zeeën en alle afgronden*.

Dankt deze knecht de Heere nu maar alleen voor de goede beginselen, en niet voor de goede uitwerkingen van deze zaak? Neen, voor beide; want zo zegt de tekst vers 52: *En het geschiedde als Abrahams, knecht haar woorden hoorde, zo boog hij zich ter aarde voor, de Heere. En de knecht langde voort zilveren kleinodiën en klederen; en hij gaf ze Rebekka. Hij gaf ook haren broeder en haar moeder kostbaarheden*. O, recht Godzalig formulier en voorbeeld van alle huwelijken! Wanneer onze vrijages daar naar gericht werden, wat een gerustheid zouden wij in onze ziel gevoelen tegen de woelende verdrukkingen en zwarigheden der wereld! Op de woorden van de vrienden, op hun toestemming en voornamelijk op hun heilige belijdenis, dat deze zaak van de Heere voortgekomen was, is hij wederom dadelijk dankbaar; hij buigt zich ter aarde voor de Heere, Hem dankende voor al Zijn weldaden, en wel inzonderheid voor dit huwelijk, waarin de Heere zo opmerkelijk gewerkt had. Zodat zelfs deze vrienden van Abraham dit beleid de Heere toeschreven. Het is verre van deze knecht, dat hij plomper zou geweest zijn dan Bethuël en Laban, die dit werk van Gods voorzienigheid toestaan en vasthouden. Het is verre van deze knecht, dat hij alleen de goedheid des Heeren in zijn reis en niet in zijn gelukkig verkregen doel en oogmerk van het huwelijk zou geprezen hebben. Het is verre van deze knecht, dat hij alleen de in- en aanleiding tot dit bruiloftsbestek voor een weldaad, dankzegging waardig zou erkennen en roemen, en ondankbaar zijn in die zaak, om welke de Heere Zijn belofte gedaan, Zijn trouw beloofd, Zijn engel gezonden en op de gehele reis, de wegen van die knecht voorspoedig gemaakt had.

Deze redenen zijn nu overvloedig genoeg, om ook uit dit kapittel te bewijzen, dat de huwelijken in de hemel besloten zijn. Laat ons nu het gebruik zien van deze leringen, tot onderwijzing van de getrouwde en ongetrouwde personen, in wat staat of toestand zij zich ook bevinden mogen.

VIERDE OVERDENKING.

Toepassing van het voorverhandelde.

Wij zeggen vooreerst tot alle mensen, die de gave der onthouding niet hebben, en daarom voornemens zijn in de Heere te trouwen, dat zij met Abraham ook deze weldaad leren zoeken in de Goddelijke voorzienigheid. Verzekerd zijnde, dat de huwelijke staat onder de zegeningen en tijdelijke beloften des Heeren gesteld moet worden. Waartoe de Heere ter bestemder tijd bij de hand heeft alle bekwame hemelse en aardse middelen en instrumenten. Hiertoe zal een kind Gods temeer geprikkeld worden, wanneer hij over de voorgaande weldaden, die hij gedurende zijn leeftijd van de Heere ontvangen heeft, zijn Goddelijke majesteit dankt en met Abraham voor de Heere oprecht wandelt en daaruit een besluit maakt: "De Heere, Die mij van de jeugd af aan zo genadiglijk gezegend, bewaard en bezorgd heeft, zal mij nu ook, indien het mij zalig is geven, voor mij, of voor de mijnen, een gezegende hulpe, en daartoe mijn gedachten heiligen, en mijn wegen voorspoedig maken." Dit is een zoete aanmerking, waardoor men de voorgaande weldaden Gods zó overweegt, dat men ook bemoedigd van Hem de toekomstige verwachten kan en die zó hoopt, dat men eerst een besluit opmaakt van de voorzienigheid des Heeren in voorgaande tijden bewezen. Op deze grond steunde de opdracht van Abraham, die hij zijn knecht gegeven heeft.

Zo is het ook onze plicht, gelijk Abraham onze knechten en allen dengenen, waarover wij gesteld zijn, dit vertrouwen in te boezemen, opdat zij voor Gods aangezicht wandelend, te meer mogen hopen van de Heere, zonder Wien dit niet begonnen, veel minder gelukkig voleindigd kan worden. Laten wij ons in gedachten brengen en navolgen het gebed en de heerlijke spreuk van Mozes tot de Heere: *Indien Uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken.* Exod. 33:15. Door zodanige voorzorgen worden voorkomen de oneindige omwegen en omleidingen van vlees en bloed, waarin de meeste mensen zichzelf eigenzinnig en dwaas verwarren, die alles stellen in eindeloos beleid, in gauwigheid, in doortrapte, geveinsde en op losse schroeven staande praktijken, gelijk eertijds de duivel door de orakels van Apollo en in velerhande bedrieglijke werking van tweede oorzaak, om tot deze huwelijksband te geraken. Zij wachten niet op het geleide van de engel des Heeren, maar zij behelpen zich door een loze drift met ongeoorloofde, met onheilige, en met heimelijke streken. Daarom bekomen zij ook dikwijls, zonder vrede, hetgeen zij zonder des Heeren vreze zoeken.

Allen die wettig ondertrouwd worden, of reeds getrouwd zijn, moeten zich ook aan deze manier van spreken gewennen, die ons de Heilige Geest hier leert, dan zullen zij zich lichtelijk getroosten in alles wat hun in de echtelijke staat overkomen kan. Hoe zeer zij ook in de beginne met ja- en nee-gedachten te worstelen hebben en zelf of door anderen met rijp beraad overwegen, onderzoeken of onderzoeken laten, tegen al de woelende gedachten; tegen de dikwijls tussenlopende grote vijandschappen van lasteraars en lasteringen; tegen al de inkomende huiskruisen en dagelijkse veranderingen, denken, geloven en zeggen: 'dat de Heere hen heeft uitgehuwelijkt, dat

Hij hun deze of gene heeft voorbereid en toegewezen; dat die zaak van den Heere, van Zijn weldadigheid en trouw voortgekomen is', gelijk wij in de brede gezien hebben.

Deze mannen, gedreven zijnde door de Heilige Geest hebben aldus gesproken, waardoor ons geopend worden de diepte van alle vertroosting in de Heere. Wij leren hier ook met stilzwijgen ons te ontzetten over Zijn wegen en werken, en overdenken te beter de wonderlijke oogmerken Gods, elk in zijn huwelijk, waarom de Heere deze mij, die u, en een iegelijk de zijne, tot een hulpe, die als tegen hem over is, geschapen heeft. Wij moeten hierin noch kwaad noch goed spreken, dat is, daar niet tegenspreken, omdat het van de Heere voortgekomen is. Hoe Godvrezender wij hier zijn, hoe geruster wij hier ook in zijn kunnen, en hoe meer wij elkander in liefde verdragen, overmits zodanige liefde op geen lossen veengrond van een haast verdwijnend plezier steunt, maar op des Heeren weldadigheid en trouw, die in der eeuwigheid bestaan zullen.

VIJFDE OVERDENKING.

*Waarin wordt aangewezen de noodzakelijkheid van het gebed
vóór, in en ná de huwelijksluiting.*

1.

Hier komen ons voor formulieren van gebeden en dankzeggingen, *omdat wij ook in deze niet weten, wat wij bidden zullen gelijk het behoort; maar de Geest Zelve bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtigen. En die de harten doorzoekt, weet welke de mening des Geestes zij, dewijl Hij naar God voor de heiligen bidt.* Rom. 8:26 en 27.

Wanneer ons onze leeftijd, ons beroep, of andere noodzakelijkheden tot de staat van het huwelijk roepen, wanneer wij voorgenomen hebben naar een echtelijk gezelschap uit te zien, wat moeten wij dan doen? Los toetreden met een zotte waan van eigen wijsheid? Of opgesmukt, met de afgodisch aanroeping van de poëtische goden en godinnen? Och nee! Wij moeten veel meer deze woorden van het gebed behartigen, en dikwijls navolgen. 't Was een voortreffelijk zeggen van de eerste Christenen, *dat men zowel bidden moet om een goede trouwdag, als om een goede sterfdag.* Wij kunnen hierin niemand beter navolgen, dan diegenen, die wij weten dat door de Heilige Geest gesproken hebben, en dat ze in hun gebeden verhoord zijn, die in hun hart en in hun eenzaamheid, hetzij op het veld, hetzij op andere plaatsen tot de Heere gebeden hebben om een voorspoedig heilig huwelijk.

Laat ons dan dikwijls, hetzij in onze slaapkamers, hetzij op het veld, met onze vromen knecht zeggen: *"O Heere, God van Abraham, Izak en Jacob, doe mij heden, of als het U belieft, als het mij zalig is, ontmoeten, die Gij mij, Uw knecht, of de mijnen toegewezen hebt; laat ik daaraan bekennen, dat Gij weldadigheid bij mij gedaan hebt. Laat mij mede zijn onder de gezegenden des Heeren. Zend Uw engel voor mijn aangezicht, geleid mij op de weg, ten huize van de persoon, die gij wilt, dat ik tot een vrouw nemen zal. Ja, geleid mij o Heere, op de rechte weg, en wil van mij niet nalaten Uw weldadigheid en trouw. Laat mijn zinnen niet vallen op een vrouw van de dochteren der Kanaänieten, maar op een dochter, die de Heere vreest; en maak te die einde mijn weg nu voorspoedig, op welke ik ga. Heere, dit spreek ik in mijn hart; daarom buig ik mijn knieën voor Uw Goddelijke majesteit. Ja, o Heere, Gij God des hemels, Gij God der aarde, Gij hebt mij dus lang genadiglijk gezegend; Gij zult het ook met mij nu wel maken, Amen."*

Zie, zulke en dergelijke gebeden, naar het voorschrift van de kinderen Gods, leggen een goed fundament tot een gezegend huwelijk, dezelve zijn Gode zeer aangenaam; vertonen een heilig en nederig gemoed; en verkrijgen de gunst en goedertierenheid des Heeren. Deze moeten dikwijls met uiterlijke kentekenen van eerbiedige Godsdienstigheid en uit het geloof worden herhaald, zowel door ouders als door kinderen, door jongelingen als door jongedochters; door weduwen, als door weduwnaars. Zij hebben wederzijds daartoe dezelfde reden; de een is er zoveel aan gelegen als de ander. O, met wat een gerustheid kunnen zodanige Christenen, die het zo beginnen en achtervolgen, hun huwelijksverbond ingaan! Is het niet alles in de hand Gods? Komt daar niet vandaan de aanleiding tot de liefde, de onderlinge ontmoeting, de toestemming, de ondertrouw, 't huwelijk en de volharding daarin tot de dood toe?

Kan wel iemand buiten de Heere deze onverwachte, deze gestadige, deze vaste opening der harten, deze onderlinge neiging der gemoederen en onafscheidelijke liefdeband werken en voltooien? Tevergeefs zoekt gij, o jongeling, uw bruid; tevergeefs, o dochter, uw bruidegom, zolang de Heere uw harten, gedachten en lichamen niet neigt om elkander te dat einde te ontmoeten. Het gezicht, de aanspraak, de verkering en de hartelijke genegenheid verkrijgen dan eerst de aard, natuur en naam van een echtelijke liefde, wanneer de Heere naar Zijn welbehagen en als het Hem gelieft, dezelve in ons werkt. O schielijke veranderingen in de mens, die veroorzaakt worden door de almachtige werkingen van de Allerhoogste! Dan zijn de pijlen der liefde scherp, de wonde krachtig, de liefde kuis en de gezelschappen recht eerlijk en onbevlekt.

En ofschoon er dus lang tevoren geweest is een wilde, een onwettige, een vleselijke liefde, dan houdt die gulzigheid op; dan is men beschaamd vanwege de zonde zijner jeugd; dan verfoeit men de domme lusten van de waanwijzen jongeling. Dan beklagt men de verstandeloze jonggezellen, die zich aan woelachtige wederstrevige vrouwen en hoerenversiersels vergapen en haar achterna gaan gelijk een os ter slachting, en gelijk een dwaas tot tuchtiging der boeien, totdat hun de pijl hun lever doorsnijdt, gelijk een vogel zich haast naar de strik, en niet weet dat dezelve tegen zijn leven is, Spr. 7:22, 23. Dan zoekt men een geheel ander gezelschap en een gedurige en goedwillige gemeenschap tussen één en één. Dán komen alle gedachten samen tot één doel, namelijk om te bereiken de gewenste haven van de echtelijke staat, waar de mensen door de goedertierenheid des Heeren, eerst tot rust en vergenoegen gebracht worden.

Ik beroep mij op het oordeel en het geweten van alle vromen, die dit voorbeeld, en de gebeden van Abraham zijn knecht en zoon Izak navolgen en bezigen of zij niet een geheel ander vermaak, waardigheid, voorzienigheid en heilige gerustheid in hun vrije en trouwen bespeuren dan de kinderen der wereld in hun onbesuisde driften doen. Is het dan wel wonder, dat God veler mensen gebeden, die alleen naar het huwelijk staan, opdat zij die staat in hun wellusten zouden doorbrengen, niet verhoort? Jac. 4:3. Is het wel wonder, dat de Heere in Zijn gramschap een Nabal, een Herodias, een Izébel, een Athalia en meer anderen een onheilzame echtgenoot geeft? In het geheel niet; want of zij bidden de Heere daarom niet, of zij bidden kwalijk; zij bespotten dikwijls zulke Godvruchtige beginselen en menen dat het eenvoudigheid is van een laag kruipend verstand. Zij verbeelden zich makelaars, koppelaars en aandrijvers genoeg te weten, om tot een goed en voornamelijk tot een rijk huwelijk te geraken. Hun Godsvrucht bestaat in het liefkozen, in het oppronken, in de sierlijkheid van woorden, van gebaar, van kleren, van kleinodiën, van welbespraakte en in de loosheden van geoefende voorspraken. Zij menen het gehele gewicht van het huwelijk in hun hand en macht te hebben en daarom komen zij ook nooit in een heilige

bekommering over dit gewichtige stuk. Wij mogen tot deze laatlukkende mensen, die zichzelf zo met valse overleggingen bedriegen, wel zeggen: *"Welaan nu, gij, die daar zegt: Wij zullen heden of morgen naar zulk een plaats reizen, en aldaar een tijd lang bij deze of gene gezelschappen koopmanschap drijven, vrijen, en met deze of die persoon trouwen, onze winst doen, ons voornemen voltrekken en zekerlijk als bruidegom of bruid naar huis keren. Gij die daar zegt: ik wil daarop dit of dat verwedden, dat ik binnen zo of zo een tijd zal getrouwd zijn, enz. (Want hoe menigmaal zien wij, dat zodanige weddenschappen geschieden) Daar gij niet weet wat morgen geschieden zal. Want wat is uw leven? Het is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt, en daarna verdwijnt. In plaats dat gij moest zeggen: Indien de Heere wil en wij leven zullen, zo zullen wij dit of dat doen. Zo roemt gij in uw hoogmoed en alle zodanige roem is boos", Jac. 4:13. Salomo zegt daarom wel, Spr. 21:24: Die een hovaardig pocher is, zijn naam is spotter;* dat is, zulke hovaardige mensen spotten met de Heere en met de raad van Zijn getrouwe dienaars. Hun begeerte tot en in het huwelijk steunt meest op wereldse inzichten en vleeselijke wellustigheid, en daarin wordt wel eens hun onbetamelijke wens voldaan; maar het is iets anders, dat God gezegd wordt te oefenen barmhartigheid, of te oefenen rechtvaardigheid. Het is iets anders, de mens door het huwelijk te oefenen en te zegenen, of daardoor te plagen en te vervloeken. Het is een groot onderscheid of God aan ons een man in Zijn toorn en een vrouw in Zijn verbolgenheid geeft, gelijk Hoséa van de koning zegt, Kap. 13:11. Of dat Hij dat doet in genade en goedertierenheid, zoals als ons in dit kapittel vermeld wordt. Ja, de Heere leert daarmee zodanige ontheiligen mensen, wanneer zij in de gehuwde staat niet gezegend worden, dat ze deze beklaglijke omstandigheid enkel en alleen aan hun spotternijen te danken hebben; zie Spr. 19:14.

2.

Doch laat ons nu nog een andere vrucht en vergenoegen van deze gebeden overwegen. Wanneer het gebed vooreerst en vooral vereist wordt tot een gelukkig begin en einde, leren wij immers ook, dat de huwelijken niet nadelig zijn aan de Godzaligheid; maar dat ze dan eerst recht aangenaam zijn voor de Heere, wanneer wij daarnaar trachten met Godzaligheid en wanneer ze in Godzaligheid bestaan. Regelrecht tegen het gevoelen van de Roomse kerk en van vele onheilige mensen, overmits de Godzaligen daar nooit toe zullen overgaan zonder ootmoedige gebeden waarin zij bekennen Gods weldadigheid, Zijn toeschikking en Zijn werk, en in dat werk Zijn wijsheid, goedheid, rechtvaardigheid en onstraflijke wegen. Zij behartigen in allen ernst de zinrijke spreuk van de Apostel, Hebr. 13:4: *Het huwelijk [is] eerlijk onder allen, en het bed onbevlekt. Maar hoereerders en overspelers zal God oordelen.*

Wie zal in hoererijen, in overspelen, in het geven van scheidbrieven, in het plegen van wulpheden God bidden, dat Hij hem daarin wil zegenen en geleiden, of dat Hij voor hem deze of gene hoer, overspeelster of slaapkamers wil bereiden tot zijn gebruik? Niemand. Want onze God is geen heidense Priapus, Mutina, Persica, Pertunda en anderen monsters gelijk. Weg, weg, met zulke lasteringen; dusdanige werken zijn onvruchtbare werken der duisternis, en geschieden onder het beleid en geleide van de engel Satan. Ze zijn dengenen eigen, op welken de Heere vergramd is, Spr. 22:14: *De mond der vreemde vrouw is een diepe gracht, op welken de Heere vergramd is, zal daarin vallen.* Hetwelk de Apostel nog verschrikkelijker afmaakt, Rom. 1:22 enz. Dit zijn de vruchten van de Venuskinderen, en evenzo gaat het ook met degenen, die de Heere niet aanroepen. Hieruit komen die beklaglijke spreekwoorden: *'hetgeen Venus samenvoegt, dat scheidt de knuppel'. 'Mochten de mensen zo licht afgaan, als aangaan, men zou meer werk vinden om hen te scheiden, dan te verenigen'.* En

dergelijke ontelbare klaagspreuken, die dagelijks meer en meer het land vervullen. Uw verderf is uit u, o gij lichtvaardige mensen! Gij haat de tucht en versmaadt de bestraffing. De Heere bindt uw dwaasheden op uw harten, en oefent rechtvaardig Zijn oordelen over u, in en door uw huwelijken, omdat u alleen met vlees en bloed de gehuwde staat aangaat. Omdat gij de Heere des hemels en der aarde, de Heere van alle huwelijken, zorgeloos, vermetel en dwaselijk voorbijgaat. Omdat gij die aanvaardt zonder, gebeden, of met een gedwongen, verworden en kortstondige schijndevotie, dikwijls meer om uw hulpen te behagen, die u zoekt, dan God de Heere, die ze geven moet. En dat doet u zonder geloof, zonder behoorlijke vernedering en zonder heilige raad van vrome mensen. Ja, wat meer is, zulke wereldkinderen onteren zelfs God bedehuis, met aldaar hun vrijers of vrijsters te volgen, met geen ander inzicht dan om hen te behagen, of daar op te zoeken. Daarin bestaat veler mensen Godsvrucht, dat zij met devote gedachten opgenomen zijn in hun verliefdheid, om mensen te behagen. En het beeld, waarop ze verliefd zijn, hetzij in reine, hetzij in onreine liefde, maakt, dat ze als in beelden en blokken veranderd worden tijdens de predikatiën, in die plaats, daar het beeld des onzienlijke Gods, Col. 1:15 *en het afschijnsel Zijner heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid*, Hebr. 1:3, namelijk onze Zaligmaker Jezus Christus, bezig is door Zijn Woord en Geest, om van onze lichamen en zielen te maken tempelen des Heiligen Geestes; *opdat wij allen met ongedekt aangezicht, de heerlijkheid des Heeren, als in een spiegel aanschouwende, zouden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd worden, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest*, 2 Kor. 3:18. O mensen, onthoudt en volgt toch de les van Salomo: *Bewaart uw voet als gij ten huize Gods ingaat, en zijt liever nabij om te horen, dan om der zotten slachtoffer te geven; want zij weten niet, dat zij kwaad doen*, Pred. 4:17.

Leer toch in deze bedorven eeuw eerst met het gebed beginnen. Gedenkt dat de dagen van Noach en Lot wederkomen; want de zonen Gods zien de dochteren der mensen aan, dat ze schoon zijn en zij nemen zich vrouwen uit allen, die zij verkoren hebben, alleenlijk ziende op de uiterlijke schoonheid en de wereldse bevalligheid, maar niet op de ware Godsdienstigheid en de vreze des Heeren, Gen. 6:2. Laat ons het huwelijk heiligen door het Woord des Heeren, en onze gebeden. De Godzaligheid, die te allen tijde en tot alle dingen nuttig is, heeft ook onder de beloften des tegenwoordigen levens, de belofte van Gods weldadigheid in het beleid van onze gehuwde staat. *Dit is een getrouw woord, en aller aanneming waardig*, 1 Tim. 4:9. Die het gebed verwerpen, versmaden daarmee het Woord Gods. Want zonder Gods Woord en het gebed, wordt het huwelijk niet geheiligd, noch gezegend. Het verliest zijn glans en het wordt ontbloot van de beloften van Gods genade en barmhartigheid. *Want alle dingen zijn wel rein de reinen; maar de bevleken en ongelovigen is geen ding rein, maar beide, hun verstand en consciëntie zijn bevlekt*. Tit. 1:16.

Wij zien hier een knecht, die ten dienste van zijn meester is uitgezonden, de Heere met zijn gebeden moede maakt, daar het hem niet aangaat, als wetende, de overgrote aangelegenheid van de zaak die hem toevertrouwd had, die hij geenszins heeft durven vertrouwen aan de krachten van zijn verstand, maar die met alle, nederigheid en heilige vreze, zijn toevlucht neemt tot de Goddelijke hulp, smekend en biddend, - dewijl toch alle menselijke fouten en gebreken, meest voor aller mensen ogen verborgen zijn, - *dat toch de alziende en alwetende God, Die harten en nieren beproeft*, Ps. 7:10, en al het gedichtsel der gedachten verstaat, 1 Kron. 28:9, - door Zijn Goddelijke genade zou believen te vervullen, hetgeen aan zijn zwakke en bedwelmde kortzichtigheid zou kunnen ontbreken. Hij beveelt daarom zijn zaak, met

zeer ernstige gebeden aan de Heere; en tot een teken, waaraan hij diegene kon kennen, die Izaks vrouw moest zijn. Hij neemt voor, zijn oog niet te zullen laten vallen op haar rijkdommen en schatten, niet op haar lichamelijke schoonheid of andere ijdele en vergankelijke hoedanigheden, maar alleen op haar deugd, die hij wist, dat zijn heer en meester zo aangenaam was. Te weten, de herbergzaamheid, mededeelzaamheid en liefvalligheid, opdat, indien die dochter met zulke gebreken, die tegen deze heilige goedaardigheid strijdig waren, besmet zijn mocht, daarna, als het te laat zou zijn, in het huishouden niet zouden ontstaan twisten en onenigheden, gelijk men dat dikwijls en maar al te veel, in andere heeft ondervonden en nu nog dagelijks ondervindt.

Heeft deze knecht, alzo doende, ondervonden, dat door deze voortreffelijke vaderzorg van Abraham, alsmede door zijn eigen heilige voorzichtigheid, gepaard met een gelovig gebed, tussen Izak en Rebekka teweeggebracht is een huwelijk, dat gezegend, geheiligd, vast en bestendig was, waarin zij ook beiden, op een ongewone wijze zijn versterkt geworden in het onderhouden van dit Goddelijk gebod en 's vaders wil, - van niet te trouwen met iemand buiten hun geslacht, - uit vrees van daardoor tot enige Goddeloosheid of ongelovigheid vervoerd te worden. Hoe zullen wij het dan voor God verantwoorden, wanneer wij in onze eigen zaak nalatig zijn? Terwijl de Heere zijn gebed genadiglijk verhoord heeft, zullen wij twijfelen of hij de onze verhoren zal? Is het niet de moeite waard, Gods gunst te zoeken in een zaak die niet dan door de dood geëindigd wordt en zoveler beproevingen onderworpen is, zelfs bij de vroomste die op aarde zijn?

Hoewel de wereld deze heilige gewoonte uitlacht, is het nochtans beter te volgen de vader der gelovigen, dan de vader der leugenen. Wiens hulp kan ons van dienst zijn buiten de hulp des Heeren? Is het ook niet raadzamer te volgen de Godvrezende knechten van gelovigen, dan van ongelovigen? Daarom moeten wij ons niet alleen eens, maar regelmatig oefenen in zodanige gebeden. Want onze wegen hebben alle ogenblikken deze gunst en bijstand des Heeren van node. Het begin heeft menigmaal een goed behagen, maar het einde moet de last dragen en zo ook integendeel; dikwijls heeft een onaanzienlijk beginsel een gelukkig einde. Dit overdacht deze knecht met een stilzwijgende verwondering des gemoeds. En hoewel zijn beginsel zeer voorspoedig was, houdt hij nochtans niet op met bidden; maar integendeel, hij gaat al voort en verwacht ook, door het gebed, een gelukkig einde van dit werk. Hij bekent, dat deze beginselen heerlijk zijn, boven zijn begrip, en boven zijn verdienste; *dat de Heere de stem eens mans alzo verhoorde*, gelijk de Schrift van Jozua spreekt, Kap. 10:14. Hij bekent, dat deze beginselen waardig zijn alle verwondering, een eerbiedig stilzwijgen, en een nederige verwondering van gemoed.

3.

En gelijk hij daarna zijn gebeden verandert in *dankzeggingen*, moeten wij hem ook daarin volgen en juist niet zo lang wachten totdat wij de bruid thuishalen, en de bruiloftspsalmen maar zo heen rabbelen, wat dikwijls meer geschiedt uit gewoonte, dan uit een recht gevoel van de weldaad, die ons de Heere geschonken heeft. In de kerk, na de openbare inzegening van het huwelijk en ook wel één en andermaal voor die tijd, of over de bruiloftstafel wordt nog soms God geloofd; maar hoeveel zijn er, die op het een uur een geestelijke melodie opheffen en op het andere een wereldse? Die in de een plaats van het huis God danken, en in de andere de danserijen en lichtvaardigheid invoeren? Wij daarentegen moeten als met trappen opklimmen naar de troon van Gods goedgunstigheid, om de Heere dankbaar te zijn, en wel zo, als hier van de knecht verricht wordt. Uit dezelfde mond moet niet voortkomen zegening en

vervloeking. *Dit moet, zegt Jacobus, Kap. 3:10, 11, 12, mijne broeders alzo niet geschieden. Welt ook een fontein uit een zelfde ader het zoet en het bitter? Kan ook, mijne broeders, een vijgenboom olijven voortbrengen, of een wijnstok vijgen? Alzo [kan] geen fontein zout en zoet water voortbrengen.*

Wij moeten dan deze orde van Abrahams knecht volgen, die ons op onze wegen gezegende uitkomst bij de Heere aanwijst en die ons leert Zijn trouw, goedertierenheid en zegeningen deelachtig te worden; hetzij over de aangename beginselen, hetzij over de gelukkigen voortgang, met onze hoofden voor de Heere te neigen, en Hem met dankzegging te aanbidden, en te zeggen: *"Ik loof u, o Heere mijn God, Die mij op de rechte weg geleid hebt. Geloofd zij de Heere, Die van mij Zijn weldadigheid en waarheid niet nagelaten heeft. U hebt mij geleid ten huize van mijn bruid. U hebt ze mij tot dat einde doen ontmoeten. Ik heb mij dikwijls in mijn vrijage met stilzwijgen verbaasd over Uw wonderbare besturing. Ik beken, dat U mij daarom op deze weg geleid hebt, om deze dochter voor mij te nemen. Ik erken, dat deze vrouw diegene is, die Gij mij, Uw knecht, toegewezen en voorbereid hebt. Hieraan beken ik het, o God, dat U bij mij weldadigheid gedaan hebt. Van U, o Heere, is deze zaak voort gekomen, gelijk Gij gesproken hebt, zo is ons geschied. Ja Heere, U hebt onze weg voorspoedig gemaakt. De beginselen van onze liefde, de neiging van ons gemoed, de antwoorden der tong en het vrijwillig 'ja-woord' zijn allemaal, o Heere, van U in ons gewerkt. Daarom neem ik het aan als een Goddelijk geschenk uit Uw hand. Daarom houd ik haar voor mijn vrouw, die mij, van U, ja van U Zelf, o mijn God, gunstig toegeschikt is. Daarom heb ik haar lief. Heere, Heere. Uw engelen hebt U met ons en voor ons aangezicht gedurig gezonden, om dit alles te verrichten. Laat ons voortaan meer en meer voor uw aangezicht wandelen; en laat Uw weldadigheid en waarheid bij ons blijven in der eeuwigheid. Amen."*

Dat moet ook met verandering van enige woorden bij de vrouwen geschieden, zoals ik in het begin aangewezen heb, omdat de Heere zowel ten aanzien van het vrouwelijk geslacht, Zijn voorzienigheid oefent, als ten opzichte van het mannelijke.

Ik kan niet genoeg dit kapittel overwegen, zo vol leringen is het over het stuk des huwelijks. Het was te wensen, dat de jonge mensen, en allen, die zich tot de echtelijke staat begeven hetzelfde dikwijls met aandacht overlazen. Wij horen hier van geen toverkunsten, om de mensen bedrieglijk te verzotten. Wij zien hier geen onzekere waarzeggerijen en duivelse aanlokkende liefdedranken. Wij vernemen hier niet de heidense goed-gelukzeggers. Waar zijn hier de keurende handkijkers, de vaardige planeetlezers, de guitachtige huichelaars, de slimme praktizijns om de dochteren te roven, te schofferen, of met valse eden te bedriegen? Waar zijn ze, die het geluk van huwelijken onbedacht en gruwelijk op zulke en dergelijke gronden bouwen, en zodanige raadlieden met een vervloekte weetgierigheid, om de zekere uitkomsten, door hun kunsten te weten, de hand kussen? *Al wie dat doet is de Heere een gruwel*, Deut. 18:12. Het is de doden, de afgoden, ja de duivelen zelfs om raad gevraagd, Jes. 8:19; Lev. 20:27; 1 Sam. 28:7.

De kinderen Gods worden door een andere geest, door een hogere Geest geregeerd. Deze gezalfde des Heeren, deze zijn profeten (want zo worden Abraham, Izak, Jacob en andere vrome dienaren Gods, Ps. 105 vers 15, genoemd) leren ons hier anders. Zij verwerpen alle heimelijke of openbare duivelse verbonden en aanslagen; alle ongeoorloofde liefdekunsten, minnelusten en remedies. Zij, berusten alleen in de Goddelijke, hulp en voorzienigheid des Heeren.. Zo moeten wij ook wandelen in de voetstappen des geloofs van onze vader Abraham, Rom. 4:12. Welaan dan, gij zaad

Abrahams zijns knechts, gij kinderen Jacobs zijns uitverkorenen. *Hij is de Heere onze God, roemt u in de naam Zijner heiligheid*, Psalm 105:3, 6, 7.

4.

Hier kunnen wij ten laatste ook leren, hoe na Abraham aan het hart gelegen heeft dat gebod, hetwelk God gegeven had, van zijn zaad niet te vermengen, of te trouwen met iemand, die buiten het Goddelijk Verbond was. Waardoor het niet zelden komt te gebeuren, dat men de deur van zijn huis wijd open zet, om allerhande goddeloosheid in te laten en daaruit te drijven alle deugden, wellevendheid en stichtelijke goede zeden, in welke men door zijn vrome ouders was opgebracht en die men van hen, als het kostelijkste pand, dat in de wereld hoog te achten is, voor het voornaamste had verkregen. Zodat hier wel gewaarschuwd mogen worden en ouders en kinderen, dat niemand die zich verstout zal hebben dit Goddelijk gebod te overtreden, Gods straf zal kunnen ontgaan, of zal het in het een of het ander, tot zijn leedwezen gewaar worden. De ouders voornamelijk, omdat ze, gelijk de Apostel spreekt, Rom. 1:32, het recht Gods weten, en hun al deze voorzegde dingen veel beter dan hun kinderen bekend zijn en zij evenwel in dat stuk, met zulke ongeoorloofde huwelijken aan te gaan, zichzelf niet alleen schandelijk vergrijpen, maar ook mede een welgevallen hebben in hun kinderen, die hetzelfde doen. God zelf drukke dit op uw harten! Amen.

VAN SIMSON EN EEN HEIDIN.

Dit hoofdstuk bevat Simsons eerste trouwgeschiedenis met een Filistijnse dochter; waarin wordt aangetoond, dat de Heere ons soms door zijn Geest drijft, dat is gewisselijk, nochtans vrijwillig buigt en neigt, om met deze of die dochter te trouwen, al is 't al eens tegen Zijn anderszins geopenbaarde wil. En wel voornamelijk dán, wanneer de Heere daar bijzondere oogmerken mee voor heeft, 't zij om de mensen daardoor te beproeven, te zegenen of te straffen. Vervolgens worden hier de plichten van ouders en kinderen voorgesteld en de clandestiene huwelijken, alsmede die van tweeërlei gezindheden, met nadrukkelijke reden tegen gegaan.

EERSTE OVERDENKING.

Waarin het huwelijk van Simson met een Filistijnse dochter, tot een krachtige bewijsgrond werd aangevoerd, dat de huwelijken in de Hemel besloten zijn.

Richteren, Kap. 14:1, enz.

En Simson ging af naar Timnath, en gezien hebbende een vrouw te Timnath, van de dochteren der Filistijnen, zo ging hij opwaarts en gaf het zijn vader en zijn moeder te kennen, en zeide: Ik heb een vrouw gezien te Timnath, van de dochteren der Filistijnen; nu dan, neemt mij die tot een vrouw. Maar zijn vader zeide tot hem, mitsgaders zijn moeder: Is er geen vrouw onder de dochteren uwer broederen en onder al mijn volk, dat gij heengaat om een vrouw te nemen van de Filistijnen, die onbesnedenen? En Simson zeide tot zijn vader: Neem mij die, want zij is bevallig in mijne ogen. Zijn vader nu en zijn moeder wisten niet, dat dit van de Heere was, dat hij gelegenheid zocht van de Filistijnen; want de Filistijnen heersten te dier tijd over Israël. Alzo ging Simson met zijn vader en zijn moeder henen af naar Timnath. En hij kwam af en sprak tot de vrouw; en zij beviel in Simsons ogen. Als nu zijn vader afgekomen was tot die vrouw, zo maakte Simson aldaar een bruiloft, want alzo plachten de jongelingen te doen. En het geschiedde als zij hem zagen, zo namen zij dertig metgezellen, die bij hem zouden zijn.

Hier wordt ons beschreven een huwelijk tussen een richter, zijnde een held in Israël, en een Filistijnse dochter. Een huwelijk tussen een gelovige en een ongelovige. Een huwelijk in het eerste aanzien tegen de wil van de ouders, en ook tegen de geopenbaarde wil van God. Maar gelijk wij zien zullen, niet tegen het welbehagen van Zijn wil. Een huwelijk, dat de Heere niet alleen toegelaten, maar ook besloten en uitgewerkt heeft, zo nochtans, dat geen ongerechtigheid in Hem te vinden is. Ja, waarin God door deze echtelijke trouw, Zijn trouw en genade aan de republiek en kerk van Israël bewezen heeft.

't Is zeker, dat Simson geweest is een van de helden en verlossers van Israël. Niet een gewoon persoon, maar een richter, het ambt der overheid bekleedende. Dat had ook de engel aan Simsons moeder verklaard, Kap. 13:6: *Hij zal beginnen Israël te verlossen uit der Filistijnen hand.* En Kap. 15:20: *Hij richtte Israël, in de dagen der Filistijnen, twintig jaar.* Het blijkt ook uit Gods Woord, dat hij gesteld wordt onder het getal der gelovigen, Hebr. 11:32, 33, 34. *Daar noemt hem de Apostel nevens Gideon, Barak, Jeftha, David, Samuël en de profeten, welke door het geloof (let wel op die woorden) koninkrijken hebben overwonnen, gerechtigheid geoefend, de belofenis verkregen, de muilen der leeuwen toegestopt, de kracht des vuurs hebben uitgeblust, de scherpte des zwaards zijn ontvloten, uit zwakheid krachten hebben gekregen, in de krijg sterk ge-*

worden zijn, hebben heirlegers der vreemden op de vlucht gejaagd. Daarom moeten wij temeer deze geschiedenis en voornamelijk daarin Gods doorlopende voorzienigheid overwegen en zien hoe en met welke oogmerken Hij, de Heere, de mensen tot vorsten dezer aarde maakt en vorsten, koningen en alle overheden, als het Hem belieft, uithuwelijkt, opdat zij mede deze heilige wegen Gods aanbidden en hun onderdanen met hun macht, goed opzicht en voorbeelden voorlichten.

Want het gaat ook in deze dele niet altijd naar onze zin. En zelfs de groten dezer wereld moeten ook, ten aanzien van de genadige uitwerking van gezegende huwelijken zeggen, hetgeen de Apostel van de geestelijke weldaden leert, Rom. 9:16, *Zo [is het] dan niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods;* alles besluitende en doende naar het welbehagen Zijns willens, Efeze 1:11. En wanneer de Heere ons daarin gezegend heeft, zeggen met de Psalmist, Ps. 116:12: *Wat zal ik de Heere vergelden voor al zijn weldaden aan mij.* Zie ook 2 Sam. 12:8, 9.

Wij zien hier, dat Simson vrijwillig zijn ogen en hart geslagen heeft op deze heidense dochter. Hoe komt hem deze dochter in zijn zin? Wat beweegt hem tot een Filistijnse maagd, die een vijandin van God en van de Israëlitische republiek was, zoals in het vervolg van deze historie blijkt? In het laatste vers van het voorgaande kapittel staat de reden: *En de Geest des Heeren begon hem bij wijten te drijven in het leger Dan, tussen Zora en tussen Esthaol.* Daarop nu zo volgt dadelijk de geschiedenis van dit huwelijk.

Laat ons hier wat blijven staan. Wij zullen zien, dat de aandrijvende oorzaak tot de beginselen van de echtelijke staat geweest is de Geest des Heeren, de derde Persoon in de heilige Drie-eenheid, hem heeft gedreven in het leger te Dan. Die heeft hem gevoerd naar Timnath, liggende in het Westen van Zora, niet ver van de Middellandse zee, op deze plaats, bij zulk een dochter en met dit voornemen om zich aan haar te trouwen, als blijkt vers 4. Zodat hier de Opperoorzaak is, de Heere door Zijn Geest, of de Geest des Heeren, dat is de Heilige Geest; die wordt hier duidelijk toegeschreven het wegvoeren Simsons naar Timnath. Zijn werking in deze held wordt genoemd een drift, *een aandrijven, de Geest begon hem bij wijten te drijven.*

Het Hebreeuws woord hier is thans zeer wel in onze Nederlandse taal vertaald en betekent niet alleen een aanporren, maar voornamelijk een aandrijven en dat niet slechts voor een keer, maar meermalen en niet op het onzekere, maar wel zó, dat de mens voortgaat en doet hetgeen waartoe hij aangedreven wordt. Evenwel (hetwelk wonderlijk en ongelooflijk schijnt de spotters van Gods zekere en doordringende werking in onze ziel) dewelke vrijwillig deze aanklopping, deze aandrijving, deze beweging gehoorzaamt. En zonder deze aandrijving niet zou hebben kunnen doen, hetgeen zij doet, noch in de werken der natuur, noch in de werken der genade. Want waarom wordt Simson ingevoerd zelfs te zijn verliefd op die dochter en zelfs zijn ouders tot toestemming te verzoeken; daar hij nochtans, dit doende, hiertoe door de Heere is bewogen geworden? vers 4.

Het is voor de Godzalige voorstanders der Goddelijke voorzienigheid verkwikkelijk, zodanige Schrifteksten wél te doorgronden en in hun geheugen te prenten om de spotters van onze God en Godsdienst, die altoos met hun plumpe spitsvondigheden zichzelf gedurig weten te paaien, daarmee van hun dwaasheid te overtuigen. Die, wanneer men God de voorzienigheid over alle gebeurlijke zaken, zelfs over onze wil en hartstochten toekent, terstond Godslasterlijk roepen: 'dat de mens tot een stok en een blok wordt gemaakt; dat hij gedwongen wordt; dat de mens noch loon van zijn deugd, noch straf van zijn ondeugd hebben kan; dat men God tot een Auteur der zonden maakt', enz. Maar, gelijk ik in mijn werk over de voorzienigheid Gods,

omtrent de sterfelijke en stervende mensen, met verscheidene Schriftteksten heb aangetoond, dat de mensen en voornamelijk de Zoon Gods, naar Zijn mensheid, zeker en vrijwillig de dood heeft ondergaan, hoewel Hij moest sterven, dit nam nochtans het besluit Gods niet weg, noch Zijn gehoorzaamheid tot in de dood, noch Zijn vrijwillige gehoorzaamheid het eeuwig besluit Gods, Hand. 2:23; 4:28 en Philip. 2:7, 8, 9. Dus zien wij een onweerlegbaar bewijs, dat de werking des Heeren, niet alleen voorgaat in het begin van de echtelijke staat, maar dat ze ook daartoe de mens bij wijlen aandrijft en dat deze aandrijving nochtans niet wegneemt Simsons vrije vrijage en aanzoek, niet alleen aan zijn ouders, maar ook aan de dochter en aan haar ouders.

Petrus zegt: dat de heilige mensen Gods gesproken hebben, van de Heilige Geest gedreven zijnde, 2 Petrus 1:21. Hebben dan de profeten in het Oude en de Apostelen in het Nieuwe Testament niet vrijwillig gesproken? Ja toch; *zij hebben geloofd en daarom hebben zij gesproken*, 2 Kor. 4:13. En hoewel de profetie voortijds niet is voortgebracht door de wil eens mensen, dat is: niet is van eigen uitleg en menselijk goeddenken, zo is zij nochtans niet voortgebracht zonder hun wil, maar door een vrije gedreven en verlichtende wil van deze mannen Gods. En daarom zegt Paulus, 2 Tim. 3:16, *dat al de Schrift van God is ingegeven*. Zodat het een en dezelfde zaak is, de mannen Gods te drijven tot de openbaring van de Goddelijke wil door de Schrift en de mannen Gods de Schrift in te geven. Door geen van beide manier van spreken wordt noch onze wil gedwongen, noch de Goddelijke voorzienigheid aan de menselijke wil onderworpen. Nu, zo is het ook gesteld omtrent de besturing van huwelijken.

Wanneer wij hiermede vergelijken de geschiedenis van de verzoeking door de duivel in de woestijn, - de Zoon van God voorgesteld, (Mattheüs 4:1; Markus 1:12; Luc. 4:1. Marcus zegt, dat Hem de Geest terstond na Zijn doop, in de woestijn dreef. Lucas, dat Hij, vol zijnde des Heiligen Geestes, geleid werd in de woestijn) -zien wij wel verscheiden woorden, die nochtans maar één zin bedoelen, één werk, één Werkmeester en één oogmerk. Wie is er gehoorzamer geweest dan de Zoon van God En nochtans wordt Hij daartoe *gedreven*, dat is *geleid*. Geleid, dat is *gedreven*; zeker, vaardig en vurig gaat Hij in de woestijn om met de duivel te kampen. En wel zo, alsof Hij daarheen als met de hand werd voortgestuwd, als met een zweep gedreven of als in een wind weggevoerd. Vrijwillig gaat Hij daar, omdat Hij daar, naar Zijn eigen welbehagen, werd geleid. En zo doet Hij Zijn wil, met die te onderwerpen aan de wil van Zijn Vader. *Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van mij voorbijgaan. maar niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt*, Mattheüs 26:39. En zo doet Hij de wil Zijns Vaders, dat Hij vrijwillig Zijn wil doet, wat daarin bestond, dat Hij altijd wilde de wil van Zijn Vader werkte, Psalm 40:7; Joh. 4:34; Hebr. 10:5, 6 en 7.

De Heilige Schrift gebruikt doorgaans verscheiden woorden, om daarmee aan te wijzen een zekere, een krachtige en een dadelijke werking des Heeren, beide aan lichaam en ziel, waaronder dit woord in deze tekst wel één van de doordringendste manieren van spreken is. Wij schromen ons niet te zeggen, dat de Geest Zijn kinderen drijft in de legers, in deze of die plaatsen, om hier of daar te bekomen een persoon, die ons door de Heere is toegeschikt; zijnde zulke drijving niets anders als een heilige aanporring, ingeving des Heeren, opening van hart, beweging van lichaam, neiging van gemoed en buiging van de mens tot hetgeen God in en door de mensen besloten heeft, zeker uit te werken. Daarom wordt ook deze drijving onder de zegening des Heeren gerekend en daarmee samengevoegd. Zoals in kapittel 13:24 staat: *En de Heere zegende het knechtje, en de Geest des Heeren begon hem bij wijlen te drijven*, enz. Hoe voortreffelijk is het daarom Gods Woord te doorzoeken; en hoe lofwaardig is

de daad van die van Beréa, waarvan gezegd wordt, Hand. 17:10, 11: *En deze waren edeler dan die te Thessalonika waren, als die het Woord ontvingen met alle toegenegenheid, onderzoekende dagelijks de Schriften, of deze dingen alzo waren.* 't Is zeker, dat de meeste wangevoelens van onze afdwalende Christenen voortkomen uit het verzuim, of het verachten van Gods Woord, waardoor ze alles willen wringen en buigen naar hun verkeerde vooroordelen.

Stond deze manier van spreken hier niet, van de drijving van Simson door de Geest van God en wel (gelijk wij nu dadelijk breder uit vers 4 zullen zien), tot het huwelijk met de Filistijnse dochter, men zou ons al wederom lasterlijk beschuldigen en zeggen, dat wij leren, *dat God de mens tot de huwelijken drijft.* En daaruit als gevolg besluiten: 'Zo worden wij daartoe gedwongen. Ergo, [=derhalve] of wij middelen of geen middelen gebruiken, wij moeten onze vrouw hebben. Ergo, zo is God de oorzaak van de zonde; want daar zijn veel kwade huwelijken en hier trouwt een gelovige met een ongelovige', enz.

Dit alles zou men heel breed willen uitmeten, op dezelfde wijze als de satan, Mattheüs 4:3, 4; enz. en zijn kinderen, Luc. 23:35. Maar nu beschaamt de Heere al deze bedillers; want Hij stelt hier het begin, de middelen en het einde en wel met een onveranderlijke onderorde, onder de Goddelijke voorzienigheid. Hij besluit ze, Hij werkt ze allemaal en door alle en in alle onderoorzaken. Dat is de heerlijkheid des Heeren; dat is de banier van Zijn Godheid, daarin betoont Hij, dat Hij is de grote Jehovah, groot van raad en machtig van daad, Jer. 32:19. Verstaat gij het niet, dwaze en verdwaalde mensen, bidt God dan om een verlicht verstand, geeft geloof aan het Woord des Heeren en het zal u wel gaan en neemt met een bedaard gemoed in overweging hetgeen wij verhandelen zullen in de volgende overdenking.

TWEEDE OVERDENKING.

Waarin Gods bestier, zelfs in een Huwelijk, anderszins tegen Zijn geopenbaarde wil strijdig, nochtans op het luisterrijkst te zien is.

1. Vooreerst dan, zeg ik openlijk, dat de Geest des Heeren Simson gedreven heeft. Dit hebben wij in het voorgaande reeds gezien. Dat het huwelijk van de Heere is en dat Hij daartoe aangepord en bewogen is geweest, blijkt klaar uit vers 4, waar de tekst leert, dat het van de Heere was en dat hij gelegenheid zocht van de Filistijnen, die te in die tijd over Israël als tirannen en geslagen vijanden Gods, heersten. Hier horen wij duidelijk, dat de Heere, dit werk door Zijn Geest en het aandrijven van Simson, tot een hoogwichtig oogmerk gericht, door dat middel gezocht heeft de Filistijnse vijanden te straffen.
2. Ten tweede. Eilieve! Wat is hier in dit huwelijk gedwongen? Is het niet aan beide zijden hun en hun vrienden wil geweest? Verzoekt Simson zelfs niet eerst zijn ouders, die eerst onwillig waren, maar daarna zich onderwerpen aan de raad van de Almachtige en alleen-wijze God? Komt de dochter hem van zelf thuis? Is hij zo dwaas, dat hij zou denken: 'Zij is mijn deel, God wil door dit huwelijk iets wonderlijks werken, of ik daar ga, of niet ga; of ik de vrienden daarom aanspreek of niet, zij moet toch evenwel mijn bruid zijn?' Nee, maar gelijk van de Heere het oogmerk en het einde is geweest, zo zijn ook in dat zelfde besluit begrepen geweest alle middelen. En de Geest des Heeren heeft hem zowel tot het één als tot het ander gedreven, dat is, tot alle middelen daartoe dienende. En indien in dit huwelijk, hetwelk Simson, door de Geest des Heeren wist, dat het van de Heere

- was, geen middelen van. hem verzuimd of versmaad werden, hoeveel te min behoorden wij die dan te verwerpen, die niet weten kunnen wie ons van de Heere beschikt is, als door en na het gebruik van de middelen en de uitkomst van de zaak!
3. Ten derde, zo volgt hieruit nog minder, dat God in het maken van enige huwelijken oorzaak van zonde is. Want al wat Hij doet, dat kan niet anders dan goed zijn en men moet altoos onderscheiden het misbruik van het huwelijk van het gebruik ervan en de werken Gods van de werken der mensen. Echter wordt hier nochtans een heidense vrouw gegeven aan een Israëliet. Ik beken het, dit was verboden. Ik heb daar niet tegen. Het komt geen mens toe de geboden Gods te overtreden. Het komt hun ook niet toe de Heilige Geest geboden voor te schrijven. Alle mensen moeten zich reguleren naar de geopenbaarde wil van God. *De verborgen dingen zijn voor de Heere onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer Wet, Deut. 29:29.* De verborgen dingen zijn voor de Heere, daaronder was ook deze voorzienigheid Gods in het beleid van dit huwelijk tussen Simson en een ongelovige. Hier is Gods wil Zijn wet en Zijn aandrijving een vast bewijs van Zijn Goddelijke wil geweest. De ouders kwam het toe hun zoon, hoewel een richter in Israël zijnde, te onderwijzen en te raden naar de Wet des Heeren; en daarom zeggen ze heel wel: *Is er geen vrouw onder de dochteren uwer broederen en onder al mijn volk, dat gij heen gaat om een vrouw te nemen van de Filistijnen, die onbesnedenen?* Een voortreffelijke en noodzakelijke aanspraak van deze ouders aan deze held. Zijn eer en staat nemen niet weg zijn schuldige plicht aan hen. Hun ouderlijke liefde, zorg en plicht dulden niet, dat een heer over het ganse land zich niet zou onderwerpen de Heere des hemels en der aarde, de Heere van alle heren, de Koning aller koningen. En dat deze sterke held, die zulke proeven zou tonen van een ongelooflijke kracht, zich zou laten overwinnen door zijn eigen begeerlijkheden, in een zaak van zodanig gewicht en gevolg. De last Gods, die was, dat men geen ander juk moest aantrekken met de ongelovigen; dat men moest in de Heere trouwen en bijeenkomen. Vervloekt waren al de volkeren van het land Kanaän en daaronder de Filistijnen. Vervloekt waren de huwelijken met hen, Exod. 34:12, 16: *Wacht u, dat gij toch geen verbond maakt met de inwoners des lands, waar gij inkomen zult, opdat gij uw zonen geen vrouwen neemt van hun dochteren; en hun dochteren hun goden nahoererende, maken, dat ook uw zonen hun dochteren nahoereren.*

Op deze wet en meer andere zagen deze vrome ouders en daarom spreken ze van een huwelijk met een Joodse dochter. Daarom raden ze het hem af, met een geoorloofde hevigheid, het aanzoeken van een heidense dochter, zijnde een dochter van een onbesnedene. Hadden zij dat niet gedaan, zij waren overtreders geweest van deze wet en schuldig aan de vloek Gods. Was Simson in deze daad niet gedreven geweest door de Geest Gods, hij had gezondigd tegen de eerste tafel der Wet en tegen het vijfde gebod. De ouders volgen nu hun zoon, omdat hij hierin volgde de raad Gods, vers 6: *Alzo ging Simson met zijn vader en zijn moeder henen af, naar Timnath.* Alzo, te weten, de ouders onderricht zijnde van de wil én het voornemen des Heeren, zolang blijven zij vast staan op de bekende inhoud van de Wet. Maar de Heere, onze Wetgever, blijft Uitlegger van Zijn Wet. Hij heeft die ons en niet Zichzelf gegeven. Daar deze openbaring en ingeving des Geestes Gods is, wijkt de vaderlijke zorg voor de hemelse. Daar volgen de kinderen de raad en de wil van de Vader aller vaders. Als de Heere zó werkt in de ziel, dan is het, alsof Hij op een bijzondere wijze afkomt op de berg Sion, om de zodanigen een nieuwe Wet te geven. En deze werking verbond

alleen dengene, die zó gedreven werd. Niemand mag daarop anders zien of steunen. Niemand moet hedendaags het voorwendsel van de Goddelijke roeping, buiten Gods Woord, daartoe misbruiken, omdat ze nu hebben Mozes en de Profeten, om die te horen, Luc. 16:22. *Tot de Wet en de getuigenis, zo wij niet spreken naar deze woorden, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben*, Jes. 8:20.

De Heere neemt nu hier alle bedenkingen weg, prijzende de liefde van de ouders, dat ze volgden de geopenbaarde wil des Heeren. De Heere verontschuldigt ook Simson hun zoon, omdat God Zelf hem daartoe beroepen had. Zijn vader nu en zijn moeder wisten niet, dat dit van de Heere was, daarmee is het alleen wel. In het gemeen zijn alle huwelijken met de ongelovigen verboden. En die ze daarmee aangaan zijn strafbaar en een gruwel voor de Heere. Maar de Heere heeft soms aan Zich gehouden de vrije dispensatie over Zijn Wet. En dan mogen wij tegen de Heere niet antwoorden, opdat wij niet horen: *O mens! wie zijt gij, die tegen God antwoordt*, Rom. 9:20. En dat wijst het Hebreeuws woord ook aan, dat de Geest niet altijd en allen, maar sommigen en dat alleenlijk *bij wijlen*, drijft tot enige zaken, als Hij wat groots daardoor wil in het werk stellen. Waaronder ook buiten allen twijfel zijn de huwelijken onder de groten dezer wereld.

Wat is toch het doel Gods geweest in deze buitengewone manier van doen? Er staat: *Dit was van de Heere, dat hij gelegenheid zocht van de Filistijnen, want de Filistijnen heersten te dier tijd over Israël*. Dit was van de Heere, dat namelijk Simson op zulk een dochter verliefde en daartoe de raad en de hulp van zijn ouders geduriglijk begeerde en dat zij ook eindelijk daarin toestemden en het huwelijk uitwerkten; want de gelegenheid tot de krijg tegen de Filistijnen was veroorzaakt door deze gelegenheid der bruiloft. Wat kan er duidelijker gezegd worden dan: *dit was van de Heere?* Moeten wij nu niet geloven, dat de huwelijken van de Heere zijn, Die ook alles zo weet te besturen, dat de ouders, dat de kinderen, dat de heidenen, dat de richters en de braafste mensen van de wereld, ja, dat alle mensen Zijn wil moeten en willen volgen?

De Heere bezoekt door de huwelijken van deze twee personen, twee verschillende volkeren. Want ten aanzien van de man, wordt Israël gezegend; ten aanzien van de vrouw, zo worden haar vrienden, zij zelf en haar volk zeer zwaar en wonderlijk geplaagd. Daarom zegt de tekst: *dat Hij gelegenheid zocht van de Filistijnen*. "Hij van de Filistijnen", te weten, God, of Simson, door Gods ingeven, als een publiek bloedwreker van Israël. Want de Heere had hem over hen tot een overste en richter en tot een verlosser gesteld, hoewel zijn ouders, gelijk ook de Israëlieten ten aanzien van Mozes, in het begin niet verstonden, dat God door zijn hand en door deze gelegenheid hun verlossing geven zou. Hand. 7:25.

De oorlogen van de groten dezer wereld, leiden niet zelden tot een bruiloft. Maar deze bruiloft eindigt in een zware oorlog tegen de onbesneden Filistijnen, die (als David van Goliath zegt, 1 Sam. 17:45) *de Heere der heirscharen, de God der slagorden Israëls hoonden*. De Heere ontbreekt het nimmer aan middelen om Zijn eer te verdedigen en Zijn volk te verlossen, zoals Hij daarna door Saul en David getoond heeft. Maar het belooft Hem hier te gebruiken een overste, die Hij daarom doet trouwen met een dochter van Israëls en van Gods vijanden. Een overste, die getergd zou worden tot gramschap door zijn vrouw en door haar aanhang. Een overste die, door deze bijzondere gelegenheid, tegelijk zou gedreven worden tot een ijver voor het Gemeenebest en tot een openbare wraak over de vijanden van God. Een overste ten

laatste, welke in zijn trouw met ontrouw beloond zijnde, die ontrouw loont met trouw aan de Heere en Zijn volk. Daartoe was Hij door de Heere voorzien met een edel gemoed, met een leeuwenhart en met zodanige sterkten als er ooit een mens op aarde geweest is.

Voorheen hadden de Filistijnen door hun goddeloosheid, wreedheid, stroperij en andere boze daden, aan de kinderen Israëls overvloedig oorzaken van ongenoegen gegeven. Daartoe gaven zij nu wederom nieuwe beweegreden aan deze ontzaglijk landsrichter, naardien de metgezellen van de bruid haar dwingen, dat ze Simsons raadsel aan hen zou verklaren en uitvorsen. *Overreed uw man, dat hij ons dat raadsel eerklare, opdat wij niet misschien u en uws vaders huis met vuur verbranden.* En zo hebben zij, met Simsons kalf ploegende, het raadsel uitgevonden. Daarna nemen de ouders hun dochter weg en geven ze aan een van de Filistijnse speelgenoten, berovend dus lichtvaardig Simson van zijn huisvrouw en brengen haar tot het plegen van overspel. Maar wanneer daarna de Filistijnen haar, - om enige landschade hun door drie honderd vossen aangedaan - wreekten. met zijn huisvrouw en haar vader met vuur te verbranden, heeft hij temeer getracht hen tegen te gaan. En zei: *Zeker, als ik mij aan u gewroken heb, zo zal ik daarna ophouden,* Kap. 15:7. In dit alles was hij als een vader van zijn volk. Alzo veroorzaakten hun straffen nieuwe zonden, en hun zonden nieuwe en zwaardere straffen. Hierop zag de Heere, als een rechtvaardig Rechter der ganse wereld en aldus was dit gehele werk te dien einde door Hem ingericht geweest. O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoeklijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen! Rom. 11:33.

DERDE OVERDENKING.

*Waarin de plicht der kinderen ten opzichte van hun huwelijk,
aan hun ouders verschuldigd, wordt voorgesteld.*

Wij zien vooreerst, hetgeen wij reeds tevoren aangeroerd hebben, dat de kinderen in dit stuk niets moeten doen buiten hun ouders, en zichzelf niet inwikkelen in heimelijke trouwbeloften. Simson gaat hen voor. Simson was reeds verzekerd, wie hem van de Heere was beschikt. Simson was in aanzien en staat boven zijn ouders en boven geheel Israël. Hij was onder het getal der gelovige helden in deze Joodse republiek. Niettegenstaande dit alles, begint hij niets buiten de toestemming van zijn ouders. Hoe kunnen wij een overtuigender voorbeeld hebben van de schuldige plicht van kinderen jegens hun ouders? En des te meer, terwijl het mede onder de zegeningen van Simson geteld wordt. Ontzag zich deze held niet zijn ouders, niet alleen zijn vader maar ook zijn moeder in dit gewichtig stuk te erkennen, wat reden kunnen wij bedenken, om hen voorbij te gaan? De papisten maken weinig werk van de toestemming van de ouders en vele rechtsgeleerden van de noodzakelijkheid der bewilliging van de moeders. Maar het vijfde gebod en de voorbeelden der heiligen leren ons, dat men daar in zowel de moeder als de vader moet erkennen, behoudend de orde onder de ouders, die God tussen man en vrouw gesteld heeft.

Naardien dan Simson, hoewel door de Geest Gods tot dit huwelijk gedreven, nochtans niet nalaat zijn ouders te eren en aan te zoeken, hoe veel te meer zijn wij verplicht met onze ouders daarover behoorlijk te raadplegen, die zo'n aansporing des Heeren aan ons, - zonder het gebruik van alle geoorloofde middelen - niet kunnen toeschrijven. Temeer, dewijl dit een 'schat' is, die meest door en op de raad der ouders voogden of

anderen, die over ons gesteld zijn, moet opgespeurd, aangelegd en de kinderen aangenaam gemaakt worden.

Het is ook zeer troostrijk voor alle vromen, wanneer ze zien, dat de Geest des Heeren in Zijn werking niet wegneemt de macht van ouders en de verplichting en de eerbied der kinderen, die beide in het vijfde gebod ons ten hoogste worden ingescherpt en bevolen. Wij moeten altijd vaststellen en geloven, dat er wel een geschikte orde in de tien geboden, maar geen tegenstrijdigheid in gevonden wordt, zoals zelfs Christus genoegzaam aanwijst, Mattheüs 15.

Ja, zelfs alle overheden, allen, die in enige heilige en hoogwichtige bediening zijn, hetzij in het geestelijke, hetzij in het wereldlijke, die hebben hier een heilig formulier, waarop zij ook behoorlijk dienen te letten in het stuk van het huwelijk. De eis van het vijfde gebod: *Eert uw vader en uw moeder*, gaat hen zowel aan als de allergeeringste. Laat daarom de luister van uw staat en de heerlijkheid van uw beroep u nooit zo opgeblazen maken, dat u daarom verachten en bespotten zou de raad van uw ouders. Uw gehoorzaamheid moet te groter zijn jegens hen, hoe groter gij wordt; uw liefde te krachtiger, hoe gij door de Heere door een hogere Geest, tot hoge zaken door het huwelijk geleid en bij wijlen aangedreven wordt. Geeft gij wetten aan anderen, geef ze ook aan uzelf. Oordeelt gij naar de wetten over anderen, oordeel ook naar het vijfde gebod over uzelf. De Heilige Geest beneemt Simson niet zijn onderdanigheid, ja, daaruit komt ze te meer voort.

Met wat geest worden ze dan gedreven, die het nauwelijks de moeite waard achten in het einde, laat staan in het begin, daarover hun, ouders te eren, of met hen raad te plegen? Ja, wat zeg ik? Hoe velen zijn er niet, die onbezonnen en moedwillig huwelijksverbintenissen aangaan, geheel tegen de wil, zo niet tot spijt van hun ouders en niet zelden tot een schandvlek van de familie. Zulke kinderen en zulke huwelijksverbintenissen, geheel buiten kennis en tegen wil en dank van hun ouders ziet men, helaas, in ons land, bijna dagelijks.

Voorwaar zij kunnen onder het getal van deze gelovige helden niet gerekend worden, die niet de hemel, maar de hel tot hun eigenzinnige raad gebruiken. Hoe kunnen ze gelovigen zijn, die in hun doen van de gelovigen overtuigd en van de ongelovige en onbesneden Filistijnen beschaamd gemaakt worden?

VIERDE OVERDENKING.

Waarin de huwelijken van tweeërlei gezindheden worden tegen gegaan.

Nu moeten wij ook overwegen, hoe alle vrome ouders voor alle dingen behoren te trachten hun kinderen in de Heere uit te huwelijken. Waar zijn onze Manoahs, die daarin ijveren, waar nochtans zoveel aan gelegen is? Wij zien hierin de ouders van Simson geen wereldse, staat- en geldzuchtige begeerlijkheden, noch inzichten, hetgeen de mens onmogelijk maakt om in de hemel te komen, maar een vader, die vooral behartigt de eenheid in de ware Godsdienst tussen zijn zoon en zijn toekomstige bruid, doordat hij een schrik heeft van een onbesnedene, dat is, van de honers en bespotters van God en Zijn Woord. Een moeder, niet zoals Athália die, zoals de Heilige Geest zegt, een raadgeefster was aan haar zoon Aházia, om goddeloos te handelen, 2 Kron. 22:3. Niet zoals als Herodias, die haar kind onderwijst in de bloedgierige en moorddadige liefde, Mattheüs 14:8 en Markus 6:24, maar die met haar man, zoals eertijds Bathséba, (Spr. 31) aan Salomo, haar Lemuël en Jedidjah, als 't ware hier Simson, de landrichter toeroept: Wat, o mijn zoon? En wat, o zoon

mijns buiks? Ja wat, o zoon mijner geloften? Geeft aan de vrouwen van onbesnedenen uw vermogen niet, noch uw wegen om koningen te verdelgen. Spr. 31:1, 2, 3.

Daarom, gij ouders, en voornamelijk gij, die uw kinderen opkweekt ten dienste van Gods Kerk, of ten dienste van het vaderland, gedenkt toch, dat ze zijn de gezegende vruchten uwer lichamen, de kinderen der geloften, die gij aan de Heere beloofd hebt, te zullen optrekken in deugd, in des Heeren vreze en in een goede consciëntie, 1 Petrus 3:21. Houdt uw woord den Heere, betaalt Hem uw geloften en wanneer ze buiten het spoor treden en zich vergapen aan de Filistijnse dochters, ziet het niet aan met oogluikend gezicht; verlekkert u niet met de schijn van te kunnen worden of bekomen een zoon of dochter van Farao. Maar gij vaders, en gij moeders, roept met een rechtvaardig en vertoornd gemoed: *Is er geen vrouw onder de dochteren uwer broederen en onder al mijn volk, dat gij heengaat om een vrouw te nemen van de Filistijnen, die onbesnedenen?* Hoor wat Hieronymus zegt: "Een rechte verwantschap is met Christus' band samengeknocht, hetwelk niet veroorzaakt wordt alleen uit inzicht van profijt in de huishouding, of uit de aanwezigheid van het lichaam alleen, of uit een bedrieglijke en vleiende pluimstrijkerij, maar door de vreze Gods en de ijver tot de Heilige Schrift."

Wanneer de ouders hier stilzwijgen, door de vingers zien, of met Eli, met een gemaakte boha, [=vertoning] zonder ernst, hun kinderen daarover bestraffen, het is even zoveel, alsof zij hen niet eens zuur aanzagen, 1 Sam. 1:13. Ja, alsof zij zelf hen daartoe raden en aanzetten. O, wat een schat van Gods toorn vergaderen die ouders over hun zielen! Want zij zijn bezig, zoveel in hen is, zodanige kinderen te bederven en in ontelbare zwarigheden aan lichaam en ziel te verstrikken. Dit strijdt tegen Gods Woord, de exempelen der heiligen, de aard van de natuurlijke vader- en moederliefde, ja, tegen hun dierbare, vrijwillige, openbare beloften, die ze God in hun gebeden in barensnood, in de wens van een heilig zaad, in de doop, ook daarna uit het kraambed verlost zijnde of anderszins, zo dikwijls gedaan hebben. Gedenkt aan de Godvrezendheid van Hanna, en volgt haar voornemen: *Ik bad, (zegt ze, 1 Sam. 1:27, 28) om dit kind, en de Heere heeft mij mijn bede gegeven, die ik van Hem gebeden heb. Daarom heb ik hem ook de Heere overgegeven, alle de dagen, die hij wezen zal, hij is van de Heere gebeden. Zó behoren wij met ons vlees en bloed ook te handelen, en wel te behartigen hetgeen waartoe ons de Apostel vermaant, 2 Kor. 6:14: Trekt niet een ander juk aan met de ongelovige. Want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid? En wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?* Daarbij komt zijn zorgvuldige onderrichting, 1 Kor. 7:38, waar hij wel bekend, dat de ongetrouwden vrij zijn om te trouwen, die zij willen; maar hij voegt er bij: *alleenlijk in den Heere.* Dat is, in Zijn vreze, en naar Zijn Woord en tot Zijn naams eer.

Want immers de Wet verbiedt in het ploegen samen te voegen een os en een ezel, te kennen gevend dat er toch geen samenvoeging wezen kan tussen deze twee dieren, naardien de os rein is, maar de ezel onder de onreine gerekend wordt. Zulke onbedachte ouders zijn ongenadig en onmenselijk wreed jegens hun kinderen. „*Zij zouden, wanneer zij koren of gerst zaaien wilden, (zegt Clemens van Alexandrië) een goede akker uitkiezen. Maar waar het om een mens te doen is, om wiens wil alles gemaakt is, wat er in de hemel en op de aarde is, daar nemen ze een kwade steenachtige grond toe. Zodat zij meer zorg dragen voor de groenten der aarde dan voor hun kinderen, die zij als levendige zonden aan het Gemenebest en aan hun ganse familie schadelijk, na hun dood zullen moeten overlaten, ter verfoeiing van hun eigen gedachtenis.*”

Want, is het geen wreedheid die de ouders met hun kinderen plegen, wanneer zij dulden, dat zij zich tot huwelijken gaan begeven, daar zij, door geen behoorlijk vooroordeel, kunnen opmaken, dat de kinderen, die er van zullen voortkomen, (behalve menigvuldige twisten en onenigheden, die tussen man en vrouw onderling daaruit dagelijks ontstaan) de schande, ja zo'n grote schande der ouders zullen moeten dragen?

Bovendien, zo worden ze op een wonderlijke wijze grootgebracht; de vader wil zus, de moeder wil zo; *elk strijdt op het zeerst om de kinderen in zijn eigen religie en kerk te laten dopen en onderwijzen.*

Worden de kinderen groot en komen zij tot de jaren van onderscheid en bevatting, zij hebben hun ouders tegen elkander zoveel horen afleggen, zoveel schelden en razen en ketteren, dat zij ze allebei hebben laten varen, zonder iets van de Godsdienst recht te behartigen; en zo worden het, dan kinderen als muilezels, die noch naar vader, noch naar moeder in het minst niet gelijken.

Waaruit dan dikwijls een droevig gevolg ontstaat, dat de kinderen, als in de vreze des Heeren, niet zoals het behoort, opgebracht zijnde, tot allerhande Goddeloosheid komen uit te spatten en naar geen rede willen luisteren en met geen Schriftteksten te overtuigen zijn, en hun ouders dikwijls een smart aandoen boven alle smarten. Wat de ouders dan, met zo een ongeoorloofd huwelijk aan te gaan, als een rechtvaardige straf, zelf op de hals gehaald hebben.

Men moet op de onzekere hoop van kwansuis de ongelovige, of Goddeloze te bekeren, (welk oogmerk ook zeer zelden bij zulke mensen te vinden is, of men het soms zo een kleurtje wil geven voor de wereld) noch zichzelf, noch anderen onderwerpen het dagelijks gevaar van verleiding en van een kwade huishouding. Want men moet niet zeggen: *Laat ons het kwade doen opdat het goede daaruit kome;* 'hun verdoemenis', zegt de Apostel, 'is rechtvaardig', Rom. 3:8.

En wanneer de kinderen hun ouders hierin, wanneer zij hen ten beste raden, niet gehoorzamen, maar met tegenkanten of met schijnbeleefde streken van gehoor en beloften van onderdanigheid, de zorg van hun ouders met de voet stoten, en zeggen: *ik zal het zo doen, vader of moeder,* maar zij doen het niet, zoals Mattheüs 21:6, 10, enz. aangewezen wordt. Ja zij doen het tegendeel; zij maken heimelijk ondertrouw, stille beloften, hetzij met woorden, hetzij ook met werken, en verloven zich met onheilige, met lauwe, met wereldse mensen, die in leer of in leven kennelijk afwijken van de weg der zaligheid.

Wat zullen wij van de zodanigen zeggen? God en de ouders, in de naam Gods, klagen over hen, en roepen tot getuige tegen hen de hemel en de aarde: *Hoort gij hemelen, en neemt ter ore gij aarde, want de Heere spreekt: Ik heb kinderen groot gemaakt, maar zij hebben tegen mij overtreden,* Jes. 1:2. Hoe kunnen zodanige mensen in hun gemoed gerust zijn?

- Want vooreerst, zij trouwen niet in de Heere, welke regelrecht doen tegen het Woord des Heeren.
- Ten tweede, zij zijn ongehoorzaam jegens hun ouders. *Nu, de ogen, die de vader bespotten, of de gehoorzaamheid der moeder verachten, die zullen de raven der beek uitpikken en des arends jongen zullen ze eten,* Spr. 30:17.
- Ten derde, zij kunnen hun domme onbedachtzaamheid niet verontschuldigen, en dit bijbrengen tot hun verschoning, alsof het een aandrang des Heilige Geestes was, zoals Simson gedaan heeft, noch ook de geopenbaarde wil Gods. Die beide moeten altoos samen gaan, om te voorkomen de Libertijnse geestdrijverij.

- Ten vierde, zo leert ons de ervaring, dat de gezonde partij door de ongezone meest altijd verkeerd, en ten enenmale of lauw, of koud gemerkt wordt, die de Heere uit Zijn mond wil spuwen, en geen deel geven aan de voordelen der kinderen Gods, Hand. 8:21.

Tegenwerping.

"Zijn dan zodanige huwelijken niet van de Heere? Zijn ze geen echtelieden, die aan zodanigen trouwen? Te weten wanneer men met Christenen, ofschoon ze van een andere gezindheid onder de Christenen zijn, trouwt?"

Wij antwoorden, dat de samenvoeging van zulke mensen wel van God is, en ook in zoverre kan het goed en een echtverbintenis genoemd worden, al was het tussen een Jood met een Jodin; een Turk met een Turkse, een heiden met een heidin. Zo ook hier, door Gods bijzondere besturing en goedvinden, tussen Simson en een heidin, hoeveel te meer tussen een Christenen een Christin, daar het huwelijk mede behoort tot het natuurlijk, tot het volkeren- en ook tot het burgerlijk recht, en daarom zijn het wel wettelijke, maar het zijn geen heilige en gezegende huwelijken, maar onheilige bijeenkomsten, die zelden wèl gelukken.

Alles wat in het gebruik der middelen zondig is, moet alleen aan de menselijke verdorvenheid worden toegeschreven. maar men moet weten, dat, ofschoon da Heere zulke bruiloften toelaat en als een Rechter der ganse wereld, die in het boze ligt, (1 Joh. 5:19) bestuurt, hoewel nochtans met een geheel ander oogmerk, als zij menigmaal denken. Het huwelijk der hollende jeugd geschiedt doorgaans door een onbezonnen begeerlijkheid en hardnekkige eigenzinnigheid en wordt wel voor het merendeel gegrond op schoonheid, op staat, op geld, op vrienden en andere uiterlijke hoedanigheden. Maar onze God, die in de hemel woont, zoekt daarin en daaruit gelegenheden om ook daarin te tonen, óf Zijn grote en onverdiende genade over de vaten der barmhartigheid, door kastijdingen, door beproevingen, en door wonderbare zegeningen; óf zijn rechtvaardige toorn over de vaten des toorns ten verderve bereid, Rom. 9, welke gelegenheid allengskens meer en meer in de echtelijke staat zich openbaart.

Dat zien wij in de exempelen van Dina, van Jozef, van David, van Esther, van Abigail, van Ruth, enz. en hier ook in het voorbeeld van Simson. Daarop doelen ook deze en meer andere Schriftteksten, zoals 2 Sam. 6:16: *En het geschiedde, als de Ark des Heeren in de stad Davids kwam, dat Michal, Sauls dochter, door het venster uitzag. Als zij nu de koning David zag springende en huppelende voor het aangezicht des Heeren, verachtte zij hem in haar hart.* En vers 20: *Als nu David wederkwam om zijn huis te zegenen, ging Michal, Sauls dochter uit, David tegemoet en zeide: hoe is heden de koning van Israël verheerlijkt, die zich heden voor de ogen van de dienstmaagden zijner dienstknechten heeft ontbloot, zoals een van de ijdele mensen zich onbeschaamd ontbloot.* Job 2:9, 10: *Toen zeide zijn huisvrouw tot hem: houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? Zegen God en sterf. Maar hij zeide tot haar: gij spreekt als een der zottinnen spreekt; ja, zouden wij het goede ontvangen van God en het kwade niet ontvangen? In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet.* Micha 7:15: *Geloof een vriend niet, en vertrouwt niet op een voornaamste vriend. Bewaart de deuren uws monds voor haar, die in uw schoot ligt. Want de zoon veracht de vader, de dochter staat op tegen haar moeder, de schoondochter tegen haar schoonmoeder. Eens mans vijanden zijn zijn huisgenoten. Maar ik zal uitzien naar de Heere. Ik zal wachten op de God mijns heils. Mijn God zal mij horen.* Luc. 17:34: *Ik zeg u, in die nacht zullen twee op een bed zijn; de een zal aangenomen en de ander zal verlaten worden,* 1 Kor. 7:16:

Want wat weet gij vrouw, of gij de man zult zaligmaken? Of wat weet gij man, of gij de vrouw zult zaligmaken? 1 Petrus 3:1, 2, enz. Desgelijks gij vrouwen, zijt uw eigen mannen onderdanig, opdat ook zo enigen het Woord ongehoorzaam zijn, zij door de wandel der vrouwen gewonnen mogen worden, als zij zullen ingezien hebben uw kuisen wandel in vreze. Welker versiersel zij, niet in hetgeen uiterlijk is, bestaande in het vlechten van het haar en omhangen van goud, of kleren aan te trekken, maar de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God. Want alzo versierden zichzelf eertijds ook de heilige vrouwen, die op God hoopten, en waren haar eigen mannen onderdanig. zoals Sara Abraham gehoorzaam is geweest, hem noemende haar heer, welker dochter gij geworden zijt, als gij wel doet en niet vreest voor enige verschrikking. Gij mannen insgelijks, woont bij haar met verstand, de vrouwelijke vaten, als het zwakste ere gevende, als die ook mede-erfgenamen der genade des levens met haar zijt; opdat uw gebeden niet verhinderd worden.

Voegt hier nog bij de aanspraken van Mordechaï aan zijn nicht, de koningin Esther, toen door Hamans bedrijf besloten was alle Joden uit te roeien, Kap. 4:13, 14: *Zo zeide Mordechaï, dat men Esther wederom zeggen zou: Beeld u niet in uw ziel, dat gij zult ontkomen in het huis des konings, meer dan al de andere Joden. Want indien gij enigszins zwijgen zult in deze tijd, zo zal der Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan; maar gij en uws vaders huis zult omkomen; en wie weet of gij niet om zulken tijd, als deze is, tot dit koninkrijk geraakt zijt?*

In deze en meer andere Schrifteksten zien wij verscheiden gelegenheden, die de Heere, door deze Zijn voorzienigheid in het beleid der huwelijken voorheeft en als het Hem belieft in het werk stelt.

1. Soms heeft God, door het werk van de echtelijke staat voor, allebei, vanwege hun voorgaande zonden en onheiligheid, die zij in het samen komen pleegden, over te geven in een verkeerde zin, en de maat hunner zonden te vervullen, en zo ten laatste hen te straffen, zoals Achab en Izébel.
2. Soms wil de Heere door de ondeugd van de één oefenen, het geloof en de lijdzaamheid van de ander. Zo heeft God zeer merkkelijk Job beproefd door zijn dwaze, of liever Goddeloze vrouw, wanneer zij hem in die zware en menigvuldige bezoeken des Heeren, schimpend toeriep: *Houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? Zegen God en sterf. Maar hij zeide tot haar: gij spreekt als een der zottinnen spreekt; ja, zouden wij het goede van God ontvangen, en het kwade niet ontvangen?* Job 2:9, 10.
3. Soms wil de Heere door de deugd of de ondeugd van de een, niet alleen de anderen oefenen, maar ook temeer bekendmaken zijn of haar grote deugden. Dat zien wij in de voorbeelden van David en Michal, 2 Sam. 6:16 enz. En voornamelijk van Nabal en Abigaïl, 1 Sam. 25:3, enz. De vrouw was goed van verstand en schoon van gedaante, maar de man was hard en boos van daden. En dit blijkt in het vervolg, dat Nabal alzo was, zoals zijn naam. Zijn naam was Nabal, en dwaasheid was bij hem, zoals zijn vrouw tegen David van hem spreekt, vers 25. Want hij was hoogmoedig, geldgierig, ondankbaar, vers 10, 11 enz. een zoon Belials, vers 17 en 25, onbarmhartig gelijk de rijke man, Luc. 16:19, overdadig in spijs en drank, een brasser en zuiper, vers 36 en door zijn hardheid, in het weigeren van nooddruft aan David, - die zijn vee, bij dag en nacht beschut had, - bracht hij zijn ganse familie in zo'n gevaar dat David zwoer, alles wat van Nabal

was met het zwaard te verdelgen. Maar de vrouw, integendeel, was verstandig, voorzichtig, barmhartig, nederig en dankbaar, die David met een waardige en heilige rede bejegende, waardoor hij zijn bloedig voornemen laat varen, en haar zó aanspreekt: *Gezegend zij de Heere, de God Israëls, die u te deze dage mij tegemoet gezonden heeft. En gezegend zij uw raad en gezegend zijt gij, dat gij mij te deze dage geweerd hebt van te komen met bloedstorting, dat mijn hand mij verlost zou hebben. En als hij hoorde, dat Nabal dood was, zo zond hij henen en liet met Abigaïl spreken, dat hij ze zich ter vrouw nam.* Hoe dat ze zich ook tegen die harde man binnenshuis gedragen heeft, blijkt genoegzaam uit vers 86. *Toen nu Abigaïl tot Nabal kwam, ziet, zo had hij een maaltijd in zijn huis, als een koningsmaaltijd en het hart van Nabal was vrolijk op denzelfden en hij was zeer dronken. Daarom gaf zij hem niet één woord, klein noch groot, te kennen tot aan het morgenlicht. Het geschiedde nu, in de morgen, toen de wijn van Nabal gegaan was, zo gaf hem zijn huisvrouw die woorden te kennen. Toen bestierf zijn hart in het binnenste van hem, en hij werd als een steen. En het geschiedde omtrent na tien dagen, zo sloeg de Heere Nabal, dat hij stierf.* Daaruit zien wij nu haar bescheidenheid, dat ze ter bestemder tijd haar man heeft weten te onderrichten en zijn hart te ontroeren vanwege zijn hardheid jegens David begaan. Zodat ze een vrouw is geweest van een groot verstand, bescheidenheid en Godzaligheid, en dat God haar gaven en deugd, die in haar waren, na de dood van Nabal, gezegend heeft met een koninklijk huwelijk, want zij is getrouwd met de eerste koning uit de stam van Juda, namelijk David, die man naar Gods hart.

4. Soms wil God door de deugd van de een, de anderen trekken tot betrachtning van Godzaligheid. Hetzij dat ze, zonder woorden, door een heilige wandel van hun vrouwen of mannen, Christus Jezus als een reine maagd toebereiden en winnen, hetzij dat ze van de Heere met genoegzame gaven begaafd zijnde, op alle manieren arbeiden de een de anderen zalig te maken en te hebben een Godvrezend gezin, zoals de huwelijken geweest zijn van Jozua, van Elkána, van Cornélius de hoofdman over honderd, en anderen meer.
5. Soms behaagt het God de een minder, de anderen meer door de huwelijken te bezoeken, om te zien hoe zij zich daarin gedragen zullen, of zij niet om een vrouw of manspersoon (Lukas. 14:20) Christus' genade zullen verwaarlozen. Of het behaagt Hem dikwijls door de dagelijkse onlusten van de mannen, van de vrouwen of de kinderen, ons af te spenen van de al te grote wereldliefde, en de inbeelding van een aardse volmaaktheid hier op aarde; zoals daarom de Apostel de getrouwen vermaant, 1 Kor. 7:29: *Maar dit zeg ik broeders, dat de tijd voorts kort is; opdat ook die vrouwen hebben zouden zijn als niet hebbende; dat is, alzo deze staat gebruiken, dat ze gedenken moeten, dat de gedaante dezer wereld voorbijgaat,* vers 31. En dat er een tijd komt, dat men niet meer getrouwd zal zijn, maar de engelen Gods in de hemel zoals zijn en in der eeuwigheid met Jezus Christus door een heilige liefde in een onuitsprekelijke vreugde, verenigd worden, Openb. 19:7.
6. Soms wil ze ook de Heere, door de echtelijke staat, beide tijdelijk en eeuwig zegenen, zoals Zacharias en Elisabeth, Izak en Rebekka, enz. en alzo de rijkdom van Zijn goedertierenheid aan de zodanigen bewijzen, met een vergenoegen in de aardse zegeningen, en met een gevoelen van de hemelse vreugd, zodat ze beide elkander en hun kinderen met blijdschap, met een gematigde liefde, met een

vergenoegde ziel, in alles wat haar overkomt, de Heere met lichaam en ziel opofferen. Maar hoe zelden vinden wij zodanige huwelijken, en wat te beklagen is, door onze eigen schuld!

7. Soms wil ook de Heere de zonde van de een gebruiken tot een straf tegen de ander, of ook wel tot vreze en schaamte en alzo thuis zoeken de voorgaande zonden onzer jeugd, onze lichtvaardigheden, hovaardigheden, dartzelheden, eigenzinnigheden en bedrieglijkheden jegens elkander of tegen anderen gepleegd, om ons alzo te trekken tot de Heere, tot bekentenis van onze zonden, en tot een heilig voornemen in ware gerechtigheid en heiligheid. Daarop ziet Salomo, wanneer hij de domme jeugd toeroept: *Verblijd u, o jongeling! in uw jeugd, en laat uw hart zich vermaken in de dagen uwer jongelingschap en wandel in de wegen uws harten en in de aanschouwing uwer ogen, maar weet, dat God om al deze dingen u zal doen komen in het gericht*, Pred. 2:9. Welk gericht de Heere niet alleen in het uur des doods en ook ten jong. sten dage tegen hen houden zal, maar dat dikwijls reeds hier, in en door de gehuwde staat begint, die door vele schrikkelijke huiskruisen, die zodanigen dartele mensen thuiskomen. En daarom mogen wij wel bidden met de koning David: (Ps. 25:7) *Gedenk, Heere, niet de zonden mijner jonkheid, noch mijne overtredingen, gedenk mijner, naar Uw goedertierenheid, om Uwer goedheid wil, o Heere!* Gelukkig zijn wij, wanneer de Heere ons vernedert tot onze bekering, en ons uit de slaap der zonden, tot onze zaligheid opwekt, naar de grootheid Zijner barmhartigheden!
8. Soms wil ons de Heere overtuigen van ons onbekeerlijk hart, dat wij noch door woorden, noch door exempelen en goede voorgang van onze echtgenoten, noch door de rijkdommen van Gods verdraagzaamheid en goedertierenheid, ons ooit hebben laten bewegen om de Heere te zoeken, terwijl Hij te vinden was, maar vergaderd hebben, - naar ons hard en onbekeerlijk hart in of tegen de dag des toorns en der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods, - een schat des toorns Gods. Rom. 2:4. Omdat wij met hartenleed onze echtgenote hebben doen treuren en zuchten tegen ons; en onze kinderen niet hebben opgetrokken in de vreze Gods, maar alleszins geweest zijn kinderen Belials. En daarom waarschuwt ons de Heere, dat er van twee op een bed de een zal aangenomen worden, maar de ander zal verlaten, verworpen en eeuwig verstoten worden.
9. Soms wil de Heere niet alleen binnenshuis ons zegenen of plagen, tijdelijk en eeuwig, maar Hij heeft ook menigmaal besloten gehele landen door de huwelijken te zegenen of te straffen. Gij groten dezer wereld, of gij, die door de gehuwde staat tot groter aanzien gekomen zijt, wie weet of u niet met een Esther, met een Abigaïl, met een Jozef, met een Mordechai, enz., om zulk een tijd, als deze is, tot dit of dat koninkrijk en deze of die heerlijke staat geraakt zijt, om de Kerke Gods te helpen, om de vijanden Gods te dempen, en een groot heil in Israël te bewijzen? Wij kunnen in het vervolg van Simsons geschiedenis zien, hoe de Heere door Simsons vrouw, haar geslacht heeft beginnen te schande te maken, en het gehele Filistijnse land geplaagd heeft. Daarom is Gods Woord zo nauwkeurig in het beschrijven der huwelijken van de koningen van Juda en Israël. Ook leveren ons de historiën van alle tijden daarvan overvloedige voorbeelden op.

Zie nu, mijn waarde landgenoten, de Heere heeft altijd Zijn bepaalde einden en oogmerken in de regering van deze staat. Hij weet, wat Zijn naam het allerheerlijkst is

en daarnaar richt Hij Zijn raadslagen. Maar wij moeten ons vasthouden aan het Woord des Heeren, en alles in de naam des Heeren beginnen en eindigen, en de exempelen der heiligen zo navolgen, dat wij ons verzekeren kunnen van de zegen des Heeren, en in alle omstandigheden van een geruste consciëntie, die in plaats van duizend getuigen en boven alle lichamelijke zegeningen te waarderen is. En bovendien in onze beproevingen en kastijdingen vast geloven, dat Hij daarom de ranken van Zijn liefelijke Wijnstok reinigt, opdat ze meer vrucht dragen, Joh. 15:2.

Wanneer nu de Heere ook soms onze lichtvaardige en onheilige samenkomsten te onze beste keert, voorwaar zoveel te groter en heerlijker is de overvloedige rijkdom van Zijn onverdiende barmhartigheid, Rom. 5:20. Echter is daarom niet minder geweest onze ongehoorzame laatdunkendheid. Roem daarom niet, o mens, dat u wel raad weet om deze of gene die u tot uw echtgenoot verkiest, te bekeren en zalig te maken. Want gij zijt onvermogen om uzelf te bekeren, hoe veel te minder anderen, 2 Tim..5:25. Ja, deze roem is een boze roem en ijdel, en dikwijls valt het geheel anders uit, te weten, dat zodanige wereldse kinderen, waarmede wij ons verenigen, onze harten achter andere Goden neigen, waardoor hetzelfde niet zo volkomen met de Heere is, zoals dat wel behoorde te zijn. Ja, dat wij met hen, en door hun verleiding de verfoeiselen der afgoderijen, (1 Kon. 11:1, 2, 3, enz.) en ondeugden allengskens meer en meer liefkozen en ons van de Heere ten enenmale vervreemden. En wanneer zodoende onze echtgenoot een doorn in onze zijde wordt, moet ons dat niet verwonderen, want men verzoekt de Heere, nademaal de mensen zonder geloof, zonder het Woord Gods, tegen de voorbeelden van Godzaligen en de dagelijkse ervaring, zich inbeelden het genot van de zegen des Heeren, daar geen zegen maar de vloek Gods mede vermengd is.

Wij moeten dan, herzeg ik andermaal, altijd onderscheiden ons werk van het werk des Heeren; ónze wegen van Zijn wegen; ónze voorzichtigheid van Zijn altijd heilige oordelen. Worden wij om onze roekeloosheid in de gehuwde staat gestraft, 't zij door onze echtgenoot, 't zij anderszins, laat ons de hand op onze mond leggen, en denken, dat wij nog veel meer en zwaarder verdiend hebben. Wanneer de Heere, in de gehuwde staat, tegen onze verdienste, ons en de onze, door ons, begenadigt ten eeuwigen leven, naar Zijn grondeloze genade, en de kracht des Heilige Geestes, zo laat ons Zijn genade aanbidden en niet in onszelf maar in de Heere roemen. Die in vele roekeloze huwelijken heerst als een rechtvaardige Rechter en in het onze als een genadige Vader.

Overal, en in alle huwelijken is de Goddelijke voorzienigheid tegenwoordig. Maar zó, dat Hij, de Heere, altijd heilig is in al Zijn gelegenheden, werken en oordelen. En wij, helaas, zijn menigmaal zeer stout en lichtvaardig! Niemand moet daarom, op een onzekere hoop, overtreden de palen van zijn roeping, 1 Kor. 7:24. Niemand moet de voorbeelden van een buitengewone besturing Gods, aan zijn domme en blinde roekeloosheden toeschrijven; maar alle ouders en alle kinderen moeten zich vasthouden aan het Profetisch en Apostolisch woord en dan in alles de Heere de uitkomst bevelen. *Wentel*, zegt David, Ps. 37:5, *uw weg op de Heere en vertrouw op Hem, Hij zal het maken.*

IV. VAN BOAZ EN RUTH.

De geschiedenis van Ruth's huwelijk met Boaz, is de hoofdstof van dit gedeelte waarin wordt aangetoond:

- dat de Heere niet alleen de eerste huwelijken, maar ook de volgende bestuurt en met Zijn voorziende ogen gadeslaat.
- Dat Hij zowel de weduwen als jonge dochters hun bruidegoms toeschikt.
- En dat de Heere, ten tijde en plaatse, bij Hem van eeuwigheid daartoe bestemd, ons (hoewel naar onze mening als bij geval) doet ontmoeten zodanige wonderbare gelegenheden en genegenheden tot de gehuwde staat, die al onze voornemens, wijsheid en voorzorgen ver te boven gaan.
- Ten laatste leert deze geschiedenis, dat men dan eerst een doorluchtige en gelukkige nakomelingschap te hopen heeft, wanneer men, naar het voorbeeld dezer jonge vrouw, in zijn huwelijk verkiest een Israëliet, dat is een ware gelovige, en wij ons aan geen ketterse en afgodische mensen komen te verbinden.

EERSTE OVERDENKING.

Over het huwelijk van de jonge weduwe Ruth met Boaz, de overgrootvader van David, waarin overvloedige stof gevonden wordt, ter bevestiging van Gods beleid in het huwelijk.

Het gehele hoofdstuk Ruth, wat is het anders als een beschrijving van de Goddelijke voorzienigheid in het beleid der huwelijken, nademaal ons de Heere door dit huwelijk heeft willen voor ogen stellen, Davids voorouders, en het geslachtregister van Jezus Christus, Mattheüs 1:6. Bovendien heeft Hij ons in hem aangewezen de eerstelingen der bekering onder de heidenen, naardien deze Ruth een dochter was van Moabitische ouders geboren en vervolgens van de jeugd af aan in de afgodendienst opgevoed en groot gemaakt. Kennis van de waren God had ze niet, als zoveel zij nu en dan iets van haar man gehoord had, die met zijn vader, moeder en broeder uit het land van Juda, wegens hongersnood, in het land der Moabieten was komen wonen. In welke familie zij de tijd van tien jaren, die ze met hem getrouwd geweest was, met veel stichting had verkeerd en zich standvastig, met een vast voornemen des harten, tot de ware Godsdienst begeben, zoals Boaz van haar getuigt. Kap. 2:12: *De Heere vergelde u uw daad, en uw loon zij volkomen van de Heere, de God Israëls, onder Wiens vleugelen gij gekomen zijt om toevlucht te nemen.*

Dit getuigenis beschrijft haar bekering, geloof en Godzaligheid, met een gelijkenis, genomen van de jonge vogels, die zich onder de vleugelen der ouden verbergen, om gekoesterd en bewaard te zijn. Zie Ps. 17:8 en 91:4; Mattheüs 23:37. Het is aanmerkelijk, dat dát gezegd wordt door haar toekomstige tweede bruidegom. Deze verzekert haar van de rijke en genadige zegen des Heeren, op die tijd niet minder denkende, dan dat eerlang deze jonge weduwe zijn bruid zou worden, zoals als uit de tekst blijkt. Ja, ten eerste aanzien, scheen niet Boaz, maar een andere, haar tweede man te zullen worden, die nog nader lossen was dan Boaz, Kap. 3:12 en 4:4. Doch de Heere had van eeuwigheid anders besloten, te weten, dat deze overgrootvader van David met haar zou trouwen, en dat uit haar, naar het vlees, onze Heiland en Zaligmaker zou geboren worden, Mattheüs 1.

Dit zijn de redenen, dat al de omstandigheden van dit huwelijk, hier zo zorgvuldig beschreven worden. Daarom wordt ook dit boekje besloten met een geslachtregister van Perez af tot David toe, Kap. 4:18, 19, 20, 21, 22. Ja, daarom heeft het de Heere behaagd, in het hoofdstuk van het geslacht van Jezus Christus, óók te gedenken aan deze vrouw, Mattheüs 1:5 en 6. *En Salomo gewon Boaz bij Rachab. En Boaz gewon Obed bij Ruth. En Obed gewon Jesse. En Jesse gewon David, de koning, enz.* In 't 4e kap. vers 14, zien wij ook, dat de Israëlitische vrouwen, Naomi, de schoonmoeder van deze Ruth, gelukwensen met dit huwelijk en met de jonge zoon, die Ruth bij Boaz, door de genadige werking des Heeren, verkregen heeft. En horen we hen openlijk met blijdschap tot Naomi uitroepen: *Geloofd zij de Heere, Die niet heeft nagelaten u heden een lossen te geven; en zijn naam worde vermaard in Israël.* En in 't volgende vers: *Die zal u zijn tot een verkwikken der ziel en om uw ouderdom te onderhouden, want uw schoondochter, die u lief heeft, heeft hem geboord, dewelke u beter is dan zeven zonen.* Voorwaar, met deze blijde gelukwensen betuigen zij, dat deze zaak van de Heere was voortgekomen. Want hetzij dat door de lossen hier verstaan wordt de vader van het jongske, zoals velen gevoelen, 't zij het kind zélf, 't welk met het volgend vers best schijnt overeen te stemmen, evenwel worden wij hier geleerd, dat de Heere dit huwelijk zo bestuurd en geregeerd heeft, overmits de zegening en de vruchtbaarheid alleen de genadige werking des Heeren toegeschreven worden. Daarom loven zij de Heere. Waarmee zij te kennen geven dat dit werk, Góds werk was. Zodat alle Godvruchtige zielen de Heere daarover moesten loven en prijzen: *Geloofd zij de Heere.*

Wie zal nu zo dwaas zijn, dat hij in het telen van dit kindeke erkent en roemt de Goddelijke tegenwoordigheid - en niet in het beleid van de echtelijke staat - om welke reden deze gehele historie ons nagelaten en door welke dit kindeke gewonnen is? Geloofd zij de Heere, die u, o Ruth, deze man tot een lossen en door deze trouw, deze Obed tot een erfgenaam gegeven heeft! Wat reden konden wij bijbrengen, om in het kind te roemen de werking des Heeren en niet in de ouders en hun wonderbare bijeenkomst in de echtelijke staat? Te meer, nademaal de Heilige Geest, door deze zegening des Heeren, voor heeft, te beschrijven de afkomst van David en Christus. Tot dit einde worden van Adam af, van tijd tot tijd, zo menigmaal beschreven de nakomelingen van Adam en de voorouders van Jezus Christus, opdat ons geloof die Messias zou aannemen, Die uit het geslacht van Adam, Abraham en David, naar het vlees, zou voortkomen, Rom. 9:4.

Indien de Goddelijke voorzienigheid zich ooit in enig huwelijk vertoond heeft, wat Christen zal durven die te loochenen of deze in twijfel trekken in de huwelijken der voorouders van Jezus Christus, naar het vlees? Nademaal de gehele Bijbel doorgaans, in dit stuk, het Goddelijk beleid als met de vinger, duidelijk aantoonde. Opdat wij in deze ongetwijfelde verborgenheden der Godzaligheid (onder welke dit vooraan staat, 1 Tim. 3:16, God is in het vlees geopenbaard) op geen andere Messias moeten betrouwen, als die ons, uit deze huwelijken, beloofd was.

Wat zal ik nu verder zeggen van de algemene vreugdestem, van al de gelovige Israëlieten, van het ganse volk en van de overheid in die plaats, welke hier mede verhaald wordt en overeenstemt met de wens van Bethuël en Laban, toen Rebekka, naar Izak, haar bruidegom, gevoerd werd? Nademaal zij, met deze toewensing van de zegen des Heeren, bekennen, dat alle voorspoed, vruchtbaarheid, gezondheid, lichamelijke en geestelijke zegeningen afkomen van de almachtige genade van de Allerhoogste. De Overheid zelfs roemt hier Gods goedertierenheid. Het was eveneens

of ze met eenparige stem, met één hart en met één mond, voor deze twee nieuw getrouwden een toejuiching vol blijdschap en zegenwensen wilden maken en een bruiloftslied opheffen. Waarvan dit de inhoud was: *Wij zijn getuigen, de Heere make deze vrouw, die, in uw huis komt, als Rachel en als Lea, die beide het huis Israëls gebouwd hebben; en handelt kloekelijk in Efrata en maakt uw naam vermaard in Bethlehem. En uw huis zij als het huis van Perez, die Thamar aan Juda baarde, van het zaad dat de Heere u geven zal uit deze jonge vrouw*, kap. 4:11, 12. Al deze toejuichingen en zegenwensen zien wij dat in deze Ruth, als in een moeder van zoveel koningen, ja van de *Koning der Koningen*, Jezus Christus zelf vervuld zijn.

Waaruit wij zien hoe de Heere de mensen weet te leiden. Dit merkte Naomi, haar schoonmoeder ook dadelijk, wanneer zij uit Ruth, deze jonge weduwe verstond, dat ze op 't veld van Boaz achter zijn maaiers de aren opgelezen en bij de garven verzameld had. (Kap. 2:7) Niet wetend dat het Boaz' land was, veel minder denkend, dat de Heere dit zo bestuurde. Want er staat vers 3: *Zo ging zij henen en kwam en las op in 't veld, achter de maaiers. En haar viel bij geval voor een deel van het veld van Boaz, die van het geslacht Elimelechs was. Zoals de Heere Rebekka, Abrahams knecht deed ontmoeten, zo doet Hij ook deze weduwe op dit stuk land gaan en aldaar Boaz ontmoeten, haar toekomstige bruidegom. Hoe Goddelijk weet de hemelse Voorzienigheid, 't geen, naar onze mening, bij geval geschiedt, te schikken tot Zijn voornemen! Ons daarmee lerende, dat alle gebeurlijke dingen van Zijn regering afhangen.*

Hier staat wederom met duidelijke woorden: *Haar viel bij geval voor een deel van het veld van Boaz*. In 't Hebreeuws staat er eigenlijk: haar ontmoeting, bejegening of geval, kwam voor; bejegende of ontmoetende, enz. Dit wordt gezegd ten aanzien van Ruth, die niet eens wist wiens akker het was, maar van God werd het zo beschikt, om de weg te bereiden tot hetgeen, dat hier op gevolgd is.

't Is ook zo inderdaad geschied. De weduwe en de schoonmoeder bekennen, dat dit huwelijk door haar wijsheid niet was toegekomen. Ruth was bezig haar kost te zoeken, de schoonmoeder om daar mede van te genieten. Geen van beiden denken noch om Boaz, noch om zijn akker, noch om de onverwachte en zeer troostrijke bejegening van Boaz, die van Bethlehem komt om zijn maaiers te zien arbeiden. Die ook niet eens denkt om deze weduwe, veel minder haar aldaar had verwacht. Nochtans de Heere bekommert zich daarmee, Die doet ze elkaar tegemoet komen, Die geeft in het hart van Boaz, dat hij juist op die tijd en plaats haar ontmoet, vriendelijk aanspreekt, troost, sterkt en bijstaat. En wanneer Ruth dit alles verhaalde aan haar schoonmoeder, besluit deze daaruit, dat dit een voorteken is van meerder geluk en zegt tot haar schoondochter: *Gezegend zij hij in de Heere, die zijn weldadigheid niet heeft nagelaten aan de levende en aan de dode. Voorts zeide Naomi tot haar: Die man is ons nabestaande, hij is een van onze lossers*. Dat is, zoals het de kanttekenaars uitleggen, die recht heeft ons erfgoed en onze personen, vervreemd en verkocht zijnde, vanwege naaste bloedverwantschap, te lossen, weder te kopen en vrij te maken en zelfs ook u ten huwelijk te nemen naar de wetten, Lev. 25:25, enz. Deut. 25:5, enz. Mattheüs 22:24, enz.

Hoe ondoorgroendelijk zijn de werken Gods en hoe voorzichtig schuilen de kinderen Gods onder de vleugelen van hun hemelse Leidsman! Uit deze onverwachte beginselen verwacht zij een vrolijke bruiloft en deze beginselen zijn haar zo aangenaam, dat ze daarop haar schoondochter onderwijst en haar toeroept, kap. 3:1: *Mijn dochter, zou ik u geen rust zoeken, dat het u wel ga?* Dat is: 'Ik zal mijn best doen om u wèl uit te huwelijken, opdat u daardoor bekomen moogt een heilige rust,

een vruchtbare zegen, om te meer onze God van Israël aan te hangen, al de dagen van uw leven". Gevoegelijk wordt hier het huwelijk *een rust* genoemd, overmits de mensen dan eerst, wanneer zij getrouwd zijn, zich schijnen gerust te willen houden en omdat ook de onrustige begeerlijkheden doorgaans allerbest getoomd en ingebonden worden door de rust van het huwelijk, om geruster de Heere te dienen, zijn beroep waar te nemen en af te snijden al de wegen die leiden tot de dood en de hel, 1 Kor. 7:2, 3, enz.

't Is waar, de raad, die de schoonmoeder aan deze jonge weduwe geeft, schijnt in het eerste aanzien vreemd, gevaarlijk, ergerlijk en oneerlijk te zijn, te weten: 'dat Ruth zich zou baden en zalven en haar beste klederen aandoen en als Boaz gegeten en gedronken had en zijn hart vrolijk was, naar den dorsvloer te gaan; en als hij neergelegen zou zijn, stillekens inkomen, zijn voetdeksel opslaan en bij hem gaan liggen, om zo door deze gelegenheid hem te bewegen tot het huwelijk, om zijn vleugel over haar uit te breiden; (want hij was de lossen) en om zo haar voortaan onder zijn bescherming te nemen, zoals een man een vrouw doet', kap. 3:1, 2, 3, enz. Maar het vervolg van deze historie leert ons, dat ze in alles een goede consciëntie voor God en een goede naam bij de mensen behouden heeft. Men hoort nergens enige ontuchtige of vuile bordeel-woorden; men speurt nergens enige hittigheid in haar doen; men verneemt nergens enige dartelheid in haar gebaar. In haar woorden is deze weduwe, die om haar jonkheid hier doorgaans een jongedochter genoemd wordt, eerbaar; en de schoonmoeder, in haar onderwijzing, voorzichtig. Boaz prijst haar oplettendheid en roemt haar kuisheid, dat ze sedert haar weduwstaat *geen jonge gezellen nagegaan is*, 't zij arm of rijk, kap. 3:10. Dat ze, naar de Israëlitische gewoonte en wet, kap. 4:7, in ere en deugd aren zoekt te verzamelen met de naaste van haar geslacht. Nergens zien wij enige onbetamelijke aanloksels tot onbehoorlijke slaapkamers.

Hoe schoon de gelegenheid, om het vlees te gehoorzamen, de een of de ander ook voorkomt, zoals de donkerheid van de nacht, de vrolijkheid van Boaz, de jonkheid van de weduwe, het neerliggen van Ruth aan zijn voetdeksel, waarmede zij als scheen zichzelf veil te geven; nochtans wordt alles kuis, zedig en in de vreze Gods voltrokken. Hij onderricht haar dat er nog een nader lossen is dan hij. Hij laat ze tot de morgenstond, in eerbaarheid, aan zijn voetdeksel liggen. Hij doet ze, om niemand oorzaak van kwade bedenking te geven, tijdig vertrekken. Hij schenkt haar zes maten gerst en laat ze dus van zich gaan.

Men moet deze geschiedenis niet minder in heiligheid overwegen, dan zij daarin beschreven is. Ook moeten wij onszelf in onze verdorvenheid, niet beroepen op deze manier van doen, die in de eerste opslag wel ongewoon en aanstotelijk schijnt. Waarin nochtans alles eerlijk is toegegaan en ons voor ogen gesteld wordt de waardigheid van Boaz, de kuisheid van Ruth en de voorzichtigheid van beiden en in alles de Goddelijke voorzienigheid. Nam semper in et de suo opere laudabili verecundia erubescit pudicitia conjugalis; dat is: *'Altijd is de huwelijkse reinheid, in en over haar prijslijk werk, eerlijk beschaamd.'*

Maar 't gaat, helaas, hedendaags in ons land, bij de meeste menigte, er heel anders toe. Wat is er gemeenzamer dan vuil geklap, guiterij, oneerlijk handgebaar, het lezen en schrijven van allerhande dartele bordeelboekjes, om slechts te leren liefkozen. Dagelijks worden nieuwe moden bedacht van pronkkleren en aanlokkende optooisels tot alle wulpheden. Daartoe bezigt men de teerheid van de jeugd, de gelegenheden van plaatsen en de donkerheid der tijden. *In de schemering*, zegt Salomo, *in de avond des daags, in de zwarte nacht en de donkerheid*. En zie, vele dochteren, vele weelderige weduwen, vele getrouwden ontmoeten haar verstandeloze slaven in

vreemde optooisels en de lichamen ontblotend met hun vreemde hoerenversiersels en met het hart op haar hoede, dubbel, schalk doortrapt en als toeroepend haar boelen met een onbeschaamd aangezicht, met een stoute tong, met een loerend gebaar: *Ik heb mijn bedstede met tapijtsieraad toegemaakt, met uitgehouwen werken, met fijn linnen van Egypte. Ik heb mijn leger met mirre, aloë en kaneel welriekend gemaakt. Komt laat ons dronken worden van minnen tot de morgen toe; laat ons onszelf vrolijk maken in grote liefde. Want de man (of de ouders of de momboors¹ en die over ons gesteld is) is niet in zijn huis; ten bestemden dage zullen ze wederkomen. Alzo bewegen zij de dwazen door de veelheid van haar onderricht; en zij drijven ze aan door gevele van haar lippen, zodat ze haar straks achterna volgen, zoals een os ter slachting gaat; en zoals een dwaas tot de tuchtiging der boeien totdat hem de pijl zijn lever doorsnijdt; zoals een vogel zich haast naar de strik en niet weet dat dezelve tegen zijn leven is, Spr. 7:9-23.*

O ijdelheden, die in ons land dagelijks meer en meer toenemen! *Tot het lachen, zeide ik, (spreekt de Prediker, kap. 2:2) gij zijt onzinnig; en tot de (vleselijke) vreugde, wat maakt deze?* Dat is, alle zódanige manieren van vreugde, van gelach, gezang, gesprong, gedans en alle zodanige aanloksels, wat zijn ze anders dan ijdelheden van de ijdele mensen? Die hen, indien zij zich niet bekeren, in het eeuwige verderf storten zullen.

TWEEDE OVERDENKING.

Toepassing van deze geschiedenis, waarin behoorlijke wegen en middelen worden aangewezen, om tot een gezegend huwelijk te geraken.

1. Wij zien vooreerst, hoeveel en gans wonderbare wegen ons hier worden aangewezen, zowel tot de eerste als tot de volgende bruiloften en huwelijken, zodat de wijze koning met recht mocht uitroepen: *Deze drie dingen zijn voor mij te wonderlijk; ja, vier die ik niet weet: De weg eens arends in de hemel; de weg van een slang op een rotssteen; de weg van een schip in het hart der zee en de weg eens mans bij een maagd, Spr. 30:18, 19.* Wordende hierin de wegen tot de jonge dochters of andere ongetrouwde vrouwspersonen daarom ook gesteld onder deze wonderen, zowel om de zeldzame verbinding in de echtelijke staat met een maagd, alsook om de wonderlijke middelen, die hij gebruikt om haar te genieten, zoals onze geleerde kanttekenaars over deze plaats heel wel aanmerken. Voeg er bij, ook om de wonderlijke wegen des Heeren in dit menselijk beleid. Nademaal wij uit het voorgaande van deze geschiedenis zien kunnen:
 - hoe Elimelech met zijn vrouw en twee zonen uit Bethlehem optrekken naar de velden van Moab, omdat er honger in het land was.
 - Dat deze twee zonen daar nemen Moabitische vrouwen.
 - Dat de weduwe Ruth met haar schoonmoeder vertrekt naar Bethlehem.
 - En hier zien wij ten besluit, een nieuw huwelijk door de zichtbare besturing Gods, waardoor Ruth wordt overgrootmoeder van David en zo één van de voorouders van Jezus Christus, naar het vlees. Waaron zij ook waardig geacht is met eigen naam in het geslachtsregister van onze Zaligmaker gesteld te worden, Mattheüs 1:6. Hetwelk voorwaar een zeer zeldzaam voorbeeld is omtrent het vrouwelijk geslacht, zoals dat genoegzaam bekend is.

¹ voogden

2. Maar dit is hier ook aanmerkenswaardig, dat God door het eerste huwelijk deze Ruth tot de ware Godsdienst bekeert en door het tweede huwelijk daarin bevestigt en daarom temeer gezegend heeft. Want wij zien, Kap. 1:16, dat Ruth gewillig alles verlaat en vergeet, om met Naomi te Bethlehem de ware God van Israël te dienen. *En valt mij niet, (spreekt ze tot haar schoonmoeder) tegen, dat ik u zou verlaten, om van achter u weder te keren. Want waar gij zult henen gaan en waar gij zult vernachten, zal ik vernachten; uw volk is mijn volk en uw God mijn God. Waar gij zult sterven, zal ik sterven en aldaar zal ik begraven worden. Alzo doe mij de Heere en alzo doe Hij daartoe, zo niet de dood alleen zal scheiding maken tussen mij en u.* Zie daar, zij kent de Heere, zij gelooft in Hem en zij neemt vastelijk haar toevlucht onder de vleugels van de God Israëls, Kap. 2:12. Daarom noemt haar Boaz, Kap. 3:10, *"een gezegende des Heeren."* *Gezegend zijt gij de Heere, mijn dochter.* En in het 11e vers zegt hij: *De ganse stad mijns volks weet, dat gij een deugdelijke vrouw zijt.* Haar schoonzuster Orpa is wedergekeerd tot haar volk en tot haar goden; maar zij blijft bij de levende God, Jehovah de Heere. Dus behoorden alle gelovigen altijd hun uiterste best te doen, om huurkinderen, hun aangehuwde maagschap, hun medegezellinnen en hun liefste panden op aarde, intijds onder de vleugelen van de Almachtige te doen schuilen, om hen Gode te gewinnen. Om zo te verbeteren de fouten van de onbezonnen domheid, in het lichtvaardig toelopen tot de gehuwde staat met lauwe of koude Christenen. *De bevalligheid, mijn lieve medechristenen, is bedrog en de schoonheid ijdelheid. Maar een vrouw, die de Heere vreest, die zal geprezen worden, Spr. 31 vers 30.* Uit die hoofde zegt Elifaz de Themaniet zeer wel, Job 15:3: *dat die op ijdelheid vertrouwen, ijdelheid hun vergelding zal wezen.* Daar Godzaligheid is, daar is eer, staat, rijkdom, schoonheid, ja alles in Christus Jezus. Wat zijn de vrouwen buiten dat anders dan geblankette Izebels, 2 Kron. 9:30, die als vervloekte slavinnen der wereld, is het niet van de honden, als die vervloekte koningin, immers ten laatste door de wormen zeer lichtelijk verslonden worden.

3. Wanneer wij zien, dat God deze Godzalige weduwe zo genadiglijk wederom uithuwelijkt en dat ze gesteld wordt onder de deugdzame vrouwen en ede heilige voorouders Jezu Christi; zo behoorde ons voorwaar deze vergelding des loons, deze voortreffelijke eeretitelen en goede naam bij God en mensen een prikkel te zijn tot gelijke vrijmoedigheid en vastheid in ware Godzaligheid, met een geheel voornemen onzes harten. Leert ons hier de Heere niet, dat Hij ook door de huwelijken de zijn kan en wil, als het Hem belieft en hun zalig is, begenadigen? Is deze weg niet de zekerste en de kortste tot een goed huwelijk, in tegenstelling van zovele dwaze middelen, die doorgaans buiten Gods Woord en tegen de praktijk der vrome kinderen Gods, van de wereldlingen worden gebezigd? Zulke Ruths worden van de Heere met een vaderlijke zorg, zaliglijk besteed. Voor zodanige deugdelijke personen, mannen of vrouwen, waakt op een bijzondere wijze de Goddelijke voorzienigheid, liefde en macht. Die dan te bestemder tijd een goede echtgenoot van de Heere verwacht, moet vooral navolgen de voetstapper van deze jonge weduwe. Haar licht moet alzo schijnen voor de mensen, dat ze versierd moeten zijn met goede werken en vermaard zijn als deugdelijke, als kloeke, als Godvrezende jonge dochters, weduwen of jongelingen en weduwnaars. Wie zal een verstandige huisvrouw vinden? want haar waarde is verre boven de robijnen, zegt Salomo, Spr. 31:21. Met welke vraag Bathseba haar zoon Salomo gewaarschuwd heeft, eensdeels, opdat hij zorgvuldig zou toezien wat voor een vrouw hij kwam te verkiezen; anderdeels, dat hij dit werk Gode bevelen en met

gestadige gebeden om een Godzalige huisvrouw bij de Heere zou aanhouden, die alleen van des Heeren goedertierenheid voortkomt, Spr. 18:22 en 19:14.

4. Wij moeten hier ook opmerken, dat de Heere zowel de tweede en volgende huwelijken, als de eerste met Zijn genadige tegenwoordigheid bestuurt en uitwerkt; want dit gehele hoofdstuk handelt van het beleid Gods, niet zozeer in het eerste, als wel in het tweede huwelijk van deze weduwe Ruth met Boaz, opdat wij niet slechts voor eenmaal, maar zo lang wij leven, op de Heere betrouwen en ook de huwelijken der weduwen en weduwnaars in de Goddelijke Voorzienigheid gezocht mogen worden, 1 Kor. 7:39. Een vrouw is door de wet verbonden zo langen tijd haar man leeft; maar indien haar man ontslapen is, zo is zij vrij om te trouwen die zij wil, alleen in de Heere. De Heere moet daarom niet uitgesloten worden in de volgende huwelijken; maar de vreze des Heeren, de gebeden, de dankzeggingen, het gebruik van alle geoorloofde middelen in alles, moet in deze wederom, zowel als in de eerste huwelijken, in de Heere begonnen en voleindigd worden.

5. Bovendien staat ons ook te letten op de heilige kuisheid van dit paar. Zij konden, naar de sleur van de wereld, dadelijk hun lusten plegen, hun liefde steelsgewijze in het heimelijke en in het donker in het werk stellen en hun mond wissen en zeggen: *ik heb geen ongerechtigheid gewrocht*, zoals Salomo zegt van de overspelers, Spr. 30:20. Nochtans bespeurt men in zodanige milde aanloksels bij hen niets anders als een gematigde bijeenkomst. Want, nadat eerst alles, met toestemming van het volk en van de overheid voltrokken was, na voorafgaande zegening en gelukwens, volgt er in de tekst, Kap. 4:14: *Alzo nam Boaz Ruth en zij werd hem ter vrouw; en hij ging tot haar in, en de Heere gaf, dat zij zwanger werd en een zoon baarde.* Hoe zelden zien en horen wij hedendaags zulk een zedig gedrag! Hoe weinigen zijn er, die zulke gelegenheden zouden verzuimen! Ja, hoe velen, die ze zoeken, die daarop nacht en dag denken en die in hun snoeperijen het gehele geluk van het huwelijk stellen, die zichzelf aldus vrijwillig en zonder enige dwang verwarren en buiten Gods zonderlinge hulp en bijstand, gans onverbrekkelijk vastmaken in de strikken des duivels, *onder welke zij dan gevangen blijven tot zijn wil*, 2 Tim. 2:26. Of die zichzelf als uitzinnige en razende mensen, die van alle verstand en oordeel beroofd zijn, met volle blijdschap neerwerpen in de ondoorgrondelijke diepte van satan, vanwaar ze zelden of nooit uitkomst te hopen hebben, en welker ellende zij waarlijk niet kennen, Openb. 2:24. Die roepen met de boelen van de zotte vrouw: *De gestolen wateren zijn zoet en het verborgen brood is liefelijk.* Maar zij vergeten, dat er in de tekst volgt: *Maar zij weten niet, dat aldaar doden zijn, haar genoden zijn in de diepte der hel*, Spr. 9:17, 18. Deze Ruth en deze Boaz zullen ten jongsten dage met ons opstaan en ons beschamen over onze menigvuldige boelerij, die wij helaas. zo overvloedig zien toenemen. Dan komt men nog voor de predikstoel om de zegen Gods te ontvangen en men hoort daar, de dienaren Gods ons toeroepen: *"Naardien het dan recht en billijk is, dat uw zaak gevorderd worde, zo wil de Heere, onze God, uw voornemen, hetwelk Hij u gegeven heeft, bevestigen; en uw beginsel zij in de naam des Heeren, Die hemel en aarde geschapen heeft."* Maar dikwijls is de zaak niet alleen begonnen, maar ten meestendeels al volbracht. Dit moet alzo niet geschieden, maar indien het ons welgaan zal, behoorde men, in de vreze Gods in alles, de voorbeelden van deze heilige personen na te volgen.

6. Vooral moeten zich oude of wijze mensen wachten, dat ze de jonge jeugd tot zodanige zonden geen aanleiding geven, zoals als de wereldwijze Jonadab aan Ammon deed, 2 Sam. 13:1, 2, 3 enz. Die wel genoemd wordt in vers 3, een zeer wijs man, maar ook in het boze en in het uitvinden van schelmse praktijken voor Ammon, om te verkrachten in bloedschande zijn halfzuster Thamar. Deze raad was geen recht wijze, maar schijn-wijze raad, die Ammon zijn lichaam en ziel en Thamar haar maagdom wegneemt. Want Absalom neemt zijn slag waar, hij smoort en vermoordt Ammon in zijn dronkenschap en in zijn zonden. Daarom noemt ook Thamar deze daad een dwaasheid, vers 12 en Ammon een van de dwazen in Israël, vers 13. Dat bevond hij ook. Want zo haast als hij zijn zuster schandelijk en verraderlijk had verkracht, komt aanstonds de knagende worm; gelijk in de tekst, vers 15, volgt: *Daarna haatte haar Ammon met een zeer grote haat; want de haat, waarmede hij haar haatte, was groter dan de liefde, waarmede hij haar had liefgehad.* Zulke snoep liefde verandert daarna in een gruwelijke haat. Zulke wereldwijzen bevinden daarna, dat zij zijn dwazen in Israël en zodanige geveinsde snoepziekte verandert in een ongeveinsde en ongelooflijke ziekte van een benauwde consciëntie. Wacht u dan voor dergelijke Jonadabs, gij allen, die een vaste, die een heilige liefde zoekt! Want zo doet men niet in Israël, in welks midden de Heere woont. *Doe, (zegt Thamar) deze dwaasheden niet,* vers 12. Daar is geschreven, (zegt de Apostel) *Ik zal de wijsheid der wijzen doen vergaan en het verstand der verstandigen zal ik teniet maken,* 1 Kor. 1 vers 19. Zie, wonderlijk handelt de Heere met dusdanig volk, wonderlijk en wonderbaarlijk. Jes. 29:14.
7. Ten besluit, zo leren wij ook hier uit deze onverwachte ontmoeting en onvoorziene gelegenheden en genegenheden en uit het gehele beleid van al deze middelen, oorzaken, wegen en uitkomsten, dat de Heere te allen tijde, op alle plaatsen, de Zijnen kan en wil tot de gehuwde staat roepen. Ook dan, wanneer alles daarmee schijnt te strijden en ons die af te raden, als er geen hoop is van enig goed huwelijk, als onze ouderdom, ons beroep, onze weduwschap, ons vaderland, onze religie, onze armoede, onze vreemdelingschap en wat al meer, ons schijnen te overreden om niet te trouwen. Ja menen gesteldheid te hebben, die anderen van ons af schrikken en geen aanloksels geven tot zodanige gedachten, laat staan tot een huwelijk. Ik roer dit hier aan, omdat wij dikwijls te licht en te laatdunkend uit enige uiterlijke omstandigheid van onszelf of van anderen oordelen en Gods wijze macht en machtige wijsheid, door onze mening als beperken en naar onze denkbeelden dwaas bepalen. De exempelen in dit hoofdstuk en elders overtuigen ons, dat de Heere ook tot treffelijke huwelijken uitverkiest *en roept het dwaze der wereld, opdat Hij de wijzen beschamen zou en het zwakke der wereld, opdat Hij het sterke zou beschamen en het onedele der wereld en het verachte en hetgeen niet is, opdat Hij hetgeen iet is te niet zou maken, opdat geen vlees zou roemen voor Hem.* 1 Kor. 1:27.
8. Laat ons dan overal in de vreze des Heeren wandelen en Gode Zijn oordelen en besluiten bevelen, hetzij dat wij getrouwd of weduwen of weduwnaars zijn, hetzij wij ook nog nooit getrouwd mogen geweest zijn. Of wij onder de ongelovigen of gelovigen leven; of wij in een stad of op het land en als in een woestijn wonen; of wij zijn onder het gewoel der mensen of dat wij een stil leven leiden in eenzaamheid; of wij onder de jonge mensen of onder de bejaarde mensen verkeren. Wij moeten denken, dat de Heere geen middelen zullen ontbreken om

ons te bekamer tijd met Ruth, met Boaz en anderen, tot deze of die stand des levens te roepen, zoals het ons naar Zijn heilige voorzienigheid het zaligst zijn zal. Vergaap u toch niet o mens, aan de veranderlijke omwegen van de zotte menigte, die het alles zoeken en stellen in het hanteren van gezelschappen, in pochende pronkerijen, in verkeren en trakteren, in tijden en stonden waar te nemen tot het dienstplichtig plegen van hun vrijage, met verberging van hetgeen vlees en bloed oordelen schadelijk te zullen zijn en als een beletsel van deze of die goede gelegenheid, even alsof deze beuzelingen de Heere konden behagen. Och nee! U mijn medechristenen, vreest God en neemt uw beroep waar; werpt uw zorgen op de Heere en Hij zal het wel maken, Psalm 65:23; 1 Petrus 5:7.v

VI. De Heilige Voorzienigheid Gods in 't Beleid der Huwelijken, betoogd uit verscheidene Teksten.

In dit hoofdstuk worden verscheiden Schriftteksten, betrekkelijk tot de hoofdstof van dit werkje verhandeld.

- Waarin wordt aangetoond, dat het huwelijk niet slechts moet worden aangemerkt als een menselijk, maar als een Goddelijk verbond.
- Dat de vrouwen in de echtelijke staat gevonden worden naar het welgevallen des Heeren.
- Dat daarom de verstandige vrouwen niet zijn van hun vaders, maar van de Heere en uit die hoofde niet bij de wegen, maar in de Hemelse Bruidzaal moeten gezocht en gevonden worden.
- Dat ze ons van God gegeven worden, om er de dagen van ons leven, in liefde mee door te brengen.
- Dat de Heere de gehuwde staat noemt: *een heiligheid des Heeren*, omdat daarin, ten aanzien van Zijn besluit, beleid en uitwerking, niets anders te vinden is als een heilige Voorzienigheid en een Voorzienige heiligheid. Waarom de Heere dan ook een Getuige zijn wil tussen ons en de huisvrouw onzer jeugd. Die hij ook, om deze heilige Voorzienigheid, noemt de *huisvrouw onzes verbonds*.
- Dat er in de gehuwde staat gezocht moet worden de verkrijging van een heilig zaad.
- En ten laatste, dat de onthouding, alzo ook de huwelijken, eigen gaven Gods zijn en dat de Heere ons tot de staat van het huwelijk roept, wanneer 't Hem gelieft.

EERSTE OVERDENKING.

Waarin de voortreffelijkheid en de eerbaarheid van de gehuwde staat aangetoond en alle onkuisheid en overspel tegen gegaan wordt.

Wij zullen nu voortgaan met de leringen van de wijzen koning Salomo, die ons in zijn nagelaten geschriften niet alleen zeer dikwijls waarschuwt voor alle onkuisheden en kwade gangen, maar die ook tevens de huwelijken erkent voort te komen van de Goddelijke, voorzienigheid. In het hoofdstuk zijner Spreuken, Kap. 2:10, enz. geeft hij ons deze heerlijke lessen:

Als de wijsheid in uw hart zal gekomen zijn en de wetenschap voor uw ziel zal liefelijk zijn, zo zal de bedachtzaamheid over u de wacht houden; de verstandigheid zal u behoeden. Om u te redden van de kwaden weg, van de man, die verkeerdheden

spreekt. Van degenen die de paden der oprechtheid verlaten om te gaan in de wegen der duisternis. Die blijde zijn in het kwaad doen, zich verheugen in de verkeerdheden des kwaden. Welker paden verkeerd zijn en afwijkende in hun sporen. Om u te redden van de vreemde vrouw, van de onbekende, die met haar redenen vleit. Die de leidsman van haar jonkheid verlaat en het verbond haars Gods vergeet. Want haar huis helt naar de dood en haar paden naar de overledenen. Allen, die tot haar ingaan, zullen niet weder komen en zullen de paden des levens niet aantreffen.

Met deze woorden wordt ons de hemelse wijsheid aangeprezen, als de zekerste weg, om ook onder andere te behouden de kuisheid in de echtelijke staat. Hier wordt ons voorgesteld, dat de verachting van dien, de oorsprong is van alle onkuisheden en overspel. Hier wordt ons beschreven, zoals ook in het 5e en 7e kapittel, de aard van de overspeelsters, namelijk, dat ze zijn *vreemde vrouwen*, dat is zonder Christus, vreemd van het burgerschap Israëls en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende en zonder God in de wereld. Efeze 2:12.

De reden daarvan is, omdat een overspeelster verlaat de leidsman van haar jonkheid, dat is, omdat ze het juk des mans, als een dochter Belials van haar hals afschudt en al de banden van eerbaarheid aan stukken breekt; of, zoals daarop volgt, omdat zij het *verbond haars Gods* vergeet.

Let op deze laatste woorden, alle gij getrouwen en ongetrouwen, naardien de Heilige Geest daarmee aanwijst de voortreffelijke geheimen van de echtelijke staat. Waarom wordt de trouwplicht hier genoemd een verbond, *een verbond Gods*? Ja dat meer is, een verbond *haars* Gods, niet enkel en alleen een trouwverbond, of een onderling en onafscheidelijk mensenverbond, of een verbond Gods, maar een verbond met onze God? Waarom spreekt de Heilige Geest hier zo nadrukkelijk? Niet alleen, omdat het huwelijk door God ingesteld is, maar voornamelijk, omdat God in hetzelfde man en vrouw samenvoegt en dat Hij van zo'n verbintenis, in Zijn tegenwoordigheid gedaan zijnde, Getuige en Toeziener is.

Deze woorden wijzen ons aan een nauw toezicht Gods over de huwelijken, overmits de Heilige Geest zegt, dat de zonden van overspel niet zozeer tegen de mensen, maar tegen de Heere in de hemel begaan worden. Zij wijzen ons ook aan, dat er een plechtig verbond opgericht wordt tussen de bruiden en bruidegoms, hetgeen God Zelf instelt en naar Zijn wil uitvoert. Zij wijzen ons aan, dat deze trouworde, door een Goddelijke kracht in de getrouwen wordt uitgewerkt, dat namelijk de bruidegoms worden gesteld tot leidsmannen van hun jonge vrouwen, dat is, tot hoofden der vrouwen, elk van de zijne. En aan de andere kant, dat de vrouwen gewillig in haar jonkheid, hun leidsmannen, met een onafscheidelijke verbintenis voor de Heere, in alle zoetigheid en heiligheid onderwerpen. Dat deze gezindheid niet is een onredelijke samenkomst, maar een Goddelijk verbond, zodat het alles, in deze staat, van dit verbond afhangt.

Van de overspelers (want die worden hier, noch elders uitgesloten) en overspeelsters wordt gezegd, dat zij vergeten, dat is moedwillig verachten en verlaten het verbond Gods, dat ze zijn ontrouw, meenedig, verbondsbrekers en niet alleen zondigen tegen de mensen, met welken zij zich verbinden, of tegen de overheid, welker wetten zij moedwillig tegenstreven. En zondigen tegen de Kerke Gods, in welker gezicht en door welker verbinding, gebeden, dankpsalmen en inzegening, zij openlijk en vrijwillig, aan weerszijden, met onderlinge handgeving elkaar tot in de dood beloven, "houw en getrouw" te zullen zijn. Maar zondigen eerst en allereigenlijkst tegen God Zelf, tegen Zijn heilige voorzienigheid, verbond en samenvoeging, zodat ze niet de mens alleen, maar Gode liegen en zondigen tegen het derde en zevende gebod, waardoor zij dan

ook over zich halen al die vloeken en plagen, waarmee de Heere doorgaans in Zijn Woord alle meinedigen en voornamelijk zodanige verbondsbrekers bedreigt.

Daarom betuigt de Heere, dat de overspelers als met opgeheven handen, eigenlijk tegen Hem zondigen, zoals Hij tot Abimelech, de koning van Gerar zegt, Gen. 20:6: *Ik heb u belet van Mij of tegen Mij te zondigen; daarom heb Ik u niet toegelaten haar aan te roeren.* Alle zonden zijn wel zonden tegen de Heere, maar deze in het bijzonder, omdat de overspelers regelrecht dit verbond Gods, waarin en waarmee de vrouwen verbonden worden aan haar heren, als met voeten treden, zoals de woorden in de grondtekst (vers 3) klaar aanwijzen: *Ziet, gij zijt dood om der vrouw wil, die gij weggenomen hebt; want zij is met een man getrouwd.* In het Hebreeuws staan hier woorden, die niet krachtig genoeg in onze taal kunnen worden overgezet. De zin is deze: *Ik heb Abraham heer gemaakt over Sara, maar niet u, Abimelech. De heerschappij is Mijn en wanneer gij die wegneemt, zijt ge een dief en een rover tegen Mij en van Mijn goed en Ik zal het wreken.*

Zo vatte het Jozef op, wanneer de huisvrouw van Potifar, Farao's hoveling, hem aanzocht tot onkuisheid. Hij antwoordde haar, Gen. 39:8, 9: *Maar hij weigerde het en zeide tot zijns heren huisvrouw: zie, mijn heer heeft geen kennis met mij, wat er in het huis is; en al wat hij heeft, dat heeft hij mij in mijn hand gegeven. Niemand is groter in dit huis dan ik en hij heeft voor mij niets onthouden dan u, daarin, dat gij zijn huisvrouw zijt. Hoe zou ik dan dit een zo groot kwaad doen en zondigen tegen God? Zie, hij noemt dit een kwaad en zonde tegen God, zoals reeds gehoord is. Daarop ziet ook de belijdenis en klacht Davids, Psalm 51:6: *Tegen U, U alleen heb ik gezondigd en gedaan wat kwaad is in uw ogen, opdat Gij rechtvaardig zijt in uw spreken en rein zijt in Uw richten.* Waarom zegt hier David: *Tegen U, U alleen heb ik gezondigd!* Onder andere daarom, overmits de zonde van overspel breekt hetgeen God gemaakt, en ontbindt dat God gebonden heeft. En omdat God op een bijzondere wijze vervloekt en wreekt alle zodanige meinedigen, zoals dat ook blijkt uit de wetten tegen die zonde, of liever argwaan van die zonde, gesteld, Num. 5:11, 12, enz.*

Wij moeten daarom deze manier van spreken gedurig in onze gedachten prenten. Het huwelijk wordt hier *een verbond Gods* genoemd. Niet tevergeefs zegt de tekst: *het verbond onzes Gods*, omdat eertijds onder de Israëlieten en nu onder de Christenen de plichtbanden van trouw des te vaster behoorden te zijn, naarmate zij meer van de Heere zijn verlicht geworden. Zoals wij dat in Job, Kap. 31:1 en vervolgens zien kunnen. De woorden zijn zeer krachtig en aller aanneming waardig: *Ik heb een verbond gemaakt met mijn ogen; hoe zou ik dan acht gegeven hebben op een maagd? Want wat is het deel Gods van boven? Of de erve des Almachtigen uit de hoogte? Is niet het verderf voor de verkeerden, ja wat vreemds voor de werkers der ongerechtigheid? Ziet Hij niet mijne wegen en telt Hij niet al mijn treden?* En daarna vers 9, 10, 11 en 12: *Zo mijn hart verlokt is geweest tot een vrouw, (namelijk om die onbehoorlijk te begeren) of ik aan mijns naasten deur geloerd heb; zo moet mijn huisvrouw met een ander malen en anderen zich over haar krommen. Want dat is een schandelijke daad en het is een misdaad bij de rechters. Want dat is een vuur, hetwelk tot de verderving toe verteert en al mijn inkomen zou uitgeworteld hebben.*

Hoe zorgvuldig is hij om te bewijzen zijn trouw in de gehuwde staat, hoewel zijn vrouw hem niet was een hulpe, maar een verschrikkelijke hindernis in zijn ellende, zelfs zóver, dat zij hem tot wanhoop aanporde. Waarom hij haar ook voor *een zottin* achtte, Job 2:10. En ondanks dit, heeft hij altijd gelet op dit verbond zijns Gods en

daarmee overwonnen al de lichtelijk omringende kwade begeerlijkheden tot enige getrouwde of ongetrouwde vrouwen. Het verbond Gods betekent hier niet een bloot mensenverbond, dat alleen ten overstaan en als in de tegenwoordigheid van de Heere aan- en ingegaan wordt, maar een verbond, dat Hij Zelf maakt, waarvan Hij de voorwaarde voorschrijft, waarin Hij met Zijn raad voorgaat, met Zijn wijsheid alles bestuurt en met Zijn werkende almachtige wil alles zeker uitwerkt.

Op andere plaatsen wordt de Heere ook gezegd te zijn een getuige tussen ons en tussen onze vrouwen, Mal. 2. Maar hier spreekt Salomo van het huwelijk, dat het is *een verbond onzes Gods*. Dat er een hogere, Geest, een hogere Werkmeester, een hoger Hand in deze hooggewichtige onderhandeling bezig is, als wel in andere tijdelijke handelingen, die met onderlinge toestemming aangegaan of afgebroken mogen worden.

TWEEDE OVERDENKING.

Toepassing van het verhandelde.

Wij zullen nu uit het verhandelde een nuttig gebruik voor ons opmaken.

1. Vooreerst leren wij, dat men nimmermeer het huwelijk moet aanmerken als slechts een mensenverbond; nee, maar wij moeten het volstrekt houden, naar zijn voornaamste oorzaak als *een verbond Gods*, waarin de mannen en vrouwen in het gemoed en door des Heeren besturing samengevoegd en in Zijn tegenwoordigheid, door Hem eeuwig aan elkaar verbonden worden. Waaruit temeer blijken zal de heiligheid van deze staat. Dat leert ons Paulus met weinig woorden, *dat wij in de Heere moeten trouwen*, 1 Kor. 7:39.

Let toch hier op, mijn waarde medechristenen! Hoe zelden gebeurt het en hoe weinigen zijn er, die daaraan denken, die in de verkering, ja in het trouwen zelfs, zich daarom bekommeren? God komt het minst in aanmerking. Het is alles menselijk wat men bedenkt en bedingt. Een wereldkind let er weinig op, dat hier gehandeld wordt van een verbond Gods, ja van het verbond *zijns Gods*, Die daarin voor hem een bijzondere zorg draagt. Nee, nee, het is hem niet eens de moeite waard zover met zijn gebeden of heilige bekommelingen te gaan. In de thans in gebruik zijnde gewoonte van belofte van ondertrouw, van trouwpanden, van prachtige kleinodiën (meest boven elk zijn staat) van huwelijksvoordelen en voorwaarden, van wereldse pronkfeesten, kostbare bruiloften, enz. is elk om het ijverigste bezig. Daarin is men vurig, overdadig en alle dagen wat nieuws bedenkend. Niemand wil hierin de minste zijn, maar in deze gelegenheid willen de dochteren Sions met Bernice hun statie versieren met een grote pracht. (Het woord, dat hier in het Grieks staat, Handelingen 25:23, betekent een schijnpracht, een schijnluister, die zeer haast vergaat, Jesaja 40:1 en 1 Korinthe 7:31). Maar de Heere, de Gever, Onderhouder en Bestuurder van alles, is hun veel te gering. De ware zedigheit is haar te eenvoudig, daar nochtans de eer vooral, ja alleen onze God toekomt, omdat het huwelijk *een verbond onzes Gods* genoemd wordt.

Dat is ook de reden, dat de mensen zo licht aanlopen, zo licht aflopen, en dat ze noch elkander, noch de Heere willen onderworpen zijn, voornamelijk in ondertrouw, eveneens of men met elkaar een huurcontract maakte, of van een zaak handelde, waar men naar goeddunken, af en aan kan. En dat gebeurt veelszins op dronken avonden, in dronken gezelschappen, in dronken gelagen, op ongeschikte tijden, in lichtvaardige verhitting en met bedrieglijke manier van spreken, van schrijven en anderszins.

Niet alzo, kinderen Gods; gij ouders, gij voogden, gij herders en leraars, gij staten en magistraten, of wie gij zijt. Weet, dat uw hemelse Vader, Heere en opperste Herder ons toeroept, dat deze staat eerder moet genoemd worden *een verbond Gods* dan een verbond der mensen. Laten toch uw kinderen, uw schapen, uw onderdanen de Heere niet tergen, noch met Hem de spot drijven. En uzelf, wacht u, uw macht, staat of verstand te misbruiken tegen de Heere. Het is God in de hemel, Die ons verbindt. Zijn mond moeten wij door het gebed des geloofs om raad vragen en van Zijn genade afwachten de heilige uitwerking van dit verbond. Dan heeft zulk een Godzalige gedraging de belofte van dit en het toekomende leven.

2.

En u, die reeds getrouwd bent, moet met alle aandacht deze spreekmanier behartigen en in uw harten bewaren. Wanneer soms binnenshuis enige onlusten ontstaan, wanneer de omgang met de een of de ander schijnt onverdraaglijk te zijn, wanneer de satan, onder de dekmantel van tweedracht en andere razernij binnenshuis ons verzoekt tot onreinheid, tot overspel en tot andere zonden aanport; ach, wacht u evenwel, mijn lieve landgenoten, dat u nimmermeer uw zielen schuldig maakt aan zulke grote zonden van meened. U verwerpt niet het verbond eens mensen, maar *het Verbond uws Gods*. "Zij verwerpen niet u, maar Mij," zal de Heere van zodanige verbondsbrekers zeggen. Zullen wij met een onverdraaglijke ontrouw tegen onze God onze huiselijke onlusten wreken? Dat zij verre van ons.

3.

Gij overspelers, gij overspeelsters, die, óf op zulke voorwendselen, óf anderszins ook uit dartelheid, uit weelde, uit ongegronde afkerigheid jegens uw wederhelften, het verbond des Heeren overtreedt, weet u niet, dat gij uw ziel in een eeuwig verderf stort, *dat gij zeker zult sterven, omdat gij zonder tucht geweest zijt en dat gij in de grootheid van uw dwaasheid zult verdwalen?* Spr. 5:23. *Want eens iegelijks wegen zijn voor de ogen des Heeren, en Hij weegt al zijn gangen,* vers 21 en 2 Kron. 19:9; Job 31:4; Spr. 15:3; Jer. 16:17 en 32:19, dat is, Hij beproeft als met een paslood eens iegelijks wegen, of ze recht of krom zijn, wetende volmaakt al het doen en laten der mensen. U bent geslagen vijanden van God, indien u dat doet. En gij, die u tegen de Heere stelt, behoort onder diegenen, die zeggen: *Laat ons Zijn banden verscheuren en Zijn touwen van ons werpen,* Ps. 2:2,3.

4. Tegenwerping.

Wil iemand zeggen: *"Is het dan beter, dat men aan elkander de hel bouwt, dan dat men wegloupt, elkander, verlaat of in vrede op zichzelf gaat wonen? Zal men altijd in twist, in burengeruchten, in vrees van geslagen ja dikwijls vermoord te worden, bijeen blijven en zijn consciëntie meer en meer bezoedelen, ja, in gevaar zijn van tot wanhoop te vervallen?"*

Antwoord.

Maar kinderen Gods, wat zegt de Heere? Laat ons Zijn gebod volgen, 1 Kor. 7:5: *En onttrekt u elkander niet, tenzij dan met beider toestemming voor een tijd, opdat gij u tot vasten en bidden moogt verledigen. En komt wederom bijeen, opdat u de Satan niet verzoeken, omdat gij u niet kunt onthouden.* En daarna; vers 10 en 11: *Doch de getrouwden gebied niet ik, maar de Heere, dat de vrouw van de man niet scheidt. En indien zij ook scheidt, dat zij ongetrouwd blijve of zich met de man verzoene, en dat de man de vrouw niet verlate.* Zie, ons wordt geen keus gegeven. Wij mogen deze banden van onze God niet verscheuren en Zijn touwen van ons werpen. Dat God

samen gevoegd heeft, dat Godes is, dat onder Zijn verbond is, moeten wij dat Hem niet geven, Hem niet overlaten? Mattheüs 19:6 en 22:21. Onze trouw is Zijn trouwe getrouwheid, zullen wij dan tegen Hem ontrouw zijn?

Salomo leert ons hier, dat de overspelers en overspeelsters, hoeren en boeven vergeten het verbond huns Gods, dat ze verlaten de leidsman hunner jeugd, dat ze veel houden van de Joodse scheidbrieven en dat ze omkeren de orde, die onze God ons hier zo heiliglijk aanwijst en aanprijst. Daarom waarschuwt Hij ons, dat wij dit verbond Gods niet moeten vergeten. Laat ons derhalve in zodanige huiskruisen met gebeden, met vermaningen en met tijdige bestraffingen aanhouden. Laat ons gebruiken de hulp, raad en aanzien van vrome mensen, van Godzalige leraars en van vredelievende overheden, om alzo de ergernissen intijds te voorkomen of weg te nemen.

En wanneer ons vlees en bloed zich niet willen gevangen geven onder de Goddelijke gehoorzaamheid, ach, laat ons dan bij ons zelf het volgende met aandacht overdenken: "Mijn ziel, de Heere heeft u immers deze echtgenoot toegeschikt. De Heere heeft wel geweten de uitkomst van dit mijn huwelijk; Hij heeft Zijn redenen, waarom Hij Job een zottin, Abigail een Nabal, David een Michal en mij deze mijn rib toegevoegd heeft. Hij is over deze zaak geweest; ik ben in het verbond en dit verbond is Zijn verbond. Zal ik dan tegelijk de aardse en hemelse band losmaken met mijn haastigheden? Kan Hij niet, zal Hij niet als mijn genadige Vader en almachtige God te bekwamer tijd, tot onze zaligheid leren hetgeen nu als buiten hoop en verwachting schijnt te zijn? Mijn ziel, zult gij dan beschuldigen de Goddelijke wijsheid van dwaasheid? Wilt gij een kruis uitkiezen naar eigen goeddunken? Moeten wij niet ingaan door vele verdrukkingen in de hemel? Moeten wij ook daarin niet oefenen ons geloof in God en onze liefde tegen onze naasten?"

Zie, zo zinkt allengskens de modder van onze verstoorde en zeer dikwijls te licht ontroerde gedachten. Zullen wij aanstonds ons vlees erf benen haten, afsnijden en als ongeneeslijke ingekankerde kwalen verwerpen? Dat zij verre.

5.

Moeten wij ook niet bekennen, dat het meest altijd aan beide zijden zo effen niet gaat? Ja, ja, mijn medechristenen, soms hebben ook de vroomsten hun zwakheden, hun onrijpe beslissingen, hun bijtende, aanhalende, en het hoofd warm makende woorden. En dit kleine lid, de tong, roemt grote dingen. Ziet een klein vuur, hoe groten hoop hout het aansteekt. *De tong is ook een vuur, een wereld der ongerechtigheid; alzo is de tong onder onze leden gesteld, welke het gehele lichaam besmet en ontsteekt het rad onzer geboorte en wordt ontstoken door de hel*, Jac. 3:6, 6. Hoe licht struikelen wij met de tong! *Indien iemand in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man, machtig om ook het gehele lichaam in de toom te houden*, Jac. 3:2. Het gebeurt ook soms, dat Abigail een Nabals-humeur en Job de dwaasheid van een zottin overtreft.

Broeders, zegt de Apostel, Gal. 6:1, 2, indien ook een mens (laat staan uw liefste op de aarde, uw vlees, uw bloed, uw man, uw vrouw, die in uw schoot slaapt) *overvallen ware door enige misdaad*, dat is, schielijk in deze of die zonde verrast wordt; wat zullen wij doen, Paulus? *Gij, die geestelijk zijt en onder de geestelijken de naaste zijt, brengt de zodanige terecht met de geest der zachtmoedigheid*. Niet, stoot ze voort onder de voet, loopt weg, scheurt tafel en bed, pruilt jaren en dagen tegen elkander, maar brengt de zodanige terecht met de geest der zachtmoedigheid. Waarom? *Ziende op uzelfen. opdat ook gij niet verzocht wordt*. O voortreffelijke woorden, die de hardste harten van alle Christenen behoorden te vermurwen, laat staan van zo nauwe bed- en bondgenoten!

De duivel speelt hier ook zijn rol onder. Hij verzoekt de een voor, de anderen na. De val van de een dient hem om ook de ander daardoor te doen vallen en die hierin onvoorzichtig zijn, ontgaan de verzoeking daarmee niet, maar geraken er te eerder en te meer in. Want toorn werkt geen goed en de vervreemding van gemoed strijdt tegen deze nauwe echtelijke liefde. Dit zijn de vurige pijlen van satan, waarmee hij zulke mensen verzoekt en verstrikt in vele zonden van lastering, van argwaan, van brandende gedachten, van onlust in al de delen van onze Godsdienst, van murmuring tegen God en andere meer.

Daarom voegt er de Apostel ook bij: *Draagt elkanders lasten en vervult alzo de wet van Christus*. Waarmede hij voorkomt de tegenwerping van vlees en bloed.

"Ja, zeggen de mensen, maar het zijn geen kleine zaken, die mij onrustig, onlustig en afkerig maken, maar zware moeilijke pakken".

Laat het zo zijn, laten het zware lasten zijn. Hier staat niet, dat gij uw schouders zult onttrekken, maar dat u al uw krachten moet inspannen om elkanders lasten te dragen. Niet om elkaar die naar het hoofd te werpen, daardoor burengerucht te maken, de rechtbanken moeilijk te zijn, met pennen en tongen tegen elkander te vechten, en te maken dat gij op elks tong raakt; maar: *draagt, draagt elkanders lasten*. Dán is het de beurt van de man, dán van de vrouw. Die 't meest draagt en verdraagt, is voor God de sterkste, voor de Kerk van God de stichtelijkste, voor de vijanden Gods de voorzichtigste en voor zichzelf de aller gerustste. *En uw Vader, Die in het verborgen ziet, zal het in het openbaar vergelden*, Mattheüs 6:3.

6.

Wij moeten dan zulke gedachten of oorblazers, die ons raden weg te lopen en hard te zijn, geen gehoor geven. Want zo lang de mens daarmee bezwangerd is, hoe kan dan helen en samengroeien de afgescheiden echtelijke wonde? Ons komt dan de naam niet toe van *mannen* en *manninnen*, maar van vijanden en vijandinnen, van overlopers en van verlaters, hetwelk de Profeet Maleachi en de Apostel Paulus in de naam des Heeren uitdrukkelijk verbieden. Ga liever beiden voor de troon Gods. Gedenk, dat uw twisten gehoord, gezien en onthouden worden, niet van uw medemensen, van de overheden, van een groot monarch, maar tussen u beiden is *de Heere van dit verbond*, de Bestuurder van alle huwelijken. Hij stelt u voor ogen de kracht, de eigenschappen, de bezegeling van dit Zijn verbond. Hij overtuigt u, dat gij in het begin vrijwillig en blijmoedig elkaar geliefd, gezocht en onderlinge beloften gedaan hebt, van trouw in liefde en alle huwelijksplichten. Hij toont u Zijn macht. Hij belooft u zijn barmhartigheid. Ja, Hij, Die uw, Bruidegom en Man is, - zoals u roemt - verdraagt Hij niet alle dagen uw zonden, die u tegen Hem begaat? En zouden wij tegen elkaar een onverzoenlijke tweedracht plegen? Leert Hij u niet in uw dagelijks gebed de dagelijkse eendracht en vergeving van alle onderlinge zwakheden?

7.

En gij, o heetgebakerd hoofd! Meent u, die dit verbond uws Gods zo weinig acht en uw wederhelft verlaat, dat gij dan geruster kunt zijn? Kan iemand gerust zijn die Gods Woord verlaat, die de zonde van verlating verdubbelt met een hardnekkige haat? Die zichzelf of zijn echtelijk gezelschap werpt in gevaar van kwade begeerlijkheden? Die de plichten van schuldige goedwilligheid, tot nadeel van de staat en kerk nalaat? Die tegen zijn "Onze Vader" onverzoenlijk is? Die niet onder de kruisdragers van onze Zaligmaker behoren wil? Die niet vertrouwt, dat de Heere ook de wreedste gemoederen bedwingen, veranderen of wegnemen en alles daarin ten beste keren kan?

Die menigmaal ook de splinters in de ogen van zijn rib ziet en niet de balken in zijn eigen ogen? Alzo doen de zonen Abrahams en de dochteren van Sara niet.

8.

Bovendien, zo moet ons dit verbond onzes Gods dienen om met de koning David weer op te staan, wanneer wij in zonde van gramschap en voornamelijk van hoererie en overspel mochten gevallen zijn; en om alle middelen aan te wenden tot verzoening met God en dengene, die wij alzo schandelijk verlaten hebben. Daartoe dient het 2^e, 5^e, 6^e en 7^e kap. van de Spreuken Salomo's. Ook voornamelijk de 51^e Psalm, zijnde een eeuwig voorbeeld van ware boetvaardigheid in zodanige bedroefde gelegenheden. Die ik daarom ook al zulke zondaars, tot betrachtning ten hoogste aanprijs. Want ofschoon wij menen voor de mensen onze boeverijen te bedekken, *zijn nochtans alle dingen naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Wien wij te doen hebben.* Hebr. 4:13.

9.

Ten laatste zal ons ook de overdenking van deze tekst een gestadig spoor zijn tot onderlinge Godzaligheid. Want wij zijn in een en hetzelfde verbond onzes Gods, van Wie de zegen in onze gehuwde staat afkomt. En deze huwelijksaankleving is te sterker in de vrome zielen, die elkaar met het Woord Gods, met een goed exempel en alle Godzalige oefening voor God zoeken te winnen. Wij moeten één hart en één ziel zijn voor de waarheid en voor de Godzalige huiselijke vrede. Want wij zijn bondgenoten Gods en in dat verbond bestaat onze gedurige liefdeplicht tot in de dood toe.

Helaas! hoevelen leiden, ja trekken elkander naar de hel, die in alles wel eens en vurig zijn, behalve in dit een stuk, waarvan Christus zegt, Luc. 10:42: *Een ding is van node; maar Maria heeft het goede deel uitverkoren, hetwelk van haar niet zal weggenomen worden.* Wij zijn geen kinderen Baäls², maar in het verbond onzes Gods. Zoals u zegt: 'mijn man.' Zo moet u ook zeggen: 'mijn God.' Zoals u in het huwelijksverbond treedt met uw naaste door Gods werk, zo zijt gij ook in het Verbond met God door de doop getreden, door Zijn almachtig genadewerk, 1 Petrus 3:21. Zoals de doop u verplicht tot Godzaligheid en de dienst uws Gods, alzo wordt de plicht vermeerderd door het echtelijk verbond. Daarin toont Hij ook, dat Hij is uw Vader, Die u bezorgt, uw Man, Die u getrouw is; uw Heere, Die u beschermt. En bijgevolg, moet in en door het huwelijk niet áfnemen, maar merklijk tóenemen uw hemelse liefde onder elkander. *Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden;* te weten: kost en klederen, om welke de meeste menigte de hemel vergeet en de hel verkiest, vers 31, 32.

Wij moeten niet alleen elkaar, maar vooral eerst God getrouw zijn. Wij moeten ons zo niet verlekken op het aardse, dat wij zouden vergeten het hemelse huwelijk. Deze verbonden moeten niet tegen elkander strijden, maar elkander dienen tot ware dankbaarheid.

Vele mensen schijnen God aan te merken als een makelaar of wereldse koppelaar, die in het algemeen vuile gewinzoekers zijn en die, wanneer zij de mensen aan elkander gekoppeld hebben hun handen daarvan afwassen. En zoals de Farizeeërs tot de verrader Judas zeiden, zo zeggen zij tot hun klanten, wanneer die klagen en knorren over de kwade uitkomsten: *Wat gaat het ons aan? Gij moogt toezien,* Mattheüs 27 vers 4. Want zij hebben hun tongen te huur om geldelijk profijt. Maar onze God

² Baäl betekent mijn man, mijn heer; Hosea 2.

handelt getrouw met ons. Hij is gestadig bij de getrouwde mensen. Hij houdt door Zijn Geest in hun hart, door Zijn Woord in de predikatiën en door Zijn kruis in hun huishouding hen voor, dat het Zijn werk is, dat het Zijn verbond is, dat ze daarop moeten zien in alles wat hun overkomt, dat ze door Hem aan elkaar en met elkaar in en tot Hem verbonden zijn.

10.

O, troostrijke overdenking! Dit verbond Gods, mag het *een sacrament* genoemd worden, dan zou het daarin sacramenteel zijn, dat het ons aan elkaar en elkaar meer en meer aan God verbindt. Hij roept ons door het huwelijk tot vrede en bijgevolg ook tot alle middelen, die daartoe dienen. Hij wil, dat wij *in* de Heere trouwen en daarom ook *voor* de Heere trouwen. Hij wil, dat wij voor God in die roeping zullen blijven en daarom ook de noodzakelijke en voortdurende huiszegeningen in Hem zullen zoeken. Want zó wordt Gods Kerk door de huwelijken onderhouden en geteeld. Hij wil, dat wij om de liefde van onze echtgenoot, vader en moeder zullen verlaten, maar Hij wil ook, dat wij om Zijn liefde zelfs onze vrouwen, ja ons leven verlaten en verliezen. Daarom is Hij verschrikkelijk vertoornd, wanneer de genode gasten ten eeuwigen leven zich komen verontschuldigen en onder anderen zeggen: *Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen*, Luc. 14:20. Dit zij genoeg over deze tekst.

DERDE OVERDENKING.

Waarin wordt aangetoond, dat God alleen de Gever is van een Godvruchtige en deugdelijke echtgenote.

In de volgende kapitels geeft ons de allerwijste koning nog enige andere zeer heerlijke spreuken, als onder anderen, kap. 18:22 zegt hij: *Wie een vrouw gevonden heeft, heeft een goede zaak gevonden en hij heeft welgevallen getrokken van de Heere.* In kap. 19:14 staan deze woorden: *Huis en goed is een erve van de vaderen; maar een verstandige vrouw is van den Heere.* Kap. 31:10 lezen wij: *Wie zal een deugdelijke, huisvrouw vinden? Want haar waardij is verre boven de robijnen.* En in zijn Prediker, kap. 9:9 zegt hij: *Geniet het leven met de vrouw, die gij lief hebt al de dagen uws ijdelen levens, welks God u gegeven heeft onder de zon, al uw ijdele dagen; want dat is uw deel in dit leven en van uw arbeid, die gij werkt onder de zon.* Deze Schriftteksten zijn mede zeer bekwaam om te bewijzen de Goddelijke Voorzienigheid in het beleid der huwelijken.

Want als wij gezegd worden onze vrouwen te vinden, zoals de moeder van Salomo uitroept: *Wie zal een deugdelijke huisvrouw vinden?* Menen wij, dat die kostelijke robijnen zo bij de weg gestrooid liggen? Dat ze alle man gegeven worden? Dat ze in onze wil en keus staan? Geenszins, maar de Heilige Geest leert ons, dat ze van des Heeren welgevallen voortkomen. Hoe wij ook dit woord "vinden" hier uitleggen, het blijkt nochtans, dat deze *schat* ons als met de hand Gods gegeven wordt.

- Wanneer men door 'vinden' verstaat onverwacht genieten, zo is de zin, zoals wij in het voorgaande reeds hebben aangetoond (over Gen. 24), dat de Heere door Zijn goedertierenheid ons doet tegemoet komen onze beminde. Hoe menigmaal gebeurt het, wanneer wij zelfs niet eens aan trouwen denken of wanneer wij de hoop met deze of gene verloren geven, of wanneer wij ons vast op deze of gene toeleggen, dat de Heere anders besloten heeft, als wij dachten, zodat wij bekennen moeten,

dat ze ons, als uit de hemel wonderbaarlijk worden toegezonden en dat wij gevonden hebben hetgeen wij nooit zochten of nooit hoopten te vinden?

- Wanneer men het woord 'vinden' neemt voor bekomen, na alle gedane naarstigheid, zoals Luc. 15:6, 9 en elders, het bewijs blijft even bondig, omdat niet alleen de deugd van de deugdelijke vrouwen, maar ook de liefde tot haar en de middelen daartoe hier worden gezegd *voort te komen van deze Heere*. Zulke schatten zijn niet alle mans roof. De weldadigheid des Heeren brengt ze in het licht en Hij zendt ze op de aarde als Zijn lieve bruidsdochteren en bijzonder kostelijke juwelen tot Zijn gunstgenoten, om met hen te paren, naar Zijn Goddelijk welbehagen.

Wie deze schat te beurt valt, de Heilige Geest zegt, *dat ze die bekomen van het welgevallen des Heeren*. Niet van 's mensen naarstigheid, niet om zijn verdiensten, maar van het welbehagen Gods wordt ze in de mensen voortgebracht, opdat Gode alleen de eer zij in de hoogste hemelen. Want wat is *welgevallen trekken van de Heere* anders als Gods gunst te genieten, Zijn genade te gevoelen en wel zonder enige onzer verdiensten, zoals uit andere plaatsen blijkt, Spr. 8:35: *Die Mij vindt, vindt het leven en trekt een welgevallen van de Heere*. Dat is: die Jezus Christus in Zijn genade verlangen, ontvangen deze hoogste wijsheid door de genadige gunst des Heeren en naar Zijn Goddelijk welbehagen. En kap. 12:2: *De goede zal een welgevallen trekken van de Heere, maar een man van schandelijke gedichtselen zal Hij verdoemen*. Daar wordt ook de Godzaligheid en haar zegening ter zaligheid gebracht tot dit welgevallen of welbehagen des Heeren.

Wij zien daaruit, dat hetzelfde welbehagen Gods toegeschreven wordt aan alle geestelijke gaven en zegeningen in Jezus Christus, waarvan in het 8^e kap. gehandeld wordt. En dus ook deze gift van een goede vrouw, (want van zulke spreekt hier de tekst) dat is een deugdelijke huisvrouw of man. Want men moet altijd de Schrifteksten in het stuk van het huwelijk zowel van het een als van het andere verstaan. Een en dezelfde gunst, van dezelfde genade onzes Gods voortkomend, wordt hier gezegd voort te brengen de hemelse en de aardse bruiloften. Overweeg dit wel, allen, die dit leest tot uw gezegende stichting, opdat u niet in eigen behagen, maar in Gods welbehagen moogt leren zoeken de beginselen en het gehele werk van de echtelijke staat.

Daarom zegt de wijze koning, dat er een groot onderscheid is in het genot van veel geld en goed of van een verstandige vrouw. Men moet deze schat niet rekenen te behoren tot iemands erfgoed. Geenszins. De Heere, de God des hemels en de God der aarde schenkt naar Zijn welgevallen zulke huispaarlen aan Zijn vrienden en liefhebbers alleen. De Heilige Geest stelt als tegen elkaar de gevers en de gift van huis en goed en van een verstandige vrouw, dat is een Godzalige en deugdzaame vrouw. *Maar van de Heere, zegt hij, is een verstandige vrouw*.

Iemand zou kunnen denken, het zij eens zo, zijn dan de rijkdommen ook niet van de Heere? Ja, Pred. 5:18, maar alleenlijk als een gewoon, als een aards geschenk, als een erve van vromen en goddelozen, ja dikwijls meer voor goddelozen dan Godzaligen. Maar het zijn geen bliken van bijzondere tekenen van de Goddelijke weldadigheid. Maar hier, in deze gave van een Godzalige en verstandige echtgenote, wil de Heilige Geest, dat men zal erkennen een andere oorsprong, namelijk *het beleid Gods*, Die door Paulus, Hebr. 11:10 op een bijzondere wijze wordt genoemd *een Kunstenaar en Bouwmeester*, zo van het eeuwig Jeruzalem als ook van alle geestelijke giften, die ons daar heenleiden. Want dit geschenk is geen erfgoed, zoals wel andere goederen zijn. 't

Gaat hier niet altijd naar de wens van de ouders of de kinderen. Wij moeten ook deze goederen niet zoeken in onze testamenten en uiterste wil, maar in de gunst van onze hemelse Vader. Ja, gelijk Jezus Christus (Luc. 22:29) tot Zijn discipelen zegt: *Ik verordineer u het koninkrijk, gelijkerwijs Mijn Vader Mij dat verordineerd heeft*. Zo geloven ook wij, dat onze Vader ons verordineert deze bijzondere huisjuwelen.

O, hoe gelukkig zijn ze, die ze bekomen! En hoe naarstig behoorden wij te zijn in het gebed om die te zoeken, daar ze te vinden zijn! Want hoewel ze ons niet direct uit de hemel, maar van de aarde worden toegezonden, moeten ze nochtans, als hemelse geschenken, met ware dankbaarheid van hart omhelsd worden. Ofschoon wij ook alle middelen gebruiken om een zodanige bruidegom of bruid te bekomen, moeten wij ons nochtans wachten, daarvan de oorzaak in onze schrandereheid te zoeken. Maar veelmeer met de Heilige Schrift, als zijnde woorden van de Heilige Geest, onderscheid maken tussen algemene en bijzondere rijkdommen.

- Tussen goederen, die zo zeldzaam zijn als karbonkelstenen en die eigen en bezit zijn van de begunadigden des Heeren en tussen de goederen, die ook en wel meest gevonden worden bij de kinderen der wereld.
- Tussen erfgoederen van ouders en tussen geschenken als door de hand des Heeren.
- Ten laatste, tussen goederen, die aan de wil en het uiterste goedvinden der ouders hangen en tussen goederen, die afhangen van de genadige wil van God en Zijn eeuwig welbehagen. Want wat is er voortreffelijker en krachtiger dan het welbehagen Gods? *Wie heeft Hem eerst gegeven en het zal hem wedervergouden worden*, Rom. 11:35.

Wanneer nu hier deze weldadigheid Gods gesteld wordt tegen alle aardse goederen en oorzaken, ja, als de eerste en enigste oorzaak van de gezegende huwelijken, dan leren wij daarmee, dat de vrije trouwbeloften van de vroomste kinderen Gods, onderworpen zijn de vrije wil des Heeren. En dat de Heere een eeuwig Bestuurder en Regeerder is van alle huwelijken, naardien het oorspronkelijke woord hier nooit anders genomen wordt dan voor *het welbehagen Gods*. Het stelt nergens de Goddelijke wil ondergeschikt aan enige gebeurlijke oorzaak; ook deelt het de eer van de Goddelijke werkingen nimmer aan enige schepselen mee.

VIERDE OVERDENKING.

Waarin betamelijke wegen en middelen worden aangewezen, om de Heere een welbehaaglijk huwelijk aan te gaan.

Leert nu wederom, mijn waarde mede-Christenen uit deze verhandelde stof, dat het wel de moeite waard is, deze huwelijksstaat met Godzaligheid aan te vangen. De meeste mensen denken niet eens aan dit welbehagen Gods, (in de vorige overdenking uitgelegd). Zij weten ook geen onderscheid te maken tussen een goede broodwinner of huishoudster en tussen een Godzalige echtgenoot. Het eerste is immers niet ongewoon, men vindt het onder alle soorten mensen, zowel onder als buiten het Christendom. Maar het andere komt van de bijzondere gunst van God. De mensen weten niet, wat voor een grote schat een Godzalig huwelijk is. Deze allerwijste koning en zijn moeder, de koningin, leren ons, dat wij zulke weldaden niet moeten klein achten, of de Auteur daarvan met een stomme ondankbaarheid voorbijgaan of elders dit geluk zoeken. Maar dat wij uit het binnenste van ons hart moeten uitroepen: *Van de Heere is een verstandige vrouw; van de Heere is een verstandige man*.

ONGETROUWDEN

Die nog niet getrouwd zijn, worden vermaand om met een heilige vrees en bekommering, zich in het gebed te wenden tot de Heere, waartoe ik hun dit voorschrift aanbied.

"Heere Heere, ik weet, dat een Godzalig echtgenoot meer is dan geld en goed. dat het geen erve is van ouders. dat het hangt aan Uw genadig welbehagen, wat gaat voor alle oorzaken, hetwelk zegent alle andere middelen en oorzaken. Ach Heere, geef dat ik ook behoren mag onder het getal van Uw gunstgenoten. Wees ook daarin mijn hemelse Vader, opdat ik een verstandige vrouw, die U de Heere van harte vreest, van Uw hand mag ontvangen. Ach, laat mij toch eerst dat goed zoeken, voor alle andere tijdelijke goederen. Laat mij dat goed achten en waarderen boven alle aardse rijkdommen, opdat ik op deze aarde een hemelse gerustheid, door Uw zegen bekomen mag. Amen."

Zie, zo moeten wij de teksten in gebeden veranderen. En wanneer wij door de Heere daarin verhoord worden, dan moet onze dankbaarheid ook te groter zijn, omdat de minsten deze zegen erlangen, zoals de Prediker betuigt, kap. 7:26, 27, 28: *En ik vond een bitterder ding dan de dood; een vrouw welker hart netten en garen en haar handen banden zijn. Wie goed is voor Gods aangezicht, zal van haar ontkomen; daarentegen de zondaar zal door haar gevangen worden.* En een weinig daarna: *Een man uit duizend heb ik gevonden, maar een vrouw onder die allen heb ik niet gevonden.* Dat is, zeggen onze geleerde kanttekenners: *Ik heb weinig mannen gevonden, die wijs, goed, voorzichtig en van grote kennis zijn, maar nog veel minder zulke vrouwen.*

De vrome ouders hebben hier ook wederom op te merken, dat God zulke kinderen zeer gunstig is, die in de leer en vermaning des Heeren opgevoed zijn, naardien dat ook behoort onder de belofte van het vijfde gebod: "Opdat het u wel ga en dat gij lang leeft op de aarde", Efêze 6:2, 3. Opdat het u wel ga, niet alleen vóór, maar ook in en ná de gehuwde staat.

Gij Godvrezende kinderen en jonge mensen, gedenk, dat bij de Heere een grote oogst is van allerlei zegeningen. Ook voornamelijk van een deugdzame echtgenoot. Laat u niet verstrikken door de verkeerde praktijken der wereld, noch door de bedrieglijke gunst der mensen afrukken van deze gunst Gods. De Heere zal ter bekwamer tijd, wanneer u maar op Hem vertrouwt, raad weten om u wel te gedragen. *Een schone vrouw, die van de rede afwijkt, is een gouden bagge in een varkenssnuit,* zegt Salomo, Spr. 2:22. Waarom dan zozeer gezocht naar een versiersel, dat uiterlijk is en hetwelk bestaat in het vlechten des haars en omhangen van goud of van klederen aan te trekken? Hoe haast vergaan die blanketsels en hoe bekwaam zijn ze om de gunst Gods te verliezen.

Gij dochteren Sions, wat verheft gij u en gaat met uitgestrekte hals? Wat lonkt u met de ogen? Wat gaat u al trippelend met een fiere tred, met een dansend postuur, met een vliegend gebaar om de vrijers te behagen? Hovaardige pronkers en pronksters, zijn dit de middelen om van de Heere een Godzalige ega te bekomen of te behouden? Wat zegt Jesaja, kap. 3:17 enz.: *De Heere zal de schedel der dochteren Sions schurftig maken en de Heere zal haar schaamte ontbloten. Ten zelf dage zal de Heere wegnemen het sieraad der kousebanden en de netjes,* dat is de doorstralende klederen, zijnde niet anders dan vensteren der oneerbaarheid *en de maantjes,* dat zijn allerhande oorjuweeltjes, *de reukdoosjes* en allerhande parfumerieën om de stinkenden madenzak

nog meer te ontsieren, *en de kleine kettinkjes en de glinsterende kleding van allerhande nieuwe pronksnuffjes, de hoofdkroning en de armversierselen en de bindselen en de reukballetjes en de oorringen. De ringen en de voorhoofdversierselen. De wisselklederen en de manteltjes en de hoedjes en de buidels. De spiegels en de fijne linnen deksels en de huldoeken en de sluiers. En het zal geschieden, dat er voor specerijen stank zal zijn en losheid voor een gordel en kaalheid in plaats van haarvlechten en omgording eens zaks in plaats van een wijden rok. En de verbranding in plaats van schoonheid. Uw mannen zullen door het zwaard vallen en uw helden in de strijd."*

Leest deze woorden met aandacht en spiegelt u in deze spiegel, kinderen der wereld. De Heere weet ordelijk, met naam en toenaam te beschrijven al uw poppengoed en al de trappen van uw pronkerijen en de dwaasheid van uw voornemen. De manspersonen, die men daarmee zoekt te behagen, neemt Hij zeer haast van u weg, door de dood. Maar God blijft uw Rechter, die men het minst acht. Ik bid u om de liefde van onze Zaligmaker, Die veel schoner is dan de mensenkinderen, Ps. 45:3: *Laat uw versiersel zijn de verborgen mens des harten, in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedige en stille geest, die kostelijk is voor God. Want alzo versierden zich eertijds ook de heilige vrouwen, die op God hoopten*, 1 Petrus 4:3, 4, 5. Zulk een wandel wordt genoemd *een kuis wandel in vreze*, vers 2, dat is in Goddelijke eerbied en zorgvuldigheid. En al is het dat de zonen en dochteren Belials zich vreemd houden en u lasteren omdat gij niet medeloopt tot dezelfde uitgieting van overdadigheid, stoort u daar niet aan, gedenkt veel meer, *dat de zodanigen eerlang zullen rekenschap moeten geven Dengene, Die bereid staat om te oordelen de levenden en de doden*, 1 Petrus 4:5.

Weet, *dat een aangename huisvrouw de eer vasthoudt, zoals de geweldigen de rijkdom vasthouden*, Spr. 2:16. Dat is, de deugdzame vrouwen letten er op, dat ze zeer eergierig zijn, en vasthouden de eer van verstandigheid, kuisheid, zedigheid, vriendelijkheid en kloeke huishouding, zoals de rijke en machtige mensen zich niet graag ontnemen laten hun geld en goed, maar dat vasthouden en nauw bewaren.

Eer ik verder voortga, moet ik deze vraag nog beantwoorden.

Vraag

"Naardien de Heilige Schrift van de huwelijken van verstandige vrouwen zegt, dat die van de Heere zijn en van Zijn weldadigheid, wat zullen wij dan zeggen van de ongelukkige en ongezegende huwelijken? Hoe kan daarin bespeurd worden Gods weldadigheid?"

Wij antwoorden, dat het oorspronkelijke woord hier niet eigenlijk betekent 'weldadigheid' maar *behagen of welbehagen* en het wordt niet alleen genomen voor de besluiten der genade, maar ook voor *rechtvaardigheid*, als blijkt, Mattheüs 2:26. En dus zeggen wij, dat de ongelukkige huwelijken ook voortkomen van des Heeren welbehagen, omdat niet alleen de werken der genade, maar ook alle straffen en bezoeken van de Heere voortkomen, Gen. 45:7; Amos 3:7. Bovendien, soms veranderen door Gods zonderlinge besturing, de droeve beginselen in een betere voortgang, als God de zaligheid van een van beiden gebruikt tot bekering van de ander, 1 Kor. 7:16, 1 Petrus 3 vers 1. Dit onderscheid is er altijd, dat in de werken van Gods straffende gerechtigheid tussenbeide komt de zonde der mensen, maar in de werken van Zijn liefde alleen voorgaat de Goddelijke weldadigheid. Daarin betekent het woord "welbehagen" alleen de rechtvaardige wil van Gods. Hierin, de genadige wil Gods en in alle huwelijken, hoe ze ook uitvallen, gaat eerst vóór Zijn welbehagen,

die door de huwelijken of genadig of ongenadig wil zijn. Maar wanneer het wèl uitvalt, voorwaar het is een genadig en vrolijk welbehagen Gods. *Want alle goede gave en alle volmaakte gift is van boven van de Vader der lichten afkomende, bij welken geen verandering is, of schaduw van omkering*, Jac. 1:17. Deze goede gave is dan ook, naar de wil van God en ziet op Zijn onverdiende barmhartigheid.

Maar de goddelozen moeten het alleen hun verdorven aanslagen wijten, wanneer zij bevinden, dat hun ega's hun tot een strik, *tot een net en tot een gesel aan hun zijden zijn en tot doornen in hun ogen, totdat ze omkomen van de aarde*. Joz. 23:13.

GETROUWDEN

Wij zullen nu nog met één woord aanroeren de woorden van de Prediker, kap. 9 vers 9. Waar Salomo alle getrouwde personen vermaant, dat ze met God en met ere *een genoeglijk leven behoren te leiden met de vrouwen, die ze liefhebben, al de dagen huns ijdelen levens, welke God hun gegeven heeft onder de zon*. Neemt hij dan geen bewijs van deze Goddelijke Voorzienigheid? God heeft u gegeven uw vrouw om die lief te hebben zo lang als u leeft. Zo dan, *geniet uw leven*, dat is, wees gerust en wel tevreden met uw liefdeband op de aarde, tegen alle zwaarigheden. Zo moet u verzoeten de arbeid van uw beroep; zó voorkomen en afbreken alle huisonlusten en alzo moet u gedenken, dat de Heere u roept tot de bruiloft des Lams.

't Is waar, anderen voegen het welke in onze tekst bij de voorgaande woorden, *welke, namelijk dagen, die God u gegeven heeft*. Maar er zijn geen redenen die ons hiertoe noodzaken en zij sluiten ook de vrouw niet uit. En wat er anders ook onder verstaan mag worden, zo blijft ons bewijs nochtans bondig en goed, omdat het ongerijmd is, dat men zou erkennen, dat God ons geeft *de dagen onzes levens* en ontkennen, dat God ons geeft *onze vrouwen* in de dagen onzes levens, om vrolijk met haar in de Heere te leven. Het een kan van het andere niet gescheiden worden en geen van beide van de Goddelijke Voorzienigheid. Anderszins is de gehele vermaning krachteloos.

Bovendien heeft ons de Heere niet alleen gegeven *onze dagen*, maar ook elk *zijn beroep*³ om te leven in onze dagen; waaronder ook de huwelijken door de Apostel gesteld worden; 1 Kor. 7, zoals wij terstond zullen horen.

En ten laatste, zo hebben wij ook uit onze overdenking van de Voorzienigheid Gods over de sterfelijke en stervende mens geleerd, dat God, Hand. 17:26, *de tijden, tevoren bij Hem geordineerd, bescheiden heeft en de bepaling onzer woning*, dat is niet alleen de tijd, maar ook de plaats en beroeping onzes levens en bijgevolg ook bepaald heeft, wanneer, waar, met wie en hoe lang wij op aarde zullen getrouwd zijn. Wij erkennen dan met de Prediker, dat het beide door de Heere gegeven wordt. En wij vermanen de Christelijke lezer, dat men in de vreze Gods, in liefde en in onderlinge vrede met één hart en één ziel zoveel mogelijk geniet de dagen zijns levens, ieder met zijn vrouw, die hem God gegeven heeft. Want dit is ons naar deze tekst geoorloofd. En een drievoudig snoer is krachtig tegen vele insluipende huiselijke kruisen en wordt niet haast verbroken. Pred. 4:12.

³ Beroep is in sommige gevallen roeping

VIJFDE OVERDENKING.

Waarin wordt aangetoond de schrikkelijke zonde, die door het huwelijk te ontheiligen, begaan wordt.

Wij zullen nu overgaan tot de Profeet Maleáchi, die een goed deel van zijn hoofdstuk beschrijft met het verhaal van zonder, door de Joden begaan, nadat ze weer in hun land gekomen waren en de tempel, met de stad Jeruzalem weer opgebouwd hadden. Onder welke overtredingen geenszins de minste waren het ontheiligen van het huwelijk; dat ze met afgodische personen trouwden; dat ze veel vrouwen namen en lichtvaardig hun vrouwen verstieten. Opdat wij ook hieruit iets tot bevestiging van ons gevoelen en tot onze stichting mogen opmaken, zullen wij eerst de woorden van de Heilige Geest neerstellen, die dus luiden:

Maleáchi, kap. 2:10-17.

"En hebben wij niet allen één Vader en heeft niet één God ons geschapen? Waarom handelen wij dan trouwelooslijk de een tegen de ander, ontheiligende het verbond onzer vaders? Juda handelt trouwelooslijk en daar wordt een gruwel gedaan in Israëel en in Jeruzalem. Want Juda ontheiligt de Heiligheid des Heeren, welke Hij liefheeft, want hij heeft de dochter eens vreemden Gods getrouwd. De Heere zal de man, die dat doet, uitroeien uit de hutten Jacobs, dien die waakt en dien die antwoordt en die de Heere der heirscharen spijsoffer brengt. Dit tweede doet gijlieden ook, dat gij het altaar des Heeren bedekt met tranen, met wening en met zuchting, zodat Hij niet meer het spijsoffer aanschouwen, noch met welgevallen van uw hand ontvangen wil. Gij nu zegt: waarom? Daarom, dat de Heere een getuige is geweest tussen u en tussen de huisvrouw uwer jeugd, met dewelke gij trouwelooslijk handelt, daar zij toch uw gezellin en de huisvrouw uws verbonds is. En heeft Hij niet maar die enen gemaakt, hoewel Hij des geestes overig had? En waarom maar die ene? Hij zocht een zaad Gods. Daarom wacht u met uw geest en dat niemand trouwelooslijk handele tegen de huisvrouw zijner jeugd. Want de Heere, de God Israëls zegt, dat Hij het verlaten haat, alhoewel Hij de wrevel bedekt met Zijn kleed, zegt de Heere der heirscharen. Daarom wacht u met uw geest, dat gij niet trouwelooslijk handelt. Gij vermoeit de Heere met uw woorden; nog zegt gij: waarmede vermoeien wij Hem? Daarmede, dat gij zegt: al wie kwaad doet is goed in de ogen des Heeren en Hij heeft lust aan zodanigen; of: waar is de God des oordeels?"

Uit deze woorden zien wij hoe de Profeet ijvert voor de eerlijkheid van het onbevleete bed en deze Joden voor ogen stelt hun trouweloosheid, dat ze ontheiligden het Verbond huns vaders en voornamelijk, dat Juda gruwelen in Israëel en in Jeruzalem pleegde. *Want* zegt hij, *Juda ontheiligt de heiligheid des Heeren, welke Hij liefheeft.* Wat wordt hier verstaan door de heiligheid des Heeren, welke de Heere liefheeft? Buiten allen twijfel het heilig huwelijk, van God ingesteld, hetwelk duidelijk blijkt uit de tegenstelling van Joodse huwelijken tussen de dochteren des Heeren en tussen de dochteren van een vreemde God. En verder uit al de profetische beweegredenen, die deze verbrekers van de echtelijke staat van hun schuldige plicht overtuigden.

Uit welke woorden wij leren, dat het met de gehuwde staat anders gelegen is als met alle andere tijdelijke handelingen. Want het huwelijk sluit in zich *een heiligheid*. Niet een opgeworpen eigen bedachte heiligheid, maar *de heiligheid des Heeren*. Daar buiten kan het niet aangemerkt worden. Het is een heilige handeling, ja, in het afgetrokkene, 't is *de heiligheid des Heeren*, waarin niets anders ten aanzien van de Heere te vinden is als heiligheid in Zijn besluit, in Zijn beleid, in Zijn uitwerking, in

de onafscheidelijkheid van de echtelijke band en in al Zijn voortreffelijke werken. Zonder het opzicht van deze Jehovah is daarin, noch daaromtrent geen heiligheid, ja, daar kan ook geen heiligheid zijn. Want het komt Hem alleen toe en geen schepselen, noch in de hemel, noch op aarde, enige zaak te heiligen, dat is *tot een bijzonder gebruik heiliglijk afzonderen*. Andere handelingen van koopmanschappen of anderszins, worden nergens in Gods Woord genoemd de heiligheid des Heeren.

Wie zal het aandurven de Heere van dit werk uit te sluiten, hetwelk zonder de Heere niet is een heiligheid maar onheiligheid? Wie zal nu alleen het huwelijk *heilig* noemen ten aanzien van de openbare ondertrouw of inzegening in de echtelijke staat en niet ten aanzien van de heilige samenvoeging des Heeren, naar Zijn eeuwig besluit? Ja, wie zal niet met verwondering deze staat verheffen en de Heere daarover roemen en loven, omdat de Heere Jehovah die geheiligd heeft.

Wij moeten dan deze staat geheel anders aanmerken, zoals als het in het algemeen geschiedt, namelijk als een heilige ordening, die in heiligheid door de Heere besloten en bestuurd en door ons begonnen en voleindigd wordt. Zonder deze Heere mag ze niet bedacht of geacht worden. Al wat met deze instelling strijdt is een gruwel voor de Heere en een trouweloosheid jegens de Heere. Hoe kunnen de Roomsgezinden hun gruwelijke domheid voor deze Heere verantwoorden, dat ze de gehuwde staat, die bij hen zelfs *een sacrament* is, noemen een onreinheid, een onheiligheid, een vleselijkheid en wat niet al meer, daar nochtans de Heilige Geest deze hier noemt *de heiligheid des Heeren*? Och, dat zij deze heiligheid naar waarde hadden beschermd in hun kerk, daar zouden zovele onheiligheden en gruwelen onder hun geestelijkheid nooit gevonden, noch bedacht zijn geweest noch worden!

Maar laat ons al weer verder gaan.

In het 14e vers wordt de Heere gezegd *een Getuige te zijn tussen ons en de huisvrouw onzer jeugd*. En in kap. 3:5 *een snel Getuige te zijn tegen de overspelers en tegen degenen, die valselyk zweren*. Niet alleen een Getuige, Die alles hoort, maar Die ook alles ziet, Die de trouweloze haast overtuigen kan van haar ontrouw. Want Hij is geweest op de onderlinge verloving en heeft daarover gestaan als Getuige en is ook daarover geroepen en aanbeden als een alwetend, almachtig en waarachtige Getuige, ja, als een Wreker van alle meinedigheid en valsheid. Want men ziet en hoort zeer dikwijls daarover in de vrijages, God tot een Getuige aanroepen, helaas, bij velen meer om de dochters te misleiden als wel met een heilige eerbied. Zulken dienen te behartigen de bestraffing des Heeren, Ps. 50:16: *Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen en neemt Mijn verbond in uw mond? Dewijl gij de kastijding haat en Mijn woorden achter u henen werpt. Uw deel is met de overspelers. Uw mond slaat gij in het kwade en uw tong koppelt bedrog*. En Psalm 24:3, 4. *Wie zal klimmen op den berg des Heeren? En wie zal staan in de plaats Zijner heiligheid? Die rein van handen en zuiver van hart is, die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid en niet bedrieglijk zweert*. De Heere dan is de Getuige, Die ons bezweert en betuigt, dat wij Zijn Naam niet ijdellyk zullen gebruiken, dat wij Hem niet zullen vertoornen, omdat Hij de Waarheid Zelf is, Die zelfs in de consciënties der heidenen dit beginsel heeft ingeschapen, dat de huwelijken heilig en van de Heere zijn.

Bovendien worden ook hier de vrouwen door de Heilige Geest niet alleen genoemd de huisvrouwen onzer jeugd, maar ook *de huisvrouwen onzes verbonds*, vers 14, zoals in de voorgaande Schriftteksten de overspeelsters werden gezegd *te vergeten het verbond huns Gods*. Deze manier van spreken is niet minder voortreffelijk, want daaruit zien

wij, dat de echtelijke staat niet alleen is een toestemming, een bijslapen, een samenmenging van twee lichamen, maar een toestemmende verbintenis en een onderlinge verbindende toestemming, omdat beide partijen ten overstaan van God en door Zijn samenvoeging onderling aan en van elkander bedingen en beloven een heilig en onafscheidelijk gezelschap, in zuur en zoet, in voorspoed en tegenspoed, zolang als zij leven. Dán bekomen de bruiden de naam van *huisvrouwen onzes verbonds*, ook reeds vóór het huwelijk, zoals Deut. 22 en Mattheüs 1 en elders meer te zien is. Dan geldt er geen scheiden meer; dan mag men elkaar met geen scheidbrieven paaïen; dan zijn alle kerken en alle magistraten de handen gesloten; dan roept de Heere uit de hemel: *hetgeen God samenvoegt, scheidde de mens niet*, Mattheüs 19:6. En Rom. 7:2: *Een vrouw, die onder de man staat, is aan de levenden man verbonden door de wet*. Deze wet wordt genoemd vers 2, *de wet des mans*, omdat de wet de vrouwen aan de mannen en de mannen aan de vrouwen verbindt. Dit verbond is het *verbond Gods*, zoals wij tevoren gehoord hebben. Daarom kunnen wij de verbindende hand Gods in deze heiligheid des Heeren niet uitsluiten.

Wanneer ook de Heilige Geest met zoveel klem van woorden deze Joodse verbondsbrekers bestraft, toont dat niet overvloedig aan, dat de Heere de heiligheid van de echtelijke staat beijvert? Hij verwijt hunlieden, dat ze trouweloos handelen, dat ze gruwelen doen, dat ze ontheiligen de heiligheid des Heeren, dat ze het altaar des Heeren bedekken met de tranen, met wening en zuchting van hun vrouwen; klagende, dat men God en hen ten spijt, andere en ook uitlandse vrouwen trouwde. Hij roept, dat *Hij het verlaten haat*; dat tevergeefs zulke meinedige Joden *hun wrevel met hun kleed bedekken*, dat is, dat ze tevergeefs met deze en gene boze en loze voorwendselen hun ondeugden en overspelige gruwelen zoeken te verschonen. Ja, dat ze de Heere vermoeien met hun geveinsdheden en tergen met hun onbeschaamde overmoed, waardoor zij zeiden: *Al wie kwaad doet, is goed in de ogen des Heeren en Hij heeft lust, aan de zodanigen; of, waar is de God des oordeels?* Hij wilde niet meer hun spijsoffer aanschouwen, laat staan met welgevallen van hun hand ontvangen. Dus doet Hij blijken, dat ze tegen Hem en het Verbond huns Gods en Zijn heiligheid gezondigd hadden.

Het bewijs, hetwelk hier wordt bijgebracht en van de schepping des mensen genomen wordt, overtuigt ons van deze Goddelijke Voorzienigheid. Want wanneer de Heilige Geest zegt: *En heeft Hij niet maar die enen gemaakt, hoewel Hij des geestes overig had? Waarom maar die enen? Hij zocht een zaad Gods*. Voorwaar, hier wordt door de schepping ook noodzakelijk het oogmerk en doeleinde Gods in Zijn eerste werk, namelijk de instelling van het huwelijk verstaan, die aanstonds op en uit de schepping van Adam en Eva uit Adam, gevolgd is. Waarom die twee, ten aanzien van de echtelijke band, maar één gerekend worden, want de Heere heeft niet afzonderlijk of uit niet, of uit de aarde een vrouw of vele vrouwen geschapen, maar twee lichamen uit één begin, ieder begiftigd met een redelijke ziel en in één liefde van een onafscheidelijke eendrachtigheid, zeer kunstig en wonderbaarlijk aan elkaar verbonden. *Hoe kostelijk zijn mij, o God, uw gedachten! Hoe machtig vele zijn haar sommen. Zou ik ze tellen? Harer is meerder dan des zands*, Psalm 139:17, 18.

Ja, wonderlijk zijn Zijn werken, want Hij had wel *des geestes overig*; dat is, macht en wijsheid genoeg om één of meer vrouwelijke lichamen uit een bijzonder begin te scheppen voor Adam, tot zijn gerief en tot voortplanting van het ganse menselijke geslacht, om te meer en te eer de wereld en Zijn Kerk volkrijk te maken. Maar Hij heeft maar die ene Adam gemaakt en uit die ene Adam die ene Eva. Om ons daarmee te tonen de nauwe verbintenis en als éénwezigheid van naturen, van geneigdheden en

allerlei onderlinge verplichte goedwilligheden, steunende op Zijn goedvinden en Goddelijke regering. Daarom volgt er ook: waarom? *Waarom heeft Hij [maar] die eenera gemaakt? Hij zocht een zaad Gods*, dat is een Goddelijk zaad, door een wettig huwelijk van één man en één vrouw. Wie kan deze Goddelijke indrukken geven buiten deze God? Wanneer het huwelijk *een zaad Gods* genoemd en onder Zijn planting en vruchten gesteld wordt, kan dat geschieden zonder tussenkomst van Zijn eeuwige en almachtige Voorzienigheid? Hoe zou de een des anders deel, ja zijn geheel kunnen zijn zonder Zijn werking? Hoe kunnen wij dit begrijpen, geloven en prijzen, tenzij wij dit beginsel onbeweeglijk vasthouden, dat God van de beginne der wereld af, gemaakt heeft één voor één, en niet velen tevens voor één. (Zoals wij reeds breder in het huwelijk van Adam en Eva hebben aangewezen.) Uit kracht van welke schepping en besturing de huwelijken de naam krijgen van *een zaad Gods*.

Anderszins was deze besturing van geen waarde, maar nu dringt en doorsnijdt ze hun harten en consciënties, dat zij als tegen God oorlogen, Zijn werk tegengaan, Zijn wijsheid verwerpen en alzo -met uitgerekte halzen en handen de Auteur van alle wettelijke huwelijken versmaden, Die één gemaakt heeft uit één voor die éne, met een ondeelbare en onafscheurbare eenheid. In boelschappen, in verlatingen, in veelheid der vrouwen vergaat deze *eenheid van het zaad Gods* en zulke mensen beschuldigen daarmee de hemelse Werkmeester alsof Hij geen geest genoeg gehad had. Aldus moet deze tekst ontleed en zijn gebruik aangewezen worden, hetgeen wij doen zullen in het volgende.

ZESDE OVERDENKING.

Alwaar wij uit het verhandelde nuttige lessen ter onzer waarschuwing en besturing zullen voorstellen.

Wij leren hier, dat deze Schrifteksten door de Heilige Geest met voordacht zijn voorgesteld, om ook door dezelve te vorderen in onze Godzaligheid.

De echtelijke staat is de heiligheid des Heeren. Niemand behoeft dan beschroomd te zijn, die in heiligheid aan te vangen, hetzij leraars, hetzij magistraten, hetzij andere lidmaten van Gods kerk. De echtelijke staat is de heiligheid des Heeren, daarom moet men door onheilige wegen daar niet naar trachten. Men moet niet liefhebben de dochteren van een vreemde God, dat is, die de afgoden dienen, Jesaja kap. 9 en 10; Nehemia 13:23 enz. Of anderszins door de wereld en haar menigerlei begeerlijkheden gedreven worden en met zonden beladen zijn, 2 Tim. 3:6. Dochteren, die een gedaante hebben van Godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben. Hebt ook een afkeer van deze. 2 Tim. 3:5. De Heere heeft deze heiligheid zeer lief; zullen wij dan elkander niet liefhebben?

Wij hebben ook gezien, dat God een Getuige is en blijft tussen ons en de huisvrouwen onzes verbonds. Laat ons dan wel toezien wat wij beloven, wat wij Gode en onze evennaaste zweren. O, hoe velen spelen in dit stuk met de aanroeping van de naam Gods, hoe velen zijn er, die lichtvaardig, die onnodig, ja, die bedrieglijk zweren, niet alsof ze in een heilige zaak, in de heiligheid des Heeren en Zijn Goddelijk Verbond bezig waren; maar alsof ze de heidense Venus, Cupido, Jupiter of andere Baäls voorhadden. Zien wij niet alle dagen hoe lichtvaardig men beloften doet en breekt, hoe stout men zijn vrijages doorspekt met eden, dat is met aanroepingen van de allerheiligste Naam van God, Die een snel Getuige is tegen alle leugenaars en bedriegers? Kan men elkander niet met getuigen, met schriften, met openbare belijdenissen overtuigen en soms door ontzag der Justitie of wroegingen der

consciëntie elkander als dwingen tot het houden van de gedane ondertrouw. Men speelt met de eedzwering als de kinderen met hun bikkels en knickers. Soms is er nog enig ontzag voor menselijke getuigenissen en men let wat meer op zijn woorden als er iemand tegenwoordig is. Maar helaas, men acht weinig dit Goddelijk getuigenis en de drie Getuigen, die in de hemel zijn, de Vader, het Woord en de Heilige Geest, 1 Joh. 5:7. Voor de mensen wegen de mensen hun woorden en zal men dat niet doen voor de Heere? Voor de mensen weet men zijn kwade genegenheden en slibberige tong wat in te tomen, en zullen wij met dit lid de naam Gods misbruiken? Is niet deze Getuige in plaats van duizend getuigen? Tevergeefs zoeken wij met de wetten van Bartolus en Baldus de knagende worm van onze consciëntie te verdoven.

Let dan toch, als ik het u bidden mag, wel op uw woorden. *Weest niet te snel met uw mond en uw hart haaste niet een woord voort te brengen voor Gods aangezicht. Want God is in de hemel en gij zijt op de aarde; daarom laat uw woorden weinig zijn, Pred. 5:1.*

Let op uw woorden, als men u voorhoudt, hetzij voor het gerecht, hetzij voor de predikstoel: "Gij N. of N. betuigt of bekent gij hier voor God en Zijn gemeente, dat gij genomen hebt en neemt tot uw wettigen man of vrouw N. of N. hier tegenwoordig, enz." En wacht u, dat u niet te eniger tijd toegeroepen wordt: *Wat is het, dat gij deze daad in uw hart hebt voorgenomen? Gij hebt de mensen niet gelogen, maar Gode, Hand. 5:4.* De Heere is een Getuige boven alle getuigen, die dezulken hun geloften weet voor te stellen, die zij gedaan hebben, hen overtuigt van hun bedrieglijkheden en dubbelzinnigheden, die ze gepleegd hebben om de eenvoudigen te verstrikken en de zwakken te misbruiken en alzo hun wil van velen te verkrijgen en dezelve dan, helaas, voorts op de doolweg te brengen en alzo gelegenheid tot moorden, gestadige hoerrijen en andere schandelijkheden meer te geven.

Ten laatste, de Heere is het, Die ze vanwege hun goddeloosheid en gruwelijke meinedigheid oordelen en straffen zal. Neemt dan acht op uw woorden, allen die de gehuwde staat denkt aan te gaan, opdat gij u zonder schroom moogt beroepen op dit Goddelijke getuigenis, hetzij in uw vrijage, hetzij in uw ondertrouw, hetzij in de trouw of ook daarna. Het is beter, dat deze Getuige vóór ons dan tegen ons is. Houdt altijd in uw gedachten en in uw werken voor ogen deze Getuige. Wat u ook overkomen mag, veracht toch deze Getuige niet, opdat gij elkander en met elkander de Heere tot in de dood getrouw zijn moogt. Laat Zijn Getuigenis zijn en blijven het steunsel van onze lijdzaamheid, het anker van onze hoop en een verlichting in alle huiselijke kruisen en zwarigheden. Dan zullen wij bevrijd zijn van al de vervloeking, die de Profeet hier tegen al de trouweloze verbondsbrekers uitgesproken heeft.

ZEVENDE OVERDENKING.

Waarin wordt aangetoond, dat zowel de onthouding als de genegenheid tot het huwelijk beide gaven Gods zijn.

Wij zullen nu nog enige bewijsgronden uit het Nieuwe Testament voortbrengen en daarmee ons traktaat, in de Naam Gods en tot Zijn eer aangevangen en ook tot stichting, zo wij vertrouwen van allerlei getrouwde en ongetrouwde personen, eindigen.

In Paulus' brief aan die van Korinthe, kap. 7:7, enz. zien wij ook, dat de huwelijken aan deze Goddelijke Voorzienigheid onderworpen worden. Want alzo staat er vers 7: Ik wilde, dat alle mensen waren zoals als ik zelve [ben], namelijk ongetrouwd; maar

volgt daarop: *een iegelijk heeft zijn eigen gave van God, de een wel aldus, maar de ander alzo*. Hier stelt de Heilige Geest door de mond van de Apostel de huwelijken mede onder de eigen gaven van God. *Een iegelijk heeft zijn eigen gave van God*, de een wel aldus, dat hij ongetrouwd kan en wil blijven, maar de ander alzo, dat hij mag en wil trouwen. Het is beide een gave, het is een eigen gave, het is een gave van God. In beide gaat dan voor de werking Gods, die verscheiden Zijn gaven uitdeelt naar Zijn eeuwig welbehagen.

- In sommigen werkt Hij, dat zij zich kunnen onthouden zonder branden.
- In de meesten, dat ze oordelen, dat het beter is te trouwen dan te branden.

Die zich kan onthouden zal deze mogelijkheid houden voor een eigen gave van God. Zodat de Apostel met weinig woorden aantoonde de oorsprong van het huwelijk, namelijk God; de hoedanigheid daarvan, dat het een gave is van God en ten laatste de verscheidenheid van de Goddelijke bediening in het geven van deze gaven. Dat niet allen, maar sommigen en deze gave van trouwen, als een eigen gave van God hebben; anderen de gave van onthouding. Dit gaat ons niet alleen aan in het algemeen, maar in het bijzonder hoofd voor hoofd en dat naar de bijzondere Voorzienigheid. Daarom zegt de Apostel *een iegelijk*, opdat niemand buiten God zijn gaven, noch het een noch het ander zou zoeken. En dat ze altezamen de Heere zouden erkennen voor de Oorsprong van deze gift en zo in Hem roemen.

Het 17e vers is ook zeer aanmerkelijk: *Doch zoals de Heere aan een iegelijk heeft uitgedeeld, zoals de Heere een iegelijk geroepen heeft, dat hij alzo wandele, en alzo ordineer ik in al de gemeenten*.

De Apostel schrijft hier alle kerken voor een eeuwig regel in het beleid van alle huwelijken. Hij leert, dat de Heere, als een Huisvader, ook deze orde heeft gesteld, dat de een zal getrouwd, de ander ongetrouwd leven en dat wij deze uitdeling zullen volgen. Wanneer de Heere auteur is van deze uitdeling, wanneer in al de gemeenten Gods een iegelijk deze uitdeling onderworpen is, zoals Paulus alzo de gemeente van Korinthe leert, dan volgt noodzakelijk, dat ook de Heere de eerste en enigste Oorzaak is van de uitdelingen van huwelijken aan een iegelijk. Tenzij men Hem, in dit gewichtig werk, wil doen ledig staan en buiten sluiten, of de menselijke wil aan Zijn uitdeling onderwerpt, hetwelk Godslasterlijk is en regelrecht tegen deze tekst strijdt.

De Apostel voegt daarbij: *Gelijk de Heere een iegelijk geroepen heeft, dat hij alzo wandele*. Wat is roepen? Niet anders dan een iegelijk een zekere manier van leven toe-eigenen en van genoegzame gaven, daartoe dienende, voorzien. Door welke manier van spreken de gave van onthouding en de gave van trouwen, aan deze roeping Gods worden onderworpen.

Want dit is de zin van deze woorden, zoals het ook in de Bijbelse kanttekeningen zo verklaard wordt: *Een eigelijk zij tevreden en schikke zich naar de gaven en het beroep, dat hij van de Heere verkregen heeft, hetzij in de gehuwde staat of daarbuiten, enz.*" Wij moeten dan hier uitdrukkelijk bekennen *een roeping des Heeren*, Die deze en genen roept tot de staat van het huwelijk, die het Hem belieft.

De woorden van *roepen* en *beroep*, die in vers 20 voorkomen, wijzen ons als met de vinger naar deze hemelse Voorzienigheid, die niet alleen roept: *o mensen trouwt!* Maar die deze roept om met die, en dien roept om met deze te trouwen, een ieder met de zijne. Hij roept de man en de vrouw. Hij roept zó, dat ze horen, dat ze volgen, dat ze gehoorzamen. Hij roept zó, dat een iegelijk inwendig de kracht van deze roeping gevoelt en uitwendig die belijdt. Immers, wat is er gemeenzamer onder de mensen dan

deze en dergelijke spreuken: *"Heeft mij God tot het huwelijk geroepen; is deze of die mijn deel, ik moet hem of haar hebben, niemand zal mij mijn bruid ontnemen."*

Zo ook, wanneer men reeds getrouwd is en niet alles naar zijn zin heeft, waarmede troosten zich de mensen anders, dan met deze roeping Gods? Waarmede troosten zich vele bedroefde mannen en vrouwen en breken daardoor af de vurige pijlen des Satans en het voedsel van allerlei ongeduld. Daarmee beklagen ook velen de onbetamelijkheid van hun voorgaande lichtvaardigheden. Daarop zien ook, in ons trouwformulier deze woorden en inzegeningen door de Dienaren van Jezus Christus: *"De Vader der barmhartigheid, Die u door Zijn genade tot deze heilige staat van het huwelijk geroepen heeft, verbindt u met rechte liefde en trouw en geve u Zijn zegen, Amen."*

En hoewel veel zaken onverwacht en bij geval in dit jukgenootschap de echt en derzelve jukgenoten schijnen te overkomen, nochtans is het zeker, dat wij ons altijd tot deze roeping Gods moeten begeven en ons daarin gerust stellen, namelijk *dat de Heere een iegelijk uitdeelt zodanigen staat des levens als het Hem behaagt*. Waardoor zeer licht gebreideld worden alle losse en haastige gedachten van vele getrouwde mensen en waardoor ras de aanlokselen tot gestadige onlusten en verlatingen worden weggenomen en waardoor ook zeer licht de prikkelingen tot onkuise beweging onder de voet raken, al is het zó, dat wij met David een Michal en met Abigail een Nabal mochten hebben.

Daarom wordt deze vermaning nog tweemaal hier vernieuwd, vers 20: *Een iegelijk blijve in de roeping, waarin hij geroepen is*. En vers 24: *Een iegelijk, waarin hij geroepen is, broeders, die blijve in hetzelfde bij God*. Dat is, ongeveinsd en als in de tegenwoordigheid Gods en onder Zijn almachtige en genadige belofte, dat Hij een iegelijk, in zijn Goddelijk beroep wandelende, bijstaan zal. Zoals een soldaat niet verlaat de plaats van zijn schildwacht, zonder order van zijn kapitein, zo moeten wij ook niets doen buiten een opdracht van onze Heere, maar in onze roeping getrouw en moedig volharden. Dit is het zekerste middel om te ontgaan de verzoeking des Satans; om in voorspoed dankbaar, in tegenspoed geduldig en in het toekomstige in alles gerust te mogen zijn. Hallelujah!

De zaligheid en de heerlijkheid en de eer en de kracht zij de Heere onze God, Openb. 19:1, Amen. Hallelujah.